

Inventarisatie gegevensvoorziening PBL-vestiging Bilthoven

**Milieu en Natuur
Planbureau**

MNP en RPB vormen sinds april 2008 het Planbureau voor de Leefomgeving

Inventarisatie gegevensvoorziening PBL-vestiging Bilthoven

Inventarisatie gegevensvoorziening PBL-vestiging Bilthoven

© Planbureau voor de Leefomgeving (PBL), Bilthoven, juli 2008
PBL-publicatienummer 500064001

Coördinatie en eindredactie

A.H. Bakema (projectleiding), J.H.A. Huitzing, J.G. Nienhuis, A.P.M. van der Put (PBL),
W. Sauer (Infoplan)

Redactie figuren

F.S. de Blois (PBL)

Vormgeving en opmaak

Uitgeverij RIVM

Contact

Aldrik Bakema, aldrik.bakema@mnp.nl

U kunt de publicatie downloaden van de website www.pbl.nl of opvragen via reports@mnp.nl onder vermelding van het PBL-publicatienummer.

Delen uit deze publicatie mogen worden overgenomen op voorwaarde van bronvermelding:
'Planbureau voor de Leefomgeving, de titel van de publicatie en het jaartal.'

Het Planbureau voor de Leefomgeving analyseert en agendeert ruimtelijke en maatschappelijke ontwikkelingen in (inter)nationale context, die van belang zijn voor de leefomgeving van mens, plant en dier. Gevraagd en ongevraagd brengt het planbureau wetenschappelijke verkenningen en beleidsevaluaties uit die relevant zijn voor het kabinetsbeleid.

Planbureau voor de Leefomgeving

Postbus 303

3720 AH Bilthoven

T: 030 274 274 5

F: 030 274 4479

E: info@pbl.nl

www.pbl.nl

Abstract

The key activity of the Netherlands Environmental assessment Agency (PBL) is the analysis and publication of scientific knowledge and insights to improve the policy making process concerning the environment, nature and spatial development. In order to be able to do this a constant supply of information from various sources is needed. For the agency it is therefore essential to have timely access to reliable data.

This report describes the results of a review of the data supply to PBL. These data concern the environment, nature, surface and groundwater and spatial development. The study focuses on bottlenecks in the data supply and possible solutions for these bottlenecks. The study was conducted by means of interviews, mostly with people working within the agency, but also some others, like the agency's contacts at the ministries.

The results of the study show that bottlenecks of some sort do occur with roughly half of the nationwide data used by PBL for its work. Mostly these bottlenecks concern the quality of the data or the organization of the data supply. Although the bottlenecks are described from the agency's perspective, they concern the availability of these data in general and will be relevant for other organizations as well.

In the report suggestions for improvements and solutions are proposed, aimed at improving the collection, management and availability of the data. The purpose of these suggestions is to improve the availability of nationwide data collections that are consistent in space and time.

Inhoud

Rapport in het kort	9
1 Samenvatting, conclusies en aanbevelingen	11
1.1 Inleiding	11
1.2 Knelpunten in de gegevensvoorziening	11
1.3 Sturing op de gegevensvoorziening	12
1.4 Oplossingsrichtingen voor knelpunten	12
1.5 Typerende knelpunten voor het PBL en mogelijke oplossingen	15
1.6 Aanbevelingen	21
2 Doel project	25
2.1 Inleiding	25
2.2 Uitgangssituatie	25
2.3 Onderzoeksvragen	27
2.4 Gewenste resultaat	27
3 Aanpak project	29
3.1 Afbakening van het project	29
3.2 Werkwijze project	30
3.3 Risicoanalyse	31
3.4 Doorlooptijd van het project	32
4 Resultaten inventarisatie	33
4.1 Gegevensstromen	33
4.2 Knelpunten	34
4.3 Interne knelpunten	36
4.4 Overlegorganen	37
4.5 Conclusies	40
5 Oplossingsrichtingen knelpunten	41
5.1 Inleiding	41
5.2 Organisatorische knelpunten	41
5.3 Kwaliteitsknelpunten	43
5.4 Continuïteitsknelpunten	45
5.5 Geheimhoudingsknelpunten	47
5.6 Financiële knelpunten	47
5.7 Interne knelpunten	48
Bijlage 1 Vragenlijst voor de interviews	51
Bijlage 2 Overzicht gegevensstromen	53
Bijlage 3 Overzicht knelpunten	57
Bijlage 4 Overzicht overlegorganen	63
Bijlage 5 Afkortingen en begrippen	67

Rapport in het kort

Het Planbureau voor de Leefomgeving heeft als kernfunctie het verwerken en bundelen van relevante wetenschappelijke kennis en inzichten ten behoeve van beleid op het gebied van de leefomgeving van mens, plant en dier. Om deze functie te kunnen verrichten is doorlopend een grote hoeveelheid informatie uit zeer diverse bronnen nodig. Voor het PBL is het voor de uitvoering van zijn taken daarom essentieel tijdig te kunnen beschikken over betrouwbare gegevens.

In dit rapport worden de resultaten beschreven van een onderzoek naar de gegevensvoorziening van het PBL op het gebied van milieu, natuur, water en ruimte. Het onderzoek richt zich op de belangrijkste nationale gegevens, de knelpunten die daarbij optreden en mogelijke oplossingen voor die knelpunten. Het onderzoek is uitgevoerd door middel van interviews, voornamelijk binnen het PBL, maar ook daarbuiten, bijvoorbeeld met contactpersonen binnen de ministeries van VROM, LNV en VenW.

Het blijkt dat bij circa de helft van de nationale gegevens die het PBL gebruikt problemen van enigerlei aard optreden. Het betreft vooral problemen wat betreft kwaliteitsborging en problemen van organisatorische aard. Deze problemen zijn vanuit het PBL-perspectief benoemd, maar gelden voor de beschikbaarheid van gegevens over milieu, natuur, water en ruimte in Nederland in het algemeen, en dus ook voor andere organisaties dan het PBL.

Er worden voorstellen voor verbetering gedaan die erop gericht zijn de verzameling, de afstemming, het beheer en de beschikbaarstelling van gegevens beter te regelen. Het doel van deze aanbevelingen is de beschikbaarheid te vergroten van landsdekkende gegevensverzamelingen op het gebied van milieu, natuur, water en ruimte, en deze verzamelingen consistent te maken in ruimte en tijd.

I Samenvatting, conclusies en aanbevelingen

I.1 Inleiding

Dit onderzoek is uitgevoerd bij het Milieu- en Natuurplanbureau (MNP). Dit is één van de voorgangers van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL). Het voormalige MNP wordt ook wel PBL-vestiging Bilthoven genoemd. In dit rapport wordt geen onderscheid gemaakt tussen MNP en PBL, tenzij dit uitdrukkelijk anders is aangegeven. Het PBL gebruikt voor de uitvoering van zijn taken een grote hoeveelheid externe informatie. In totaal zijn in dit onderzoek ruim 200 gegevensstromen geïdentificeerd en beschreven, die het PBL nodig heeft en van externe organisaties betreft. Het betreft gegevens op het gebied van milieu, natuur, water en ruimte. Bij meer dan de helft van die gegevensstromen treden in de ogen van de gebruikers knelpunten op. Deze knelpunten betreffen vooral de kwaliteit en tijdige beschikbaarheid van de gegevens en vormen daardoor een bedreiging voor de kwaliteit van de PBL-producten.

Er zijn circa 100 overlegorganen geïnventariseerd die zich op de een of andere manier met deze gegevensstromen bezighouden. Het PBL heeft zitting in circa 75 daarvan.

Het bleek niet eenvoudig om een betrouwbaar en volledig overzicht te krijgen van de gegevensstromen, de knelpunten, de daarbij betrokken overlegorganen en de sturing die daarin door het PBL kan worden bewerkstelligd. De informatie daarover zit vaak diep in de organisatie en is niet altijd eenduidig.

I.2 Knelpunten in de gegevensvoorziening

Voor de gevonden gegevensstromen zijn in dit onderzoek knelpunten geïnventariseerd en worden daarvoor oplossingen aanbevolen. Knelpunten met betrekking tot de kwaliteit van de gegevens worden het meest genoemd. Deze hebben te maken met volledigheid, detailniveau of validiteit van de gegevens en hebben daarmee een directe invloed op de kwaliteit van de PBL-kernproducten. Organisatorische knelpunten komen daarna het meeste voor. Hierbij gaat het om problemen bij de productie of de tijdige verwerving van de gegevens. Kwalitatieve en organisatorische knelpunten vormen samen circa tweederde van de geïnventariseerde knelpunten. Deze knelpunten betekenen bijvoorbeeld dat gegevens voor modelvalidatie niet beschikbaar zijn of dat de effecten van beleid niet afdoende in kaart kunnen worden gebracht. Soms komen gegevens in het geheel niet of slechts met grote vertraging beschikbaar. Verbetering van de kwaliteit van de gegevens en de organisatie van de gegevensleveranties is dus dringend gewenst. Daarnaast treden er in volgorde van voorkomen geheimhoudingsknelpunten, continuïteitsknelpunten en financiële knelpunten op. Ook werden een aantal mogelijk in de toekomst gewenste maar (vooralsnog) niet bestaande of niet beschikbare gegevensstromen genoemd. De meeste hiervan konden zonder verder onderzoek echter nog niet precies worden geïdentificeerd.

1.3 Sturing op de gegevensvoorziening

Voor de geïnventariseerde gegevensstromen zijn ook de overlegorganen in kaart gebracht en is beoordeeld welke sturing daarin plaatsvindt. Bij ruim de helft van de gegevensstromen bestaan één of meer overlegorganen die zich met die gegevensstromen bezighouden. In het onderzoek zijn circa 100 afzonderlijke overlegorganen geïnventariseerd. Het PBL is vertegenwoordigd in circa 75 daarvan. In circa 15 gevallen vervult het PBL de voorzittersrol. Meestal wordt de PBL-sturing in deze overlegorganen door de PBL deelnemers als goed beoordeeld. Uit het onderzoek blijkt dat in gegevensstromen zónder overlegorgaan naar verhouding meer knelpunten optreden.

De veelheid aan overlegorganen die zich met de gegevensvoorziening bezighoudt, laat zien hoe gecompliceerd de gegevensvoorziening in Nederland op het gebied van milieu, natuur, water en ruimte is georganiseerd. De ruime mate waarin knelpunten optreden, toont aan dat, ondanks de grote hoeveelheid overleg die plaatsvindt, de gegevensvoorziening niet optimaal is. Een groot aantal knelpunten ontstaat doordat een centrale organisatie, waar de gegevens rond een thema worden samengebracht, beheerd en beschikbaar gesteld, ontbreekt. Veel van de bestaande structuren, overlegorganen en taakverdelingen zijn historisch zo gegroeid en van daaruit is de huidige situatie verklaarbaar. Een eenduidige organisatie van de rijksbrede gegevensvoorziening op dit gebied is echter wenselijk, met vooral duidelijke verantwoordelijkheden en bevoegdheden en heldere afspraken over de aansturing. Dit dient te leiden tot een efficiënt en breed gebruik van de gegevens die met veel overheidsgeld worden verzameld. In het KEFM-rapport 'Naar een (kosten-)effectieve monitoring' werd geconcludeerd dat er geen totaaloverzicht kan worden gegeven van de met de gegevensverzameling gemoeide kosten. Toch besteedt alleen DGM al circa 20 miljoen euro op jaarbasis aan monitoring en kost bijvoorbeeld het NEM op jaarbasis circa 4 miljoen euro. De totale kosten van de gegevensvoorziening, inclusief de monitoring van zoet en zout oppervlaktewater, bedragen veel meer dan honderd miljoen euro per jaar. Hergebruik van de verzamelde gegevens door meer partijen kan het maatschappelijk rendement van die uitgaven sterk verhogen.

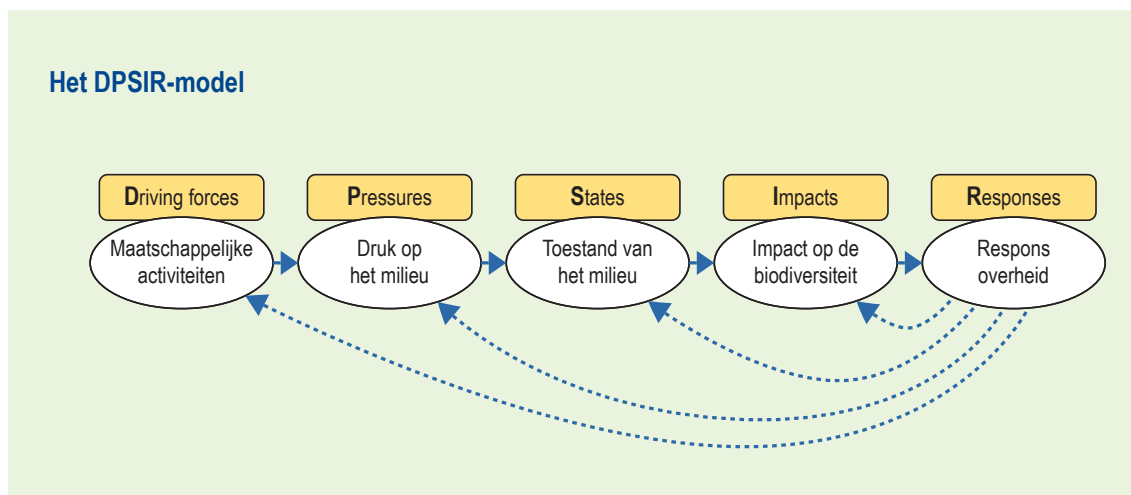
1.4 Oplossingsrichtingen voor knelpunten

1.4.1 Algemene ontwikkelingsrichting

Om de gegevensvoorziening van de rijksoverheid op het gebied van milieu, natuur, water en ruimte te stroomlijnen, is het wenselijk deze zodanig te organiseren dat voor één thema op één plek de eindverantwoordelijkheid is belegd voor de verzameling, afstemming, verwerking én beschikbaarstelling van de gegevens, in landsdekkende beelden die consistent zijn in ruimte en tijd. Voor enkele thema's is dit al geregeld of zijn hiertoe al stappen gezet. Daarnaast ontstaan initiatieven om de geo-informatie binnen Nederland en Europa op uniforme wijze beter te ontsluiten. Het PBL dient beide ontwikkelingen, die in de volgende paragrafen worden toegelicht, krachtig te ondersteunen.

1.4.2 Beschrijving gegevensvoorziening op hoofdlijnen

In deze paragraaf wordt in grote lijnen de gegevensvoorziening op het gebied van milieu, natuur, water en ruimte beschreven, onderverdeelt aan de hand van het DPSIR-model.

Figuur 1 De oorzaak-gevolgketen van het DPSIR-model.

Gerangschikt naar het DPSIR-model blijkt dat er een redelijk gelijkmatige verdeling is van de gegevensstromen naar het PBL over de causaliteitsketen. Naar verhouding zijn er iets meer gegevensstromen die te maken hebben met de ‘State of the environment’ en iets minder op het gebied van de ‘Impacts’. Bij ‘Impacts’ komen naar verhouding de meeste knelpunten voor. Die betreffen vooral de aquatische ecologische monitoring.

In paragraaf 1.5 worden typerende voorbeelden van knelpunten voor het PBL besproken en worden voorstellen voor verbetering gedaan. In paragraaf 1.6 wordt een aantal gerichte aanbevelingen voorgesteld. Voor een gedetailleerdere bespreking van de knelpunten en oplossingen; zie hoofdstuk 5 en bijlage 3 van het rapport.

Driving forces

Hiervoor is een duidelijke centrale organisatie aan te wijzen binnen Nederland, het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Bijna alle gegevens over bevolkingsaantallen, economische kengetallen, energieproductie, industriële productie, landbouwtellingen en –productie, aantal voertuigen en voertuigkilometers, etc. worden hier verzameld, geanalyseerd en beschikbaar gesteld. Via de NAMEA-methodiek zijn deze gegevens ook gekoppeld aan een aantal emissies.

Overleg tussen PBL en CBS over de gegevensvoorziening vindt plaats via taakgroepen van de Emissieregistratie en de stuurgroep en projectgroep van het Milieu- en Natuur Compendium (MNC).

PBL ontvangt specifieke gegevens over de driving forces nog van enkele andere organisaties, zoals stichting LISA (gegevens en locatie van bedrijven), NLR (Schipholgegevens), Deltarail (aantal treinen per spoorwegvak) en de provincies (locaties windmolens bijvoorbeeld). Er treden weinig knelpunten op.

Pressures

De Emissieregistratie (ER) is de centrale organisatie die de gegevens verzamelt en beheert over de emissies naar lucht, bodem en water. Gegevens worden onder andere geleverd door CBS en door de bedrijven, via het elektronisch milieujaarverslag (EMJV). Gegevens over emissies naar oppervlaktewater die tot voor kort werden aangeleverd via RIZA (uit de CIW-enquête) komen nu rechtstreeks van de bedrijven via het EMJV. Landelijke gegevens komen nog steeds van de opvolger van RIZA in dezen, de Waterdienst. Het PBL gebruikt op grote schaal gegevens die door

de ER worden verzameld (omgekeerd levert het PBL overigens ook gegevens aan de ER). Door de positie van de ER binnen het PBL is de sturing goed.

Een tweede belangrijke ‘pressure’ is het landgebruik (deels ook als ‘State’ en als ‘Impact’ te beschouwen). Gegevens hierover komen uit het bestand ‘Landelijk Grondgebruik Nederland’ (LGN) van Alterra, het ‘Basisbestand Bodemgebruik’ (BBG) van het CBS en het Top10 bestand van de topografische dienst Kadaster. De sturing van het PBL is beperkt.

State of the environment

De landelijke meetnetten voor lucht, bodem en grondwater hebben eenduidige, landelijke, centrale organisaties die verantwoordelijk zijn voor de verzameling, analyse en het beheer van de gegevens. Voor lucht is dit het RIVM, voor bodem en grondwater zijn dit RIVM en TNO samen. De invloed van het PBL, als gebruiker van deze gegevens, op de wijze van monitoring en de rapportage daarvan, is beperkt (zie paragraaf 1.5.3). Daarnaast vindt monitoring voor lucht, bodem en grondwater plaats bij de provincies. Veel van deze monitoring focust op natuurgebieden en is interessant voor het PBL. Er wordt onderzocht of deze provinciale monitoring voortaan door of onder verantwoordelijkheid van RIVM zou kunnen worden uitgevoerd. Dit zou de samenhang en sturing kunnen verbeteren, mits het PBL belang bij de RIVM monitoring beter wordt geregeld.

Voor wat betreft de kwaliteit van het oppervlaktewater beheerden RIZA en RIKZ tot voor kort de DONAR-database en de CIW-database, terwijl STOWA en Haskoning de Limnodata Neerlandica beheren. Hoe de rol van RIZA en RIKZ door de Waterdienst, Deltares en DID (de Data-ICT-dienst) zal worden vormgegeven, is nog onduidelijk (zie paragraaf 1.5.3).

Impacts

Ecologische monitoring

Voor de ecologische monitoring fungeert het Netwerk Ecologische Monitoring tot nu toe als centrale organisatie. De nadruk ligt daarbij op de terrestrische natuur. De sturing vanuit het PBL is tot nu toe goed. Voor het landelijk meetnet Flora (LMF) vindt de gegevensverzameling plaats bij de provincies. CBS verzamelt en beheert het LMF, deels gefinancierd vanuit het PBL.

De aquatische ecologische monitoring is versnipperd over verschillende organisaties, en de sturing door het PBL is beperkt (zie paragraaf 1.5.4).

De onlangs ingestelde Gegevensautoriteit Natuur (GAN) kan mogelijk uitgroeien tot een centrale organisatie die impactgegevens voor zowel terrestrische als aquatische natuur verzamelt, beheert en beschikbaar stelt. De sturingsmogelijkheden voor het PBL in de nieuwe situatie zijn nog niet helder.

Gezondheidsmonitoring

Het is (nog) niet mogelijk/zinvol om de directe of indirecte gezondheidseffecten van specifieke milieu-invloeden te monitoren. ‘Impactmonitoring’ voor gezondheidseffecten vindt indirect plaats door toetsing van concentraties aan grenswaarden en via kwantitatieve schatting van populatieblootstelling en gezondheidseffecten. Specifieke monitoring betreft vooral monitoring van lokale milieukwaliteiten (luchtverontreiniging, geluid, binnenmilieu, straling en externe veiligheid (EV)).

Tabel 1 De nationale gegevensstromen naar het PBL gerangschikt volgens het DPSIR-model met de (beoogde) centraal beherende organisaties.

DPSIR	Gegevens	Centraal beherende organisatie
Driving forces	Bevolkingsaantallen, kentallen economie landbouw en transport	CBS
Pressures	Emissies naar lucht, bodem, water	Emissieregistratie
State of the environment	Monitoring lucht, bodem, grondwater Oppervlaktewater Verdroging	RIVM / TNO Waterdienst / Deltares / DID; STOWA / Haskoning ? (verzameld door provincies)
Impacts	Ecologische monitoring algemeen Landelijk meetnet Flora	Gegevensautoriteit Natuur (GAN) CBS (verzameld door provincies)
Responses	Beleidsplannen	Ministeries, IPO?

Responses

De respons – de maatschappelijke reactie – kan ingrijpen op de hele causaliteitsketen. Het betreft naast (voorgenomen) beleid en beleidsplannen van ministeries en lagere overheden ook het gedrag van burgers en ondernemingen. Voor deze studie beperken we ons tot de beleidsplannen en de monitoring daarvan. De verkrijgbaarheid van dit soort gegevens is vaak slecht, en er bestaan weinig afspraken over de beschikbaarstelling en afstemming. De gegevensvoorziening kan nog aanzienlijk worden verbeterd (zie paragraaf 1.5.5).

1.4.3 Uitwisseling en afstemming geo-informatie

Gestimuleerd door Europese initiatieven als INSPIRE en SEIS heeft het ministerie van VROM de verantwoordelijkheid genomen de uitwisseling en beschikbaarstelling van geo-informatie vanuit de overheid in Nederland te verbeteren. Daartoe is onder voorzitterschap van VROM het interdepartementale Geo-Informatieberaad (GI-beraad) opgericht. Het GI-beraad heeft de stichting Geonovum de opdracht gegeven de implementatie van INSPIRE in Nederland en de totstandkoming van een nationaal geoportaal (GIDEON) te begeleiden. Het wettelijke kader van de Europese verplichtingen fungeert hierbij als welkome stok achter de deur om dit voor elkaar te krijgen. Het PBL doet mee aan een actieve beschikbaarstelling van gegevens binnen deze initiatieven en stimuleert activiteiten op dit gebied. Het perspectief dat, vooral door SEIS, wordt geschetst op de langere termijn is een uniforme ontsluiting van geo-informatie binnen en tussen de lidstaten van de Europese Unie. Hierdoor kan een deel van de knelpunten in de gegevensvoorziening worden opgelost.

INSPIRE: Infrastructure for Spatial Information in Europe

SEIS: Shared Environmental Information System

GIDEON: Geo Informatie en Diensten voor de Elektronische Overheid in Nederland

1.5 Typerende knelpunten voor het PBL en mogelijke oplossingen

1.5.1 Driving forces – hoofdzakelijk CBS

Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) is voor vrijwel alle gegevens de centrale, beherende organisatie. Er treden weinig knelpunten op. Bij het gebruik van privacygevoelige gegevens, vooral populatie- en woningaantallen, zoals het zogenaamde 'Ruggengraatbestand', gelden wel gebruiksbeperkingen. Het bestand dient voor de geografische locatiebepaling bij de Gemeentelijke Basis Administratie (GBA) en het Woningregister (WG). Het bevat bestaande adressen en

coördinaatpunten. Het is een verbeterde versie van het ACN bestand van het Kadaster. Om de beschikking te krijgen over de aantallen woningen en inwoners binnen een gebied levert het PBL gebiedscontouren aan en krijgt van CBS het daarbinnen opgetelde aantal woningen en inwoners binnen de contour terug. Dat is voor veel doelen een werkzame oplossing, maar er is door het PBL geen kwaliteitscontrole op de getallen mogelijk. Er wordt nog gezocht naar een betere oplossing.

Daarnaast treden soms verschillen op tussen de gegevens over dieraantallen van het Landbouw Economisch Instituut (LEI) en CBS. Betere coördinatie tussen LEI en CBS lijkt hier gewenst. Bij sommige door het PBL gebruikte gegevens treden kwaliteitsknelpunten op of is de informatie niet zo volledig als gewenst. Dit geldt bijvoorbeeld voor het aantal binnenvaartschepen per telpunt (meestal sluizen) per jaar. Het bestand wordt sinds 2004 niet goed meer bijgehouden en er bestaat geen informatie per vaarwegvak.

1.5.2 Pressures – emissieregistratie en detailniveau landbouwemissies

Emissieregistratie

Het PBL levert via het dataportaal gegevens door aan de Emissieregistratie (ER) en krijgt zelf veel externe gegevens via de ER binnen. Veel daarvan, ook vertrouwelijke gegevens, worden kosteloos aan de ER verstrekt, als gevolg van een zorgvuldig opgebouwde vertrouwensrelatie met de leveranciers (bijvoorbeeld CBS en LEI). De ER heeft door het inwinnen en het beheren van de basisdata veel kennis over de gegevens en over emissiereducerende maatregelen opgebouwd, heeft inzicht in de betrouwbaarheid van de gegevens en kan trendbreuken verklaren. De ER kan daardoor flexibel inspelen op de gegevensbehoefte van het PBL voor het uitvoeren van beleidsevaluaties en voor het maken van de balansen en verkenningen. Voor de gegevensvoorziening van zowel de ER als het planbureau biedt het daarom veel voordelen dat de ER onderdeel is van het planbureau.

Landbouwemissies

Veel van de in dit onderzoek genoemde geheimhoudingsknelpunten komen voort uit het werken met basisdata op een groot detailniveau. De knelpunten ontstaan uit de privacygevoeligheid van de gegevens en uit het belang dat de leverancier heeft bij het alleenrecht op het uitvoeren van analyses daarmee. De meest genoemde en waarschijnlijk ook meest urgente knelpunten op dit gebied betreffen de gegevens uit LEI-BIN (Bedrijven Informatie Netwerk) en GIAB (Geografische Informatie Agrarische Bedrijven). Het gaat hierbij overigens niet zozeer om *privacywetgeving*, alswel om de respondenten niet af te schrikken die gegevens hebben aangeleverd onder de garantie dat die niet door anderen tot bedrijfsniveau herleid kunnen worden. Ook speelt een rol dat zolang de gedetailleerde gegevens niet worden uitgeleverd, analyses op detailniveau altijd via betaalde opdrachten moeten worden uitgevoerd. In die zin hebben LEI (BIN) en Alterra (GIAB) dus belang bij de status quo.

Voor sommige doelen (teams) kan met het gebruik van de gegevens op een wat minder ruimtelijk detailniveau worden volstaan en speelt het knelpunt niet of in ieder geval minder. In andere gevallen (teams) is het gebruik van de basisgegevens essentieel. Dit geldt bijvoorbeeld voor het gebruik van de gegevens voor de validatie van modellen en voor het berekenen van ammoniakdepositie op natuurgebieden. Het niet kunnen gebruiken van de gegevens op het laagste detailniveau gaat dan ten koste van de kwaliteit van de uitgevoerde analyses. Door het PBL worden verschillende workarounds gecreëerd om toch met deze privacygevoelige gegevens te kunnen werken.

Jaarlijks levert het LEI gedetailleerde mest- en ammoniakgegevens aan het PBL, zoals de N-productie per grid en per mestsoort (500 x 500 m). Op basis van dit gridbestand wordt door het PBL de ammoniakemissie afgeleid en verdeeld over 8 categorieën. De resultaten worden door het LEI gecontroleerd op privacygevoeligheid. Bij minder dan 5 bedrijven per grid wordt de informatie niet vrijgegeven. De ER publiceert de emissieresultaten en LED gebruikt ze voor depositieberekeningen met OPS. NLB desaggregeert de gegevens tot een 250 x 250 m grid voor het bepalen van het effect van ammoniakdepositie op natuur. Eigenlijk is daarvoor de locatie van de boerderijen nodig, maar die is niet beschikbaar. In feite wordt dus geprobeerd de gegevens uit het GIAB te reproduceren via een lange en veel minder betrouwbare omweg.

Het LEI en het PBL hebben afgesproken de mogelijke inzet van GIAB voor de mest- en ammoniakberekeningen nog nader te analyseren. Volledige en onbeperkte toegang tot privacygevoelige gegevens verkrijgen, lijkt voor het PBL echter niet haalbaar. Er blijven dan twee wegen over om het gebruik van deze gegevens toch mogelijk te maken:

- Het PBL besteedt, waar nodig, analyses op het lagere detailniveau uit aan de beherende organisatie, en betaalt daarvoor (per keer of via langer lopende contracten).
- Het PBL maakt gebruik van een beschermende (microlab-)constructie, waarbij het PBL niet de vrije beschikking krijgt over de gegevens, maar op één plek bij de data kan, waarbij de analysesresultaten keer op keer worden gecontroleerd op privacygevoeligheid. Argumenten om tot nu toe niet met deze constructie te willen/kunnen werken, zijn dat onderzoekers de data vaak willen gebruiken in combinatie met data of modellen in eigen (PBL) beheer.

1.5.3 State of the environment

Monitoring van oppervlaktewater, lucht, bodem en grondwater, landsdekkendheid

Afstemming en integratie gegevens oppervlaktewaterkwaliteit

De gegevensvoorziening over de oppervlaktewaterkwaliteit is sterk versnipperd over de betrokken instanties, zoals waterschappen, provincies, rijksdiensten, PGO's en bedrijven. Monitoring van waterkwaliteit loopt voor zout en zoet water en ook voor rijks- en regionale wateren via verschillende trajecten. De versnippering geldt voor zowel het gegevensbeheer als de gegevensproductie en geldt voor alle relevante informatie: chemisch, ecologisch en beleidsmatig (deelstroomgebiedsvizies), in zowel de zoete als de zoute wateren. RIZA (nu opgegaan in DID, Deltares en Waterdienst) verzamelt wel alle chemie voor zoet oppervlaktewater, zowel de eigen metingen als die van de waterschappen, maar integreert die niet tot één toegankelijk landsdekkend bestand. Een overkoepelende gegevensbeheerder voor zowel de zoete als de zoute wateren ontbreekt, maar is wel nodig om de informatie landsdekkend beschikbaar te maken. Het samengaan van RIZA en RIKZ biedt hiervoor mogelijk voordelen. De taakverdeling tussen de DID, Deltares en de Waterdienst op dit gebied is nog onduidelijk. De CIW-database, DONAR en de Limnodata Neerlandica overlappen deels en vullen elkaar deels aan. Voor de zoute wateren heeft Rijkswaterstaat in 2007 een haalbaarheidsstudie uitgevoerd voor een geïntegreerd marien kennis- en informatiesysteem, een 'KNMI voor de Noordzee'. De status hiervan is op dit moment onduidelijk.

- Het PBL dient nu, tijdens de oprichtingsfase van de DID, Deltares en de Waterdienst, het ontbreken van voldoende samenhang in oppervlaktewatergegevens aan te kaarten en de mogelijkheden te verkennen om de afstemming tussen de Limnodata Neerlandica, de CIW-database en DONAR verder te verbeteren.
- Voor het oppervlaktewater (en deels ook voor grondwater) biedt de invoering van de Kader Richtlijn Water (KRW) nog een nieuwe aanleiding voor het opzetten van een geïntegreerd kennis- en informatiesysteem. In hoeverre dit lukt, is de vraag, gezien de ingewikkelde en

weinig transparante beoordelings- en doelstellingenstructuur van de KRW. Eerdere pogingen om te komen tot een geïntegreerd systeem, zoals de Regionale Water Systeem Rapportage (RWSR), hebben ondanks een eenvoudiger opzet, uiteindelijk niet geleid tot het gewenste resultaat.

Monitoring lucht, bodem en grondwater door RIVM en TNO

De sturing vanuit het PBL op de meetnetten van RIVM en TNO is zeer beperkt, terwijl het PBL wel afhankelijk is van de gegevens uit deze meetnetten. Het gaat daarbij om de landelijke meetnetten voor bodem (LMB), grondwater (LMG), Lucht (LML) en mest (LMM) en om het TrendMeetnet Verzuring (TMV). Doordat het PBL zelf nauwelijks nog monitoringactiviteiten direct financiert en alleen indirecte sturingsmogelijkheden heeft op slechts een deel van de monitoringactiviteiten is (tijdige) levering van monitoringgegevens zelf en levering van de ‘meta-informatie’ (de gegevens over de opzet van de meetnetten, het kwaliteitsniveau, de gebruikte methodieken en van wijzigingen daarin) niet gegarandeerd. Dat leidt regelmatig tot problemen wat betreft (tijdigheid van) gegevensleveranties of anderszins (LML–fijnstofdiscussie).

- Er zijn heldere afspraken nodig over structurele en kosteloze doorlevering van de relevante gegevens uit en over de RIVM-meetnetten naar het PBL. Wat betreft de directe relatie met het RIVM op dit gebied is al een actie in gang gezet door dit punt mee te nemen in de ‘terms of reference’ voor samenwerkingsbesprekingen die met het RIVM gevoerd (gaan) worden (MT verslag 3 september 2007).
- Daarnaast kan de beschikbaarheid van de gegevens verbeterd worden wanneer ministeries in hun monitoringopdrachten aan het RIVM de levering van de gegevens aan het PBL structureel verplicht stellen, of door het PBL een rol (terug) te geven bij de aansturing (bijvoorbeeld namens VROM) van de meetnetten en bij de beslissingen over veranderingen in de meetstrategie zelf. Afspraken hierover zouden in de nieuw af te sluiten opdrachtgever-opdrachtnemercontracten met de ministeries moeten worden vastgelegd.
- Het DGM-bod om de verplichte monitoring die nu nog door provincies wordt uitgevoerd, te financieren en door RIVM te laten aansturen, biedt mogelijkheden om de het PBL-belangen hierin van aanvang af mee te nemen, bijvoorbeeld via werkgroep en stuurgroep Monitoring Milieu, Natuur en Water. Het PBL dient hierop in te zetten.
- In het project ‘Kennisinstructuur Utrecht en omgeving’ worden scenario’s verkend voor andere organisatorische inbedding en aansturing van de nu door RIVM en TNO uitgevoerde monitoringactiviteiten. Het PBL dient hier de noodzaak van mede-aansturing van de monitoring duidelijk te maken.

Landsdekkendheid; afstemming en integratie van decentraal verzamelde gegevens

Het PBL voert veel analyses uit op nationaal niveau en heeft daarvoor landsdekkend consistente gegevens nodig. Wanneer die landsdekkende beelden niet beschikbaar zijn, zoals geldt voor nagenoeg alle gegevens die decentraal worden verzameld, moeten eerst de gegevens van provincies, regio’s en soms gemeenten worden verzameld en geaggregeerd. Door verschillen in methoden van verzamelen, vastleggen en door het ontbreken van gegevens levert dit vaak een inconsistent en incompleet beeld op. Daarnaast is het lastig om de definities op elkaar af te stemmen. Veel landelijk beleid biedt de uitvoerende (lagere) overheid een toenemende interpretatieruimte, waardoor analysemethoden, definities en rapportages onderling verschillen en moeilijk vergelijkbaar zijn. Het creëren van landsdekkende beelden vergt hierdoor veel inhoudelijke kennis en is door de benodigde afstemming met de uitvoerende overheden zeer arbeidsintensief. De belangstelling vanuit VROM, VenW en LNV voor PBL-producten als de ‘Gebiedenatlas’ en de gecombineerde ‘Streekplannenkaart’ geeft aan dat het gemis aan eenduidig landsdekkende beelden van beleidsvoornemens en beleidsmonitoring (zie ook ‘Beleidsmonitoring’), breed binnen de Rijksoverheid wordt gevoeld. Door de toenemende decentralisatie van de uitvoering,

bijvoorbeeld in het ILG (Investeringsbudget Landelijk Gebied), zal de vraag naar landsdekkende beelden alleen maar toenemen. Het gaat bij dit knelpunt zowel om het gebrek aan afstemming van de gebruikte methodieken als om het ontbreken van een centrale organisatie die de provinciale bestanden verzamelt en op basis daarvan het landsdekkende beeld opstelt en beheert.

De door de waterschappen en provincies opgestelde deelstroomgebiedsvisionen bleken zo divers dat een landsdekkende kaart alleen als indicatief beeld gemaakt kon worden, niet als basisbestand geschikt voor analyses.

Voor het opstellen en beheren van een landsdekkend beeld van provinciale plannen lijkt een rol weggelegd voor het IPO, IOG-GEO. Het PBL kan dit onderwerp onder meer via de Werkgroep en Stuurgroep Monitoring prominenter op de agenda van het IPO proberen te krijgen.

- Het IPO heeft besloten om in 2008 geo-informatie tot één van de speerpunten van e-overheid te maken en stuurt aan op interprovinciale samenwerking om dit tot een (provincie-)grensoverschrijdend succes te maken binnen het eerdergenoemde GIDEON-project. Het PBL dient dit initiatief te steunen en te stimuleren.

1.5.4 Impacts – ecologische monitoring en monitoring landgebruik

Ecologische monitoring en de rol van de Gegevensautoriteit Natuur (GAN)

Het Netwerk Ecologische Monitoring (NEM) is een samenwerkingsverband van overheidsinstellingen bij de monitoring van de natuur met als doel het verzamelen van ecologische gegevens af te stemmen op de informatiebehoefte van de overheid. Het NEM richt zich hoofdzakelijk op terrestrische natuur. Het PBL gebruikt veel gegevens van het NEM, en NLB heeft zitting in de stuurgroep (hoofd NLB) en de kerngroep.

Daarmee is de sturing door het PBL tot nu toe afdoende geregeld. Daarnaast financiert het PBL deels het Landelijk Meetnet Flora (LMF). Met de komst van de Gegevens Autoriteit Natuur (GAN), die in opdracht van LNV als opdrachtgever van de gegevensverzameling wil gaan fungeren, kan de aansturing van de ecologische monitoring gaan veranderen. De GAN ziet zichzelf als adviseur van de stuurgroep NEM. In de visie van de GAN stelt de stuurgroep de meetdoelen vast en vertaalt de GAN deze naar meetnetten en telprogramma's. Ook op andere delen van de gegevensvoorziening natuur voor het PBL kan de oprichting van de GAN effecten hebben, zie het recente voorbeeld van de dreigende stopzetting van de levering van gegevens van CBS-natuur aan het MNC. De GAN wordt ook een coördinerende rol toegedacht bij de gegevensverzameling van de natuurkwaliteit in de EHS en eventueel ook bij die van milieukwaliteit en het uitgevoerde natuurbeheer. Overigens is de intentie van de GAN om met grotere afnemers van natuurgegevens afspraken te maken over de gegevensbehoefte en de wijze waarop daarin kan worden voorzien.

- Het PBL dient zijn belangen bij de GAN in te brengen door zitting te nemen in de (gebruikers)programmaraad van GAN. Het PBL dient de regierol van de GAN bij het verzamelen en beheren van de ecologische monitoringgegevens te stimuleren.

Monitoring landgebruik

Voor monitoring van ruimtelijke ontwikkelingen is er bij het PBL behoefte aan een bestand met de exacte ligging, vorm en aantal van de landschappelijke elementen, en dat de werkelijke ontwikkelingen in de tijd weergeeft. De huidige Top10-vector en Top10-NL hebben voor monitoringdoeleinden echter niet de gewenste kwaliteit. De ligging van elementen wordt omwille van de leesbaarheid van de kaart namelijk 'verschoven' ten opzichte van de werkelijke ligging. Bij het volgen van de ontwikkelingen kan zo geen onderscheid gemaakt worden tussen werkelijke veranderingen en veranderingen als gevolg van cartografische weergave, correcties en dergelijke.

lijke. Bovendien heeft gegevensinwinning in landelijk gebied een (zeer) lage prioriteit bij de TDN-Kadaster. Veelal wordt volstaan met luchtfoto-interpretatie, al dan niet gevolgd door een summiere veldcontrole. Regelmatig worden afwijkingen geconstateerd tussen werkelijkheid en de luchtfoto-interpretatie. Ook sluit de type-indeling van de onderscheiden elementen in de Top10 niet meer aan bij de behoeften voor monitoring in landelijk gebied en zijn definities niet in alle gevallen helder gedocumenteerd.

Juist voor de monitoringinspanningen van het PBL (Monitor Nota Ruimte, Nationale Landschappen, Kyoto etc.) is dit een onwenselijke situatie.

- De Top10 is per 1 januari 2008 een basisregistratie geworden, en het gebruik ervan door de rijksoverheid wordt per 1 januari 2009 waarschijnlijk verplicht. Voor het PBL is het zaak invloed uit te oefenen op de uitgangspunten en prioriteiten bij het maken van de Top10. Het PBL kan daar nu, als betalend afnemer, enige invloed op uitoefenen via de gebruikersgroep Top 10. De toekomstige aansturing na een eventuele overgang naar budgetfinanciering is nog onduidelijk. Het PBL kan hierop mogelijk invloed uitoefenen in samenwerking met VROM en LNV.
- Het PBL moet leveranciers blijven vragen om, en zo mogelijk verplichten tot, het meeleveren van meta-informatie bij gegevens en hier zelf het goede voorbeeld in geven.
- Het PBL dient initiatieven te steunen die de productie en uniformering van meta-informatie stimuleren, zoals op dit moment INSPIRE, en waar nodig te participeren in gebruikersgroepen daarover.

1.5.5 Response – beleidsplannen en monitoring van de uitvoering van beleid

Gegevens achter de beleidsplannen van ministeries

Beleidsplannen van het Rijk vormen een basis voor veel PBL-producten. De basisgegevens (plankaarten) achter de beleidsplannen zijn in theorie vrij beschikbaar. Toch gaat het verkrijgen in de praktijk vaak erg moeizaam, vanwege onduidelijkheden rond aanspreekpunten, procedures en verantwoordelijkheden. Dit geldt voor het verkrijgen van bijna alle plankaarten van het Rijk. Alleen dankzij de goede relatie met VROM DG Ruimte zijn er momenteel geen knelpunten bij het verkrijgen van de VROM plannen.

Daarnaast speelt bij het PBL sinds enige tijd de behoefte aan informatie over het voorgenomen beleid van het kabinet over de volle breedte van milieu, natuur en ruimte. Dit naar aanleiding van het verzoek van de tweede kamer om in de milieubalans ook de effecten van het voorgenomen beleid weer te geven. De verantwoordelijkheid om aan het PBL de informatie te leveren over wat formeel onder het voorgenomen beleid valt, ligt bij het ministerie van VROM. Het voorgenomen beleid kan ook invloed hebben op de voor het PBL vereiste monitoringgegevens. Zo zullen voor een evaluatie van het functioneren van de emissiehandel voor CO₂ in de toekomst gegevens daarover nodig zijn die nu door SenterNovem worden verzameld en beheerd.

Voor het verkrijgen van de plankaarten van de Agenda Vitaal Platteland bijvoorbeeld, moest toestemming voor gebruik worden gekregen van drie ministeries. Wat resulteerde in een zoektocht naar de verantwoordelijke vertegenwoordigers van deze ministeries met een doorlooptijd van 6 maanden. Ondertussen lag een CD met de bestanden klaar bij DLG.

Ook het verkrijgen van errata, nieuwe of herziene versies gaat moeizaam. Bij het opvragen van de plankaarten van de PKB4 van Ruimte voor de Rivier bleken de nieuwe plankaarten zoek te zijn tussen de projectdirectie en het centrale databeheer van Rijkswaterstaat. Uiteindelijk is een versie van de kaarten verkregen via een projectleider die nog een kopie had.

In de opdrachtgever-opdrachtnemercontracten tussen de betrokken ministeries (VROM, LNV en mogelijk VenW) en het PBL dient te worden vastgelegd dat en hoe de levering van dit soort plangegevens geregeld wordt. Mogelijk kunnen ook de resultaten van de analyse die op dit moment bij het PBL wordt uitgevoerd over de gevolgen van de WOB voor de beschikbaarstelling van gegevens door anderen aan het PBL hieraan nog bijdragen.

- Centraal beheren en publiceren van de basisgegevens van beleidsplannen lijkt de aangewezen weg. In eerste instantie binnen het departement, maar op termijn mogelijk Rijksbreed, bijvoorbeeld te regelen binnen het GIDEON project van Geonovum, dat zich richt op de ontwikkeling van één nationaal dataportaal voor de geo-informatie van de rijksoverheid.
- Het PBL kan bijdragen aan realisatie van bovengenoemde oplossingen door deze in te brengen via het 3DG-overleg, de programmaraad van Geonovum, het 'Overleg service geografisch' bij VROM en via meer specifieke overlegorganen als de 'Overleggroep kwaliteitsborging EHS'.

Gegevens ten behoeve van beleidsmonitoring

Voor de Natuurplanbureaufunctie van het PBL zijn gegevens nodig over de beleidsprestaties van het ministerie van LNV. De benodigde informatie wordt geleverd door LNV beleidsdirecties, DLG, Dienst Regelingen en de provincies. Bij het verkrijgen van reguliere gegevens zijn er geen problemen met LNV onderdelen. Voor de Natuurbalans, in opdracht van LNV directie Natuur, heeft het PBL overal toegang toe. Het wordt ingewikkelder als er gegevens worden gevraagd met een politieke lading, zoals beleidsprestaties, voordat het jaarverslag is gepubliceerd. Zeker als er ook nog aanvullende informatie of een nadere analyse over de beleidsprestaties wordt gevraagd. DLG, onderdeel van LNV directie Platteland die hiervoor zou moeten zorgen, heeft hiervoor geen budget beschikbaar.

Een knelpunt wat tijdigheid betreft, dreigt bij de Monitoring Agenda Vitaal Platteland. De monitoring van de beleidsprestaties wordt uitgevoerd door de provincies. Door aansluiting bij de regels van het ministerie van BZK wordt de deadline voor de voortgangsrapportages nu ook 15 juli in plaats van 1 april. Dat is te laat om de gegevens in de Natuurbalans van dat jaar te kunnen gebruiken.

De monitoring van beleidsprestaties zou al bij de beleidsvoorbereiding beter moeten worden afgestemd. Het PBL kan hierover adviseren als onderdeel van ex-antebeleidsevaluaties.

- Ook in ex-postevaluaties dient het PBL te wijzen op mogelijke hiaten in de gegevensvoorziening, zoals al gebeurt in de 'Monitor Nota Ruimte'.
- De randvoorwaarden en condities voor het tijdig verkrijgen van gegevens en analyses, ook als die politiek gevoelig liggen, dienen beter gedefinieerd te worden. Ook hierover kunnen afspraken worden gemaakt in de opdrachtgever-opdrachtnemercontracten.
- De werkzaamheden van DLG voor het PBL dienen beter te worden begroot, bijvoorbeeld via een jaarlijkse begrotingsclaim.

1.6 Aanbevelingen

Op basis van de uitkomsten van deze inventarisatie zijn de aanbevelingen gegroepeerd in aanbevelingen naar ministeries (met name die van VROM en LNV), aanbevelingen naar de provincies en de provinciale samenwerkingsorganen en aanbevelingen naar de waterinstituten DID, Deltares en Waterdienst en het ministerie van VenW. Daarnaast wordt een meer algemene oproep gedaan voor het opstellen van levensvatbare businessmodellen voor landelijke gegevensverzameling en -beheer.

Aanbevelingen ten aanzien van ministeries algemeen:

- Bij in opdracht van ministeries verzamelde gegevens vastleggen dat het PBL hier desgewenst kosteloos over kan beschikken. Deze afspraken kunnen in de nieuw af te sluiten opdrachtgever-opdrachtnemercontracten met de ministeries worden vastgelegd.
- Ook in de opdrachtgever-opdrachtnemercontracten tussen de betrokken ministeries (VROM, LNV en mogelijk VenW) en het PBL vastleggen hoe de levering van plangegevens en beleidsvoornemens geregeld is.

Specifieke aanbevelingen voor het ministerie van VROM:

- De beschikbaarheid van de gegevens voor het PBL verbeteren door in de monitoringopdrachten aan RIVM de structurele en kosteloze doorlevering van de gegevens aan het PBL verplicht stellen.
- Bij de uitwerking van het DGM-bod om de verplichte monitoring die nu nog door provincies wordt uitgevoerd, te financieren en door RIVM te laten aansturen, het regelen van de kosteloze beschikbaarstelling van de gegevens aan het PBL van aanvang af meenemen.
- In het project ‘Kennisinfrastuctuur Utrecht en omgeving’ de noodzaak van mede-aansturing van de monitoring door het PBL duidelijk maken en bij implementatie effectueren.
- Bij het overgaan naar een budgetfinanciering van de Top10 als basisregistratie de aansturing op de (wijze van) gegevensverzameling hiervoor regelen via bijvoorbeeld een stuurgroep waarin de belangrijkste gebruikers, inclusief het PBL, zitting hebben.

Specifieke aanbevelingen voor het ministerie van LNV:

- Bij decentralisatie van beleidsmonitoring naar bijvoorbeeld provincies heldere eisen stellen aan de wijze van verzamelen en afstemming van de gegevens, leidend tot een landsdekkend en in ruimte en tijd consistent beeld, bijvoorbeeld in het kader van de ILG.
- Tijdige levering van gegevens bevorderen door binnen de begroting van DLG ruimte te maken voor het verzamelen en afstemmen van de relevante gegevens voor het PBL.
- In vertrouwen kunnen gebruiken door het PBL van privacygevoelige informatie uit LEI-BIN en GIAB, waarbij het PBL de resultaten slechts op geanonimiseerde en hoger geaggregeerde wijze publiceert.

Aanbevelingen ten aanzien van de gegevensvoorziening over het oppervlaktewater

- Met de waterschappen, STOWA, DID, Deltares en de Waterdienst en met het ministerie van VenW verkennen waar de verantwoordelijkheid belegd moet worden voor het verzamelen, afstemmen, beheren en beschikbaar stellen van alle gegevens over zoet en zout oppervlaktewater, en hoe de bestaande gegevensbestanden beter op elkaar kunnen worden afgestemd.
- Voor het oppervlaktewater biedt de invoering van de Kader Richtlijn Water (KRW) nog een extra aanleiding voor het opzetten van een geïntegreerd kennis- en informatiesysteem.

Aanbevelingen ten aanzien van Provincies en interprovinciale overlegorganen:

- Nagaan of en hoe het IPO, via de Adviescommissies, de Brede Overleg en Adviesgroepen en de interprovinciale Vakberaden, kan faciliteren bij het opstellen, beheren en beschikbaar stellen van landsdekkende en in tijd en ruimte consistente beelden van provinciale plannen en meetgegevens.
- Continueren en succesvol afronden van het initiatief om voor het Landelijk Meetnet Flora de afstemming te verbeteren, via de Werkgroep Natuurkwaliteit, waarin het PBL ook vertegenwoordigd is.

- Aansluiten bij het IPO-voornemen om in 2008 geo-informatie tot één van de speerpunten van e-overheid te maken. Stimuleren van interprovinciale samenwerking om dit tot een (provincie)grensoverschrijdend succes te maken binnen het GIDEON-project.

Aanbevelingen om te komen tot levensvatbare businessmodellen.

Het aanwijzen van één centrale organisatie die verantwoordelijk is voor het verzamelen, beheren en beschikbaar stellen van gegevens voor één thema, lijkt veel van de optredende knelpunten te kunnen voorkomen. Dat geldt overigens niet alleen voor het PBL maar ook voor andere gebruikers van die gegevens en deels ook voor de gegevensverzamelende instanties.

De oprichting van de Gegevens Autoriteit Natuur (GAN) is een voorbeeld van een initiatief om de gegevensverzameling, -beheer en –beschikbaarstelling van (in dit geval natuur-)gegevens te centraliseren en zodoende te stroomlijnen. In dit geval heeft het ministerie van LNV de oprichting geïnitieerd en de financiering voor in ieder geval de beginfase van de GAN gegarandeerd.

Het project ‘Kennisinfrastructuur Utrecht en omgeving’ waarin scenario’s worden verkend voor de organisatorische inbedding en aansturing van de nu door RIVM en TNO uitgevoerde monitoringactiviteiten in een Utrechts Centrum voor Milieuonderzoek kan mogelijk leiden tot een vergelijkbare informatiepijler voor de monitoringgegevens van lucht, bodem en grondwater.

Soortgelijke ideeën zijn geopperd voor het bundelen van de gegevensverzameling over de Noordzee (de mogelijke oprichting van een ‘KNMI voor de Noordzee’). Zowel voor het zoute als zoete oppervlaktewater is dringend behoefte aan een dergelijk initiatief.

Afstemmen en centraal beheren van data kost tijd en geld, en het PBL kan daar hooguit een beperkte bijdrage aan leveren. Het zoeken naar levensvatbare organisatorische en financiële kaders hiervoor (‘businessmodellen’) is daarom dringend gewenst. Het PBL kan mogelijk een rol spelen als initiator en aanjager van dit soort initiatieven, erop gericht om van overheidswege verzamelde informatie breder, beter en gemakkelijker beschikbaar te maken. Voor geo-informatie bieden de initiatieven vanuit Geonovum om te komen tot een basisvoorziening voor geo-informatie in Nederland (GIDEON) een goed uitgangspunt.

2 Doel project

2.1 Inleiding

Het PBL heeft als kernfunctie het verwerken en bundelen van relevante wetenschappelijke kennis en inzichten ten behoeve van beleid op het gebied de leefomgeving van mens, plant en dier. Om deze functie te kunnen verrichten, is doorlopend een grote hoeveelheid informatie uit zeer diverse bronnen nodig. Gegevens worden met wisselende intensiteit gebruikt. Variërend van eenmalig voor een ad-hoc indicator tot meermalen per jaar voor vaste indicatoren in kernproducten. Voor het PBL is het voor de uitvoering van zijn taken daarom essentieel tijdig te kunnen beschikken over betrouwbare gegevens. Voor het maken van langjarige vergelijkingen is ook de continuïteit van gegevens en meetmethoden van belang. Daarnaast worden er soms nog specifieke eisen gesteld aan de gegevens, bijvoorbeeld voor het gebruik voor modelvalidatie.

Het grootste deel van de informatie die het PBL gebruikt, komt van externe bronnen. Om een kwalitatief goede en ook efficiënte gegevensvoorziening voor het PBL te kunnen waarborgen, is het van belang dat het PBL voldoende sturing op het verzamelen en verkrijgen van de gegevens kan uitoefenen, en dat de kosten beheersbaar blijven.

Om te kunnen sturen op gegevensvoorziening, inclusief monitoringgegevens, is het noodzakelijk dat:

- Het PBL zijn eigen gegevensbehoefte en -voorziening goed in kaart heeft.
- Knelpunten in de gegevensvoorziening bekend en gedocumenteerd zijn.
- Duidelijk is hoe nu gestuurd wordt, via rechtstreekse financiering of via deelname in werk-, stuur- en begeleidingsgroepen, en hoe effectief dat is.
- Duidelijk is in welke andere overlegorganen PBL-deelname mogelijk effectief zou kunnen zijn in dit verband.

Zo kan het PBL in de daarvoor geëigende overlegorganen zijn gegevensbehoefte effectief bewaken en waar het aanschaf van gegevens betreft effectief met anderen optrekken.

2.2 Uitgangssituatie

Het PBL schaft zelf, al dan niet met anderen, veel gegevensbestanden aan. In veel gevallen heeft het PBL daarmee ook directe, zij het beperkte, invloed op de wijze van verzamelen en verstrekken van die gegevens. Toch ontstaan soms problemen doordat gegevens bijvoorbeeld (te) duur zijn, privacygevoelig zijn, de kwaliteit of continuïteit niet gewaarborgd is of omdat de organisatie van de gegevensstromen naar het PBL niet goed loopt.

Met betrekking tot de *kosten* van de gegevensvoorziening is de situatie de afgelopen jaren verbeterd, doordat het PBL gebruik kan maken van een aantal VROM-brede licenties en door de gezamenlijke aankoop van bestanden door het PBL en het VROM kernministerie.

De vermeende *privacygevoeligheid* van gegevens staat in een aantal gevallen de levering van bestanden in de weg, ook als het PBL toezegt ze op een hoger, niet direct herleidbaar aggrega-

tienniveau te gebruiken. De (beperking in) verkrijgbaarheid van deze bestanden is vaak niet op voorhand duidelijk en blijkt pas wanneer het PBL ze daadwerkelijk probeert te verwerven. Gegevens kunnen voor specifieke projecten soms uiteindelijk wel gebruikt worden, maar dan is het bijvoorbeeld nodig de gegevens met achterliggend projectplan op te vragen. In het verleden is in dit soort situaties gezien de beschikbare tijd niet altijd doorgezet en daarnaast heeft nauwelijks dossiervorming plaatsgevonden. Daardoor bestaat er geen goed beeld over de omvang van het geheimhoudingsprobleem. Van centraal aangeschafte gegevens is een overzicht beschikbaar, van de overige gegevens niet.

Inzicht in problemen rond de *kwaliteit en de continuïteit* van de gegevens is van belang omdat zij de kwaliteit kunnen beïnvloeden van de producten die het PBL met deze gegevens maakt. Informatie over de gebruiksmogelijkheden en beperkingen van gegevens dient daarom ook beschikbaar te zijn voor alle gebruikers van die gegevens, en uitgewisseld te worden tussen de verschillende organisatieonderdelen. Voor een deel van de gegevens zijn dit soort zaken bekend, maar vaak onvoldoende vastgelegd. Bovendien bestaat er geen duidelijk totaalbeeld van de omvang van de problemen met kwaliteit en continuïteit van de gegevens.

Problemen van *organisatorische* aard zijn met name van belang wanneer het om de efficiëntie van de gegevensvoorziening gaat. Ook hier zijn verschillende situaties bekend waar de gegevensvoorziening moeizaam verloopt, maar ontbreekt het aan een totaalbeeld.

Een aparte probleemcategorie wordt gevormd door de bestanden die het PBL voor een goede taakuitoefening nodig heeft, maar die (nog) *niet beschikbaar* zijn. Ook van deze gewenste maar ontbrekende gegevensstromen bestaat geen goed totaalbeeld.

Voor wat betreft monitoring kan het PBL in principe beschikken over de gegevens uit de door VROM gefinancierde monitoringactiviteiten bij RIVM-MEV, deels over monitoringgegevens van de provincies, deels over door LNV en VenW uitgevoerde en/of gefinancierde monitoringgegevens en deels over door particuliere gegevensverzamelende organisaties (PGO's) verzamelde gegevens. Doordat het PBL zelf nauwelijks nog monitoringactiviteiten direct financiert, kan het PBL slechts indirect sturen door bijvoorbeeld:

- Actieve deelname in de werkgroep en stuurgroep Monitoring Milieu, Natuur en Water.
- Actieve deelname in begeleidingsgroepen en stuurgroepen van specifieke gegevensstromen.
- Bilaterale contacten met de aanspreekpunten bij VROM, LNV, VenW, IPO, RIVM-MEV etc.

Daarnaast financiert het PBL nog een aantal metingen door RIVM-MEV rechtstreeks, bijvoorbeeld vanuit het MNC, waardoor sturing bij voorbaat beter gegarandeerd is.

Er is geen goed totaaloverzicht van wat het PBL aan monitoringgegevens binnen krijgt – al dan niet door het PBL gefinancierd – en ook niet van wie er namens het PBL in welke begeleidingsgroepen rond monitoring zit en hoe effectief dat is.

2.3 Onderzoeksvragen

Een aantal afspraken afkomstig uit verschillende overleggen en werkafspraken, vormt de aanleiding voor het onderzoek:

Een afspraak uit het ‘3DG overleg’, een overleg van de directie van het PBL met de meest betrokken Directeuren Generaal van de ministeries van VROM, LNV en VenW:

- De knelpunten voor het PBL in het verkrijgen van gegevens in kaart brengen.
- De informatiestromen vanuit deze ministeries naar het PBL in kaart brengen (LNV, VROM, VenW).
- Een afspraak uit de Werkgroep en Stuurgroep Monitoring Milieu, Natuur en Water:
- Naar aanleiding van het project ‘Kosten effectieve monitoring’ (KEFM): de informatiebehoefte van het PBL in kaart brengen.

Een afspraak uit het management team van het PBL:

- In kaart brengen van de behoefte aan impactmonitoring bij het PBL en zonodig een plan van aanpak ter verbetering opstellen.

Een afspraak uit het Werkplan 2007 - werkafspraken tussen het PBL en VROM:

- Notitie over sturing op monitoring door het PBL opstellen.

Bovenstaande acties overlappen elkaar deels. Daarom is ervoor gekozen deze acties te bundelen in één onderzoek. Dit onderzoek moet antwoord geven op de volgende vragen:

- Wat zijn de belangrijke gegevensstromen van buiten naar het PBL.
- Waar liggen bij deze gegevensstromen knelpunten en mogelijke knelpunten.
- Welke overige – nu nog niet gedekte – informatiebehoefte is er binnen het PBL.
- Hoe kan het PBL de gegevensverzameling en gegevensverrijking beter sturen.
- Welke acties kunnen er genomen worden om bestaande knelpunten op te lossen.

2.4 Gewenste resultaat

Het project leidt tot de volgende resultaten:

1. Een overzicht van bestaande gegevensstromen.
2. Een overzicht van knelpunten, inclusief nog ontbrekende gegevensstromen.
3. Een overzicht van overlegorganen en sturingsmogelijkheden op gegevensstromen.
4. Aanbevelingen om de gegevensvoorziening te verbeteren.

3 Aanpak project

3.1 Afbakening van het project

Hier wordt kort beschreven wat onder de projectresultaten, zoals genoemd in paragraaf 2.4, wordt verstaan en wat er wel en niet toe behoort.

Overzicht van bestaande gegevensstromen:

Om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden, zijn primair de bestaande belangrijke gegevensstromen naar het PBL geïnventariseerd. De inventarisatie beperkt zich tot informatiestromen van buiten het PBL naar het PBL toe, en neemt interne PBL-gegevensstromen alleen mee voor zover deze voor een goed begrip onmisbaar zijn. De inventarisatie beperkt zich verder tot lokale, regionale en nationale gegevens en laat internationale gegevens buiten beschouwing. Indien nodig kan de inventarisatie in een later stadium worden uitgebreid met internationale gegevens. De gegevensstromen worden geïnventariseerd vanuit de verschillende teams van het PBL en in aanvulling daarop vanuit de drie voor het PBL belangrijke ministeries: VROM, LNV en VenW. De inventarisaties vanuit de PBL-teams zijn leidend, omdat bij de ministeries geen goed inzicht is te krijgen in de gegevensstromen die naar het PBL gaan.

Overzicht van knelpunten:

Voor de bestaande gegevensstromen worden de knelpunten in kaart gebracht en beschreven. De gewenste gegevensstromen, waarin nog niet voorzien is, worden daarbij tevens geïnventariseerd. Ook deze inventarisatie van knelpunten geschiedt primair bij de verschillende teams van het PBL. De knelpunten worden daarbij gecategoriseerd naar een aantal typen om een beter zicht te krijgen op de aard van de knelpunten en om ze gerichter te kunnen aanpakken. Het in kaart brengen van de knelpunten heeft voorrang boven het streven naar volledigheid voor wat de inventarisatie van gegevensstromen betreft. Ook PBL-interne gegevensstromen kunnen knelpunten opleveren. Deze interne knelpunten worden, waar deze in de interviews spontaan naar voren komen, verzameld en beschreven.

Overzicht van overlegorganen en sturingsmogelijkheden op gegevensstromen:

Sturing van de gegevensvoorziening vindt hoofdzakelijk plaats via overlegorganen. Dit geldt vaak ook wanneer het PBL opdrachtgever is voor gegevensverzameling en -leverantie en/of daarvoor de financiële middelen verschafft. Voor de gegevensstromen waar zich knelpunten manifesteren, brengt het project daarom de relevante overlegorganen in kaart. Deze overlegorganen kunnen er in vele vormen zijn, van stuur- en regiegroepen tot technische werkgroepen en van monitoringbrede gremia tot overleggroepen voor zeer specifieke meetsystemen of ontwikkelingsprojecten. Er zijn open overlegorganen waarin meer organisaties praten over een gegevensstroom en er zijn ook gesloten of interne overlegorganen, zoals bijvoorbeeld de interne VROM-werkgroep Monitoring. De inventarisatie van overlegorganen is niet limitatief, dat komt omdat gesloten en ook 'ver weg liggende' overlegorganen buiten beschouwing zijn gelaten. In deze organen kan het PBL geen sturing effectueren. De inventarisatie van overlegorganen is uitgevoerd bij de contactpersonen van de PBL-teams en van de gegevensleveranciers.

Aanbevelingen om de gegevensvoorziening te verbeteren:

Er worden concrete aanbevelingen opgesteld voor het aanpakken van de knelpunten in de informatievoorziening van het PBL. Deze aanbevelingen zijn gerangschikt naar de soorten knelpunten en richten zich daarbinnen op de belangrijkste knelpunten. Waar mogelijk zijn aanbevelingen gekozen die zich richten op meer knelpunten. De gekozen aanpak houdt in dat er niet voor alle gesignaleerde knelpunten een oplossing wordt aangedragen. Dit is naar mening van de projectgroep acceptabel omdat oplossing van knelpunten in informatievoorziening tijd en meerjarige aandacht vergt.

De grote diversiteit in informatiebronnen en het gebruik daarvan binnen het PBL maken een volledige inventarisatie van de gegevensbehoefte zeer arbeidsintensief. Hetzelfde geldt voor de knelpunten en de overlegorganen. Daarom is de inventarisatie gericht op een zo uitgebreid mogelijk overzicht in de voor het onderzoek beschikbare periode. Het uitgangspunt is hierbij de 80-20 regel, waarbij geldt dat 80% van de informatie tegen een acceptabele onderzoekspanning boven water te halen is. Naar verwachting bevat deze inventarisatie dan ook alle belangrijke gegevensbronnen en -behoefte voor kernproducten.

3.2 Werkwijze project

De inventarisatie is uitgevoerd door middel van interviews met PBL-medewerkers en door interviews met vertegenwoordigers van de ministeries van VROM, LNV en VenW. Er is voor gekozen om te werken per PBL-team. Eerst is er steeds een afspraak gemaakt met de teamleider om het gebruik en de problematiek rond gegevensstromen op teamniveau te bespreken. In overleg met de teamleider zijn vervolgens de specialisten voor de vervolgesprekken geselecteerd. Hierbij was het uitgangspunt om de direct gegevensgebruikende medewerkers te spreken. Vaak ging het daarbij onder andere om de teamvertegenwoordiger in de PBL-brede werkgroep Data- en Productielogistiek (wg DPL), maar ook medewerkers met een werkveld met een specifiek gegevensgebruik zijn geïnterviewd. De externe interviews zijn uitgevoerd via centrale contactpersonen bij de ministeries van VROM, LNV en VenW en enkele andere organisaties.

In totaal zijn binnen dit onderzoek circa 60 personen geïnterviewd. Gezien de veelheid aan informatie en de veelvuldige doorverwijzingen waren meer interviews nodig dan de oorspronkelijk voorziene 30. De interviewronde heeft daarom langer geduurd dan gepland en is half januari 2008 in plaats van half november 2007 afgerond. De interviews zijn afgenomen volgens een standaard vragenlijst, die is opgenomen als bijlage 1 van deze rapportage. De interviews zijn uitgewerkt in een gespreksverslag en teruggekoppeld naar de geïnterviewden. De terug ontvangen commentaren zijn verwerkt in de gespreksverslagen. De aangepaste gespreksverslagen vormden vervolgens de basis voor de inventarisatie van gegevensstromen. De informatie uit de verslagen is verwerkt in een spreadsheet, waarin per gegevensstroom steeds dezelfde categorieën informatie zijn opgenomen. Deze spreadsheet maakt het mogelijk om de sorteringen en selecties van de gegevensstromen te maken die nodig waren voor de analyse. De gehele spreadsheet met gegevensstromen is ter controle voorgelegd aan twee PBL-medewerkers met een goed overzicht over de PBL-gegevensstromen. De commentaren uit deze terugkoppeling zijn vervolgens weer verwerkt in de spreadsheet of meegenomen in de rapportage. Een beknopt overzicht uit de spreadsheet met *gegevensstromen* is opgenomen als Bijlage 2 van deze rapportage.

Tijdens de inventarisatie van de gegevenstromen is nadrukkelijk gezocht naar knelpunten. De geïnterviewden is daar steeds specifiek naar gevraagd. De inventarisatie is zodanig uitgevoerd dat een knelpunt altijd bij een gegevensstroom hoort. Dit om te vermijden dat de inventarisatie te algemene knelpunten zou opleveren en om er verder voor te zorgen dat knelpunten zo concreet mogelijk zijn. Van de aangegeven knelpunten is op basis van de informatie van de geïnterviewden steeds zo goed mogelijk de aard beschreven. In een aantal gevallen zijn door geïnterviewden ook suggesties voor oplossingen aangegeven.

Ook de beschrijvingen van de knelpunten zijn neergelegd in de gespreksverslagen en daarmee teruggekoppeld naar de geïnterviewden. Om de knelpunten goed te kunnen beschrijven was een aantal extra gesprekken met eerder geïnterviewden noodzakelijk. Een samenvattende beschrijving van de knelpunten is opgenomen in de spreadsheet van de gegevenstromen. Vanuit deze spreadsheet zijn knelpunten ingedeeld naar soort knelpunt. De bijeengebrachte knelpunten per team zijn ter controle voorgelegd aan de teamleiders en geïnterviewden. De commentaren zijn weer verwerkt in de spreadsheet. Een overzicht van de knelpunten, ingedeeld naar categorie, is opgenomen als Bijlage 3 van deze rapportage.

Volgend op de inventarisatie van gegevenstromen en knelpunten is in het onderzoek een inventarisatie van overlegorganen uitgevoerd. Voor de gegevenstromen met knelpunten is in kaart gebracht welke overlegorganen er bestaan rond deze gegevenstromen. Daarbij is vooral gelet op het karakter van het overlegorgaan en op de invloed die het op de betreffende gegevensstroom zou kunnen uitoefenen. Tevens is in kaart gebracht of het PBL in het overlegorgaan vertegenwoordigd is en welke invloed het PBL in het overlegorgaan uitoefent. De overlegorganen zijn geïnventariseerd op basis van additionele interviews met PBL-medewerkers, interviews met externe gegevensleveranciers en overzichten uit het KEFM project. De beschrijvingen van de overlegorganen zijn per gegevensstroom gerangschikt. In Bijlage 4 van deze rapportage is een beknopt overzicht van de overlegorganen opgenomen.

Op basis van de verzamelde informatie en de achterliggende interviewverslagen zijn de analyses uitgevoerd en zijn vervolgens de conclusies getrokken en de aanbevelingen gedaan. De belangrijkste aanbevelingen zijn uitgewerkt in een praktisch verbeterplan. De projectaanpak, en de belangrijkste conclusies en aanbevelingen zijn gedocumenteerd in deze rapportage.

3.3 Risicoanalyse

De gekozen onderzoeksmethode, waarbij de informatie wordt verzameld door het afnemen van interviews, bergt het risico in zich dat één of meer belangrijke gegevenstromen zijn gemist, dat onjuiste informatie is verkregen of dat verstrekte informatie onjuist is geïnterpreteerd. Hetzelfde geldt voor de geïnventariseerde knelpunten en overlegorganen.

Omissies zouden kunnen ontstaan doordat houders van essentiële informatie niet zijn geïnterviewd of doordat geïnterviewden informatie zijn vergeten te noemen.

Onjuistheden in de informatie kunnen ontstaan door vergissingen van de geïnterviewden of door een onjuiste interpretatie van de interviewers.

Om de kans op omissies en onjuistheden in het eindresultaat te minimaliseren, zijn de volgende stappen gevolgd:

- Binnen het PBL zijn als eersten de teamleiders geïnterviewd die de te interviewen specialisten per dossier hebben vastgesteld.
- Waar tijdens een interview werd doorverwezen naar een andere medewerker is deze vervolgens ook geïnterviewd.
- Aangezien veel gegevensstromen in verschillende interviews werden genoemd, konden op veel plaatsen cross-checks worden uitgevoerd op de verkregen informatie.
- De interviewverslagen en de resulterende knelpuntenlijst zijn aan de betrokkenen ter commentaar en aanvulling voorgelegd.
- De samenvatting op hoofdlijnen is besproken in het management team van het PBL.
- De tussenresultaten en de concept rapportage zijn voorgelegd aan de werkgroep Data- en Productielogistiek ter commentaar en aanvulling.

Door het grote aantal geïnterviewden voor het onderzoek, de gevolgde wijze van doorverwijzen en de vele terugkoppelingen naar de geïnterviewden en anderen is de kans op omissies en fouten in de verkregen informatie sterk verkleind. De kans dat onvolledige of foutieve informatie het projectresultaat heeft beïnvloed, is daardoor zeer klein.

De inventarisatie is uiteraard een momentopname, en de problemen die ervaren worden in de gegevensvoorziening kunnen zijn gekleurd door de actuele projecten. Voor jaarlijks terugkerende producten levert dit geen problemen op, maar voor producten met een meerjarige cyclus zou relevante informatie op de achtergrond kunnen raken. Door de brede interviewstrategie is ook deze kans echter klein.

3.4 Doorlooptijd van het project

Het plan van aanpak van de inventarisatie gegevensbehoefte is op 17 september 2007 geacordeerd door het MTO van het PBL. Het project is direct daarna gestart. De meeste interviews vonden plaats tussen begin oktober 2007 en eind november 2007. De gegevensverwerking en de aanvullende interviews werden uitgevoerd in december 2007 en januari 2008. De analyse van de verzamelde informatie is uitgevoerd in januari en februari 2008, waarna in maart en april de rapportage is afgerond.

4 Resultaten inventarisatie

4.1 Gegevensstromen

De inventarisatie laat zien dat het PBL gebruikmaakt van een groot aantal externe gegevensstromen voor het maken van zijn producten. Omdat door cross-checks en terugkoppelingen (zie paragraaf 3.2) een goede controle heeft plaatsgevonden, wordt ervan uitgegaan dat veruit de meeste belangrijke externe gegevensstromen in de inventarisatie zijn opgenomen. De projectgroep is daarom van mening dat de inventarisatie van gegevensstromen voor het doel van het project een adequaat inzicht geeft in de externe PBL-gegevensstromen. Gemiste gegevensstromen zijn naar mening van de projectgroep in elk geval niet van invloed op de conclusies en aanbevelingen van deze rapportage.

Bij het uitwerken van de interviews bleek dat er nauwelijks ontbrekende gegevensstromen genoemd waren, alhoewel hier in de interviews wel steeds naar gevraagd is. Daarom zijn nog enkele aanvullende interviews uitgevoerd, specifiek gericht op het beter in kaart brengen van de ongedekte gegevensbehoefte. Dat leverde inderdaad enkele gewenste maar nog ontbrekende gegevensstromen op. Aangezien slechts een beperkt aantal aanvullende interviews zijn uitgevoerd, zijn echter waarschijnlijk lang niet alle ontbrekende en gewenste, gegevensstromen geïnventariseerd.

Tijdens het onderzoek bleek dat naast externe gegevensstromen, ook datastromen binnen het PBL heel belangrijk kunnen zijn. Zo worden bijvoorbeeld gegevens van de Emissieregistratie door bijna alle teams gebruikt. Het gaat bij de interne gegevensstromen zowel om de door het PBL zelf samengestelde basisgegevens als om bewerkingen van basisgegevens van buiten. In het onderzoek zijn interne gegevensstromen alleen meegenomen daar waar ze door PBL-medewerkers met nadruk naar voren zijn gebracht of daar waar ze voor een goed begrip van de materie nodig zijn. Dit houdt in dat de inventarisatie slechts een zeer beperkt aantal interne gegevensstromen heeft opgeleverd. In het overzicht van de gegevensstromen in bijlage 2 zijn deze daarom niet opgenomen. Wel worden in hoofdstuk 5 enkele interne knelpunten besproken.

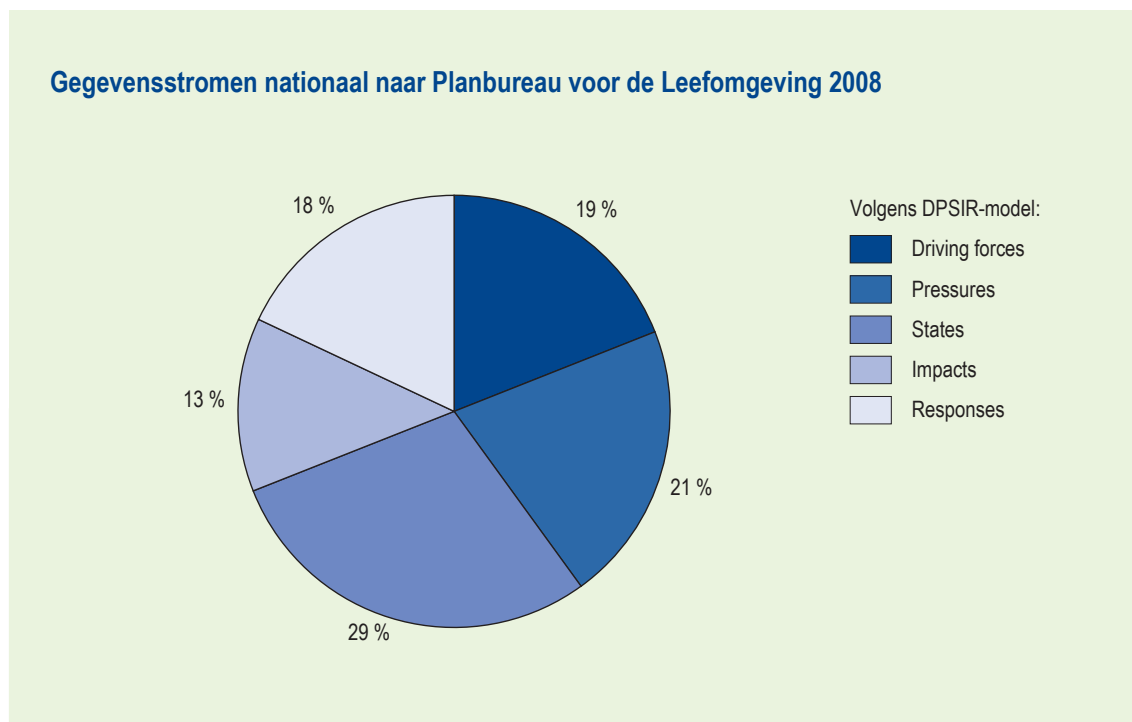
Het oorspronkelijke projectplan maakte onderscheid tussen monitoringgegevens en overige gegevens. Tijdens de inventarisatie bleek dat dit onderscheid vaak lastig te maken is. Omdat het onderscheid bovendien geen noemenswaardige functie had in het onderzoek, heeft de projectgroep het gedurende het traject laten varen.

In totaal zijn er in dit onderzoek circa 210 externe datastromen geïdentificeerd en beschreven, waarmee naar verwachting van de projectgroep en de geïnterviewden de belangrijkste gegevensstromen zijn meegenomen. In bijlage 2 van deze rapportage is een beknopt overzicht van de gegevensstromen opgenomen.

Om meer inzicht te krijgen in de gegevensstromen zijn deze ingedeeld naar het DPSIR-model.

Driving forces ⇨ Pressures ⇨ State of the environment ⇨ Impacts ⇨ Responses

Dit levert het volgende beeld op:

Figuur 2 De nationale gegevensstromen naar het PBL onderverdeeld volgens het DPSIR-model.

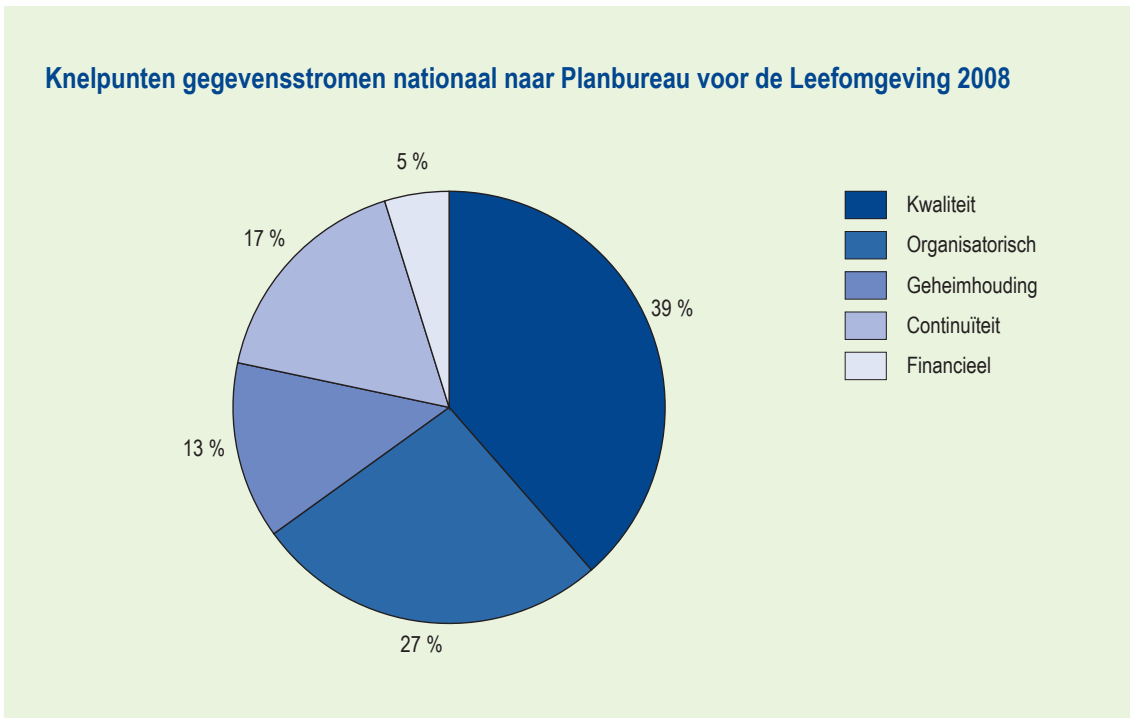
Het blijkt dat de externe gegevensstromen redelijk gelijkmatig verdeeld zijn over de verschillende delen van de causaliteitsketen. Verhoudingsgewijs zijn er iets meer stromen op het gebied van de 'State' en iets minder op het gebied van 'Impact'.

4.2 Knelpunten

De inventarisatie heeft een aanzienlijk aantal door de PBL-onderzoekers ervaren knelpunten aan het licht gebracht. Van de ruim 200 externe, nationale gegevensstromen die het PBL op min of meer reguliere basis gebruikt voor zijn producten, zijn er door PBL-medewerkers bij ruim de helft (54%) knelpunten genoemd waarvoor verbeteringen wenselijk worden geacht.

De gevonden knelpunten zijn verschillend van aard. Ze zijn in dit onderzoek ingedeeld naar de volgende categorieën:

- *Organisatorische knelpunten*: dit zijn knelpunten die te maken hebben met de organisatie van de gegevensproductie door de uitvoerder/leverancier of de organisatie van het verwerven van de gegevens door het PBL.
- *Kwaliteitsknelpunten*: dit zijn knelpunten die te maken hebben met de volledigheid, detailniveau, uniformiteit, of validiteit van de gegevens of met het ontbreken van metadata of een voor het PBL adequate kwaliteitstoets.
- *Continuïteitsknelpunten*: dit zijn knelpunten die te maken hebben met de mate waarin gegevens in de gewenste periodiciteit, in de gewenste actualiteit en op het gewenste moment beschikbaar komen voor het PBL.
- *Geheimhoudingsknelpunten*: dit zijn knelpunten die te maken hebben met het niet kunnen gebruiken van het gewenste detailniveau van gegevens omdat deze concurrentiegevoelige of privacygevoelige elementen bevatten.

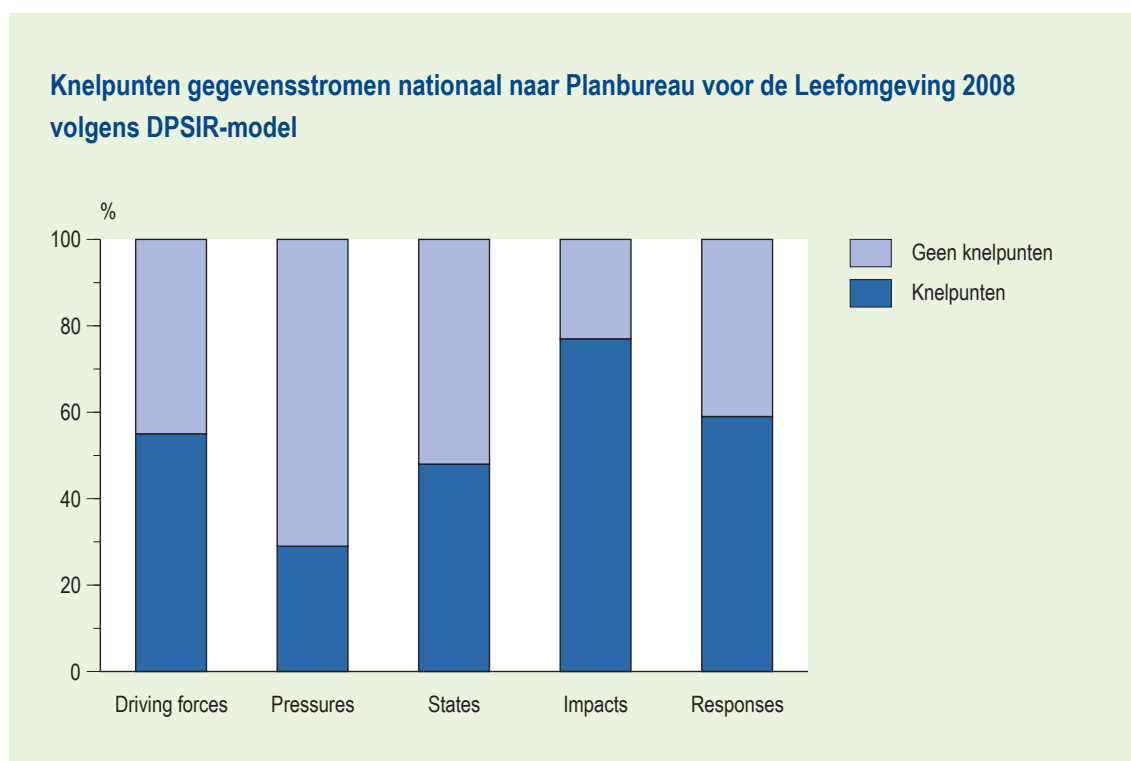
Figuur 3 De knelpunten in de nationale gegevensstromen naar het PBL, onderverdeeld naar het type knelpunt.

- *Financiële knelpunten*: dit zijn knelpunten die te maken hebben met een tekort aan financiële middelen, hetzij bij de uitvoerder/leverancier voor de productie, hetzij bij het PBL voor het aankopen van de gegevens.
- *Beschikbaarheidsknelpunten*: dit zijn knelpunten die te maken hebben met gegevens die door het PBL gewenst zijn voor verbetering of uitbreiding van een van de reguliere PBL-producten, maar die in de huidige situatie ontbreken.

In bijlage 3 van deze rapportage is een overzicht van de knelpunten opgenomen. In dit overzicht zijn de knelpunten gesorteerd naar bovenstaande categorieën. Bij elk knelpunt is een korte omschrijving opgenomen die is ontleend aan de interviews.

De meeste knelpunten liggen op het vlak van de kwaliteit van de gegevens en hebben dus te maken met volledigheid, detailniveau of validiteit van data uit bestaande gegevensstromen. Organisatorische knelpunten komen qua aantal op de tweede plaats, het gaat hier om problemen van organisatorische aard bij hetzij de productie hetzij de verwerving van de gegevens. Kwalitatieve en organisatorische knelpunten vormen samen circa tweederde van het totaal aantal knelpunten in bestaande gegevensstromen. Er zijn relatief weinig financiële knelpunten in de bestaande gegevensstromen naar het PBL. Beschikbaarheidsknelpunten vormen een aparte categorie, het gaat hier om informatiestromen die gewenst zijn voor een goede taakuitvoering maar waarin (nog) niet is voorzien. Er is in het onderzoek een aanzienlijk aantal beschikbaarheidsknelpunten gesignaleerd. In het kader van het onderzoek konden deze knelpunten, gezien de beschikbare tijd, echter niet gedetailleerd uitgewerkt worden. Ze zijn daarom in de figuur buiten beschouwing gelaten.

Voor de analyse en voor het zoeken naar mogelijke oplossingen voor de knelpunten zijn de knelpunten ook ingedeeld volgens het DPSIR-model. Dit levert het volgende beeld op:

Figuur 4 De knelpunten in de nationale gegevensstromen naar het PBL, onderverdeeld volgens het DPSIR-model.

Duidelijk is dat bij gegevensstromen die met 'Impact' te maken hebben het percentage knelpunten het grootst is. Bij de 'Pressure' gegevensstromen is het percentage optredende knelpunten het kleinst.

4.3 Interne knelpunten

De in de voorgaande paragraaf beschreven knelpunten zijn gerelateerd aan specifieke externe gegevensstromen en worden voor het overgrote deel veroorzaakt door externe oorzaken. Tijdens de gevoerde interviews werd duidelijk dat daarnaast ook door verbetering van afstemming en communicatie binnen het PBL nog winst behaald kan worden wat betreft de informatievoorziening. Uit deze inventarisatie is gebleken dat dit in ieder geval geldt voor de inwinning en verwerking van gegevens over oppervlaktewater, voor het (doen) uitvoeren van enquêtes door het PBL en voor de afstemming van schematisaties van modellen.

Meer algemeen is binnen het ene team vaak niet bekend welke gegevens er bij andere teams worden gebruikt. Hierdoor blijven beschikbare gegevens soms ongebruikt of dezelfde gegevens worden via verschillende kanalen binnengehaald. Dit laatste wordt overigens deels ook veroorzaakt doordat de gegevens voor verschillende doeleinden worden gebruikt. Zo worden door NLB gegevens uit GIAB en LEI-BIN naar tevredenheid in geaggregeerde vorm gebruikt voor het opstellen van indicatoren, maar willen zowel NLB als LDL graag over de basisgegevens kunnen beschikken voor gebruik bij modelvalidatie.

Daarnaast is het versiebeheer van bestanden nog onvoldoende geregeld. Het is vaak lastig om uit te vinden welke versie van een bestand de meest recente, of voor een bepaalde toepassing meest geschikte is. Dit wordt veroorzaakt doordat de inhoudelijke kennis die nodig is om de keuze

voor een bepaalde bestandsversie te maken vaak wel binnen projecten aanwezig is, maar niet resulteert in een PBL-brede keuze voor die versie. Keuzes zijn soms sterk project- en persoonsgebonden. Ervaringen met bestanden en bestandsversies worden niet altijd optimaal met anderen gedeeld en daardoor ook niet door anderen benut. Er worden op bestanden voor specifieke toepassingen vaak complexe bewerkingen uitgevoerd en het is voor anderen niet altijd duidelijk waarin nieuwe bestandsversies verschillen van vorige. Dit werkt in de hand dat voor verschillende toepassingen ook verschillende bestandsversies worden gebruikt.

Tot slot valt op dat veel teams gegevens betrekken van de Emissieregistratie. Dit kan eventueel tot problemen gaan leiden wanneer besloten zou worden dat de Emissieregistratie in de toekomst geen integraal onderdeel van het Planbureau meer zou uitmaken. In ieder geval dienen er dan heldere afspraken te worden gemaakt over de gegevensuitwisseling over en weer.

4.4 Overlegorganen

Rond de productie en levering van gegevensstromen zijn in veel gevallen overlegorganen georganiseerd. Deze kunnen voor het PBL van belang zijn voor het verbeteren van de sturing op de gegevensstromen. Daarom is in het kader van dit project een inventarisatie uitgevoerd van de bij de gegevensstromen behorende overlegorganen. Daarnaast zijn de belangrijkste algemene overlegorganen in beeld gebracht die zich bezighouden met monitoring op de voor het PBL relevante beleidsvelden.

De inventarisatie is uitgevoerd aan de hand van (deels telefonische) vraaggesprekken met medewerkers van het PBL of van toeleverende, opdrachtgevende of coördinerende organisaties. In zijn algemeenheid is te stellen dat er geen goed overzicht en inzicht bestaat met betrekking tot overlegorganen rondom de PBL-gegevensstromen. De informatie zit verspreid binnen de organisatie en veelal zijn alleen de direct betrokkenen (degenen die participeren in de overlegorganen) goed op de hoogte van het bestaan van een overlegorgaan en van de functies en competenties ervan. In de regel wordt daarom pas na een aantal doorverwijzingen iemand gevonden die min of meer concrete informatie over een gezocht overlegorgaan kan verstrekken. Er bestaat geen goed overzicht van overlegorganen, niet binnen het PBL en evenmin binnen de andere geconsulteerde organisaties.

Vanwege de korte doorlooptijd van het onderzoek is de inventarisatie van overlegorganen niet volledig en bestaan er zeker nog anderen die iets te maken hebben met de gegevensstromen naar het PBL. Het gaat dan vaak om 'verder weg liggende' overlegorganen waarvan het belang voor het PBL klein tot zeer klein is. Net zoals bij de inventarisatie van gegevensstromen is de inspanning erop gericht geweest om in de beschikbare tijd een zo goed mogelijk overzicht van de relevante overlegorganen te krijgen.

De inventarisatie laat zien dat er een aanzienlijk aantal overlegorganen is rond monitoring op de gebieden van milieu, water, natuur en ruimte. De verschillende departementen die zich met deze onderwerpen bezighouden, regelen de monitoring primair voor hun eigen werkvelden en zetten daar hun eigen structuren voor op. Dat betekent dat ook de overlegorganen rond de gegevensstromen goeddeels departementaal zijn ingedeeld. Interdepartementale afstemming staat deels nog in de kinderschoenen, hoewel er inmiddels wel initiatieven zijn genomen om hierin verbetering te brengen.

De sturingsmogelijkheden van een overleg hangen af van de deelnemende partijen en van de organisatiestructuur rond een gegevensstroom. Daarom zijn voor ieder overlegorgaan de deel-

nemende organisaties en de voorzittende organisatie geïnventariseerd. Voor de betreffende gegevensstroom zijn de opdrachtgever voor het verzamelen van de gegevens, de uitvoerder/leverancier van de gegevens en de financiering van de gegevensstroom al bij de inventarisatie van de gegevensstromen in beeld gebracht.

Verder zijn taak en mandaat van het overlegorgaan van belang voor de sturingsmogelijkheden. Deze elementen zijn over het algemeen niet eenduidig in kaart te krijgen maar in dit onderzoek zijn ze desalniettemin in de inventarisatie betrokken. Indien het PBL een vertegenwoordiger in een overlegorgaan heeft, is deze in de inventarisatie aangegeven. In dit geval is aan deze vertegenwoordiger gevraagd om een indruk te geven van de mate waarin door het PBL sturing in het betreffende overlegorgaan mogelijk is. De resultaten van de inventarisatie van overlegorganen rond de PBL-gegevensstromen zijn opgenomen in een overzicht dat is opgenomen als bijlage 4 van deze rapportage.

De inventarisatie van gegevensstromen geeft aan dat er ruim 200 afzonderlijke gegevensstromen zijn die het PBL op reguliere basis gebruikt. Uit de inventarisatie van de overlegorganen komt naar voren dat er voor circa 110 tot 120 gegevensstromen een overlegorgaan is dat zich op een of andere manier met sturing van die gegevensstroom bezighoudt. Iets meer dan de helft (56 %) van de gegevenstromen die het PBL gebruikt, wordt dus mede gestuurd vanuit een overlegorgaan. Voor de meeste van deze 110 à 120 gegevenstromen is er slechts één overlegorgaan. Voor circa 15% van deze gegevensstromen echter zijn er meer overlegorganen die zich vaak met verschillende aspecten van de gegevensstroom bezighouden. Dit is met name het geval bij de grotere gegevenstromen. Het aantal overlegorganen rond grotere gegevensstromen is meestal twee of drie, maar kan zelfs oplopen tot zes. Andersom stuurt circa 20% van de geïnventariseerde overlegorganen meer gegevensstromen aan. In totaal zijn er rond de PBL-gegevensstromen circa 100 afzonderlijke overlegorganen georganiseerd.

In de inventarisatie is onderzocht wat de taken zijn van de verschillende overlegorganen. Er blijken vele soorten overlegorganen te zijn die zich bezighouden met de PBL-gegevensstromen. Werkgroepen, taakgroepen, ontwikkelgroepen, begeleidingsgroepen en klankbordgroepen bijvoorbeeld houden zich veelal bezig met de ontwikkeling van monitoringsystemen. In het ontwikkelstadium blijkt er een aanzienlijke invloed op veel aspecten van de latere gegevensstroom.

In de operationele fase van de gegevensvoorziening vindt eveneens een merkbare sturing van gegevensstromen plaats. Gebruikersplatforms, deskundigenberaden, coördinatiegroepen, directeurenoverleggen, beheerdersoverleggen, beleidsoverleggen, regiegroepen, adviesraden en programmaraden bijvoorbeeld zijn overlegorganen die zich met de uitvoering van de gegevensvoorziening bezighouden en over het algemeen een meer permanent karakter hebben.

Het navolgende overzicht geeft een indruk van diversiteit van de gevonden overlegorganen.

Overlegorganen

• Adviescommissies	Kernteam
• Adviesgroepen	Klankbordgroepen
• Adviesraden	Monitoringgroepen
• Begeleidingscommissies	Ontwikkelgroepen
• Begeleidingsgroepen	Overleggroepen
• Beheerdersoverleggen	Programmaraden
• Beheerscommissies	Projectgroepen
• Beleidsoverleggen	Rapportageplatforms

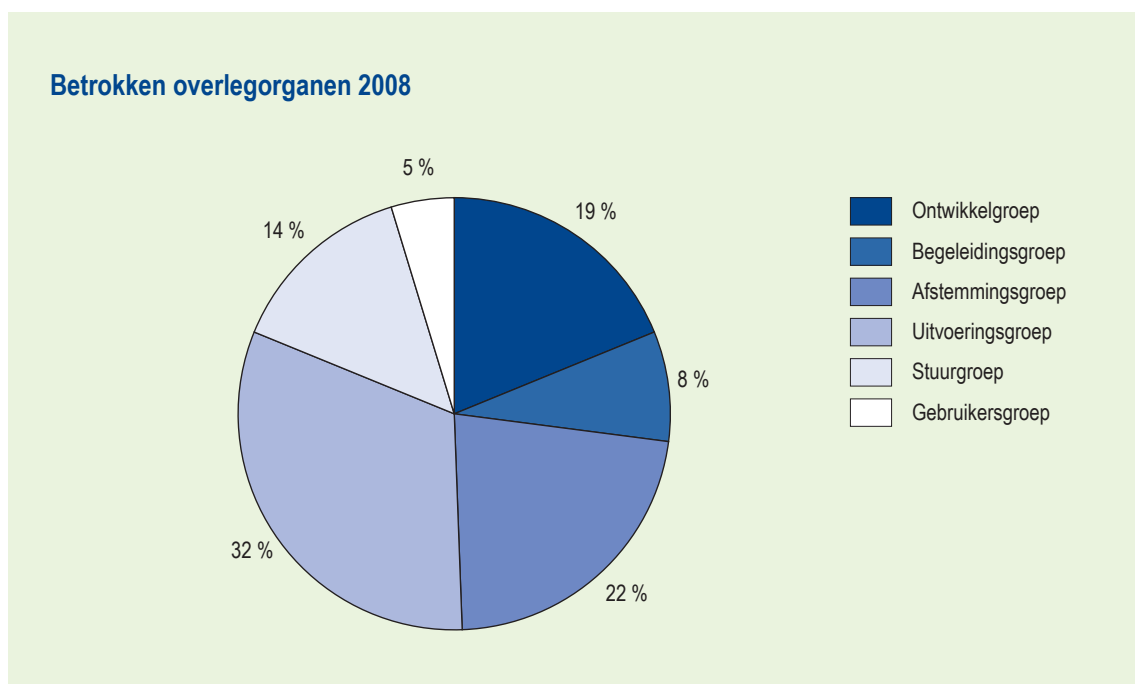
- Coördinatiegroepen   Regiegroepen
- Deskundigenberaden   Stuurgroepen
- Directeurenoverleggen   Taakgroepen
- Gebruikersoverleggen   Vakberaden
- Gebruikersplatforms   Werkgroepen
- Gebruikersraden

Over de grote diversiteit aan overlegorganen kan globaal een indeling gemaakt worden aan de hand van de ontwikkelingsstadia van gegevensstromen:

- Ontwikkelgroepen.
- Begeleidingsgroepen.
- Afstemmingsgroepen.
- Uitvoeringsgroepen.
- Stuurgroepen.
- Gebruikersgroepen.

Op deze wijze blijkt dat globaal de helft van de overlegorganen rond PBL-gegevensstromen zich bezighoudt met het ontwikkelen of aanpassen van gegevensstromen. De andere helft richt zich op de operationele fase van het uitvoeren van de gegevensvoorziening. Deze globale verdeling in ontwikkelgroepen en operationele overlegorganen reflecteert dat er een aanzienlijke dynamiek zit in de PBL-gegevensstromen. Het PBL stuurt relatief weinig in ambtelijke/bestuurlijke stuurgroepen en relatief veel in de basis van de gegevensvoorziening.

Het blijkt dat het PBL vertegenwoordigd is in circa 75 van de 100 overlegorganen rond de gegevensstromen en in circa 15 de voorzitter is. De PBL-deelname in overlegorganen rond gegevensstromen is beperkt tot een relatief kleine groep van circa 30 medewerkers, die vaak twee of meer overlegorganen voor hun rekening nemen.

Figuur 5 De overlegorganen gerelateerd aan de nationale gegevensstromen naar het PBL, onderverdeeld naar het type overleg.

In de inventarisatie is tevens onderzocht hoe de deelnemers aan deze overleggen de sturing beoordelen die het PBL in het betreffende overlegorgaan kan effectueren. Deze sturing wordt door circa 85% van de PBL-vertegenwoordigers als redelijk tot goed beoordeeld. Slechts in een klein aantal overlegorganen wordt de sturing door het PBL als onvoldoende beoordeeld.

Uit de inventarisatie van de knelpunten en de inventarisatie van de overlegorganen lijken bij de gegevensstromen waarbij het PBL deelneemt in de betreffende overlegorganen iets minder knelpunten op te treden dan bij de gegevensstromen waarbij het PBL niet participeert in een overlegorgaan. Het verschil is echter klein: bijna 50% knelpunten bij de gegevensstromen met het PBL in de overlegorganen versus bijna 60% bij de gegevensstromen zonder het PBL in de overlegorganen.

4.5 Conclusies

De inventarisatie van PBL-gegevensstromen, van knelpunten daarin en van de betrokken overlegorganen en de analyse daarvan leidt tot de volgende conclusies:

- Er zijn ruim 200 externe gegevensstromen die het PBL op reguliere basis gebruikt voor het maken van de planbureauproducten.
- De externe gegevensstromen zijn redelijk gelijkmatig verdeeld over de causaliteitsketen. Verhoudingsgewijs zijn er iets meer ‘State’ en iets minder ‘Impact’ stromen
- Bij meer dan de helft van de externe gegevensstromen treden er, volgens de betrokken het PBL-medewerkers, knelpunten op.
- Gerangschikt naar causaliteit hebben de ‘Impact’ gegevensstromen (de kleinste groep dus) het grootste percentage knelpunten. ‘Pressure’ gegevensstromen hebben het kleinste percentage knelpunten.
- Kwaliteitsknelpunten komen het meeste voor, gevolgd door organisatorische knelpunten. Samen vormen deze twee categorieën tweederde deel van alle knelpunten. Financiële knelpunten komen het minste voor.
- De optredende knelpunten worden voor het overgrote deel veroorzaakt door buiten het PBL liggende oorzaken. Binnen het PBL liggen er echter ook knelpunten, met name rond de verwerking van gegevens, het uitvoeren van enquêtes en de afstemming van schematisaties van modellen.
- Rond ruim de helft van de gegevensstromen van het PBL zijn er één of meer overlegorganen georganiseerd.
- Circa 15% van de gegevensstromen zijn grote gegevensstromen, hiervoor zijn er vaak meer overlegorganen, meestal twee of drie maar het aantal kan oplopen tot zes.
- Er zijn circa 100 afzonderlijke overlegorganen rond de PBL-gegevensstromen, 20% hiervan richt zich op meer gegevensstromen.
- De helft van de overlegorganen richt zich op ontwikkeling van gegevensstromen, de andere helft op de uitvoering van de gegevensvoorziening.
- Het PBL is vertegenwoordigd in circa 75 overlegorganen. In circa 15 gevallen is het PBL de voorzitter.
- De PBL-inbreng in overlegorganen rond de gegevensvoorziening betreft een relatief kleine groep medewerkers die veelal méér overleggen voor hun rekening nemen.
- De sturing die het PBL kan effectueren in de overlegorganen wordt door circa 85% van de PBL-vertegenwoordigers als redelijk tot goed beoordeeld.
- Bij de gegevensstromen waar het PBL deelneemt in een overlegorgaan treden naar verhouding iets minder knelpunten op.

5 Oplossingsrichtingen knelpunten

5.1 Inleiding

Per knelpuntencategorie zijn in dit hoofdstuk de belangrijkste knelpunten beschreven en geïllustreerd met voorbeelden uit de praktijk. Voor deze knelpunten zijn vervolgens één of meer praktische oplossingsrichtingen uitgewerkt. Achtereenvolgens zijn organisatorische knelpunten, kwaliteitspunten, continuïteitsknelpunten, geheimhoudingsknelpunten en financiële knelpunten behandeld. Voor het beperkte aantal genoemde beschikbaarheidsknelpunten geldt dat meestal eerst nog inhoudelijk onderzoek nodig is om het knelpunt op te lossen. Deze worden hier dan ook niet behandeld. Dit hoofdstuk omvat dus oplossingsrichtingen voor de belangrijkste knelpunten in de bestaande externe PBL-gegevensstromen. Deze oplossingsrichtingen zijn uitgewerkt tot meer algemene aanbevelingen in hoofdstuk 1.

5.2 Organisatorische knelpunten

Gegevensstromen zonder centraal beheer

Voor veel organisatorische knelpunten worden de problemen veroorzaakt doordat er geen centraal landelijk beheerder en aanspreekpunt voor de gegevens bestaat. Daardoor ontstaan problemen met actualiteit en versiebeheer van de gegevens. Dit speelt bijvoorbeeld bij de begrenzing van EHS en VHR en ook bij gegevens over oppervlaktewaterkwaliteit, zowel zoet als zout.

- Dit probleem is in de meeste gevallen niet eenvoudig op te lossen. Afstemming en centraal beheer van data kost geld, en het PBL kan daar hooguit een bijdrage aan leveren. Wel is het zo dat er meestal meer partijen zijn die baat hebben bij een centraal beheer voor deze gegevens. Het meest veelbelovend is om in overkoepelende overlegorganen samen met de meest betrokken partijen naar een voor alle partijen bevredigende oplossing te zoeken.
- Informatie over de VHR wordt nu formeel door de WOT-IN ontsloten ten behoeve van LNV. Omdat de WOT-IN als organisatie onder de WOT-N&M valt, en omdat de WOT-N&M al een samenwerkingsproject met het PBL heeft om informatievoorziening af te stemmen (DUIN), ligt het voor de hand om te onderzoeken of de WOT-IN de gegevens ook kan optimaliseren voor gebruik door het PBL.

Niet afgestemde en niet samengevoegde provinciale gegevens

Een bijzondere categorie vormen de gegevens die door provincies verzameld worden en die alleen via de provincies of het IPO te verkrijgen zijn. Een belangrijk knelpunt bij deze provinciale gegevens is het gebrek aan afstemming in methodiek en gegevensverwerking waardoor gegevens van verschillende provincies vaak slecht vergelijkbaar zijn. Bovendien kost het veel moeite om de gegevens van alle provincies te verzamelen. Dit geldt bijvoorbeeld voor de gegevens over grondwateronttrekkingen, de begrenzingen van de nationale landschappen, de provinciale verdrogingskaarten, de monitoring van de ILG/AVP en voor alle provinciale plankaarten. Voor de verdrogingskaarten bijvoorbeeld stemmen de provincies wel de methodiek af, maar is er desalniettemin geen landsdekkend beeld beschikbaar. Het PBL maakt daarom zelf landelijke verdrogingskaarten, volgens een eigen methodiek, waarbij er verschillen kunnen ontstaan met de provinciale verdrogingskaarten.

- Voor het verbeteren van de afstemming van deze provinciale gegevens lijkt het IPO de aange-
wezen organisatie. Dit zou moeten gebeuren via de IPO Adviescommissies, de Brede Overleg
en Adviesgroepen en de Vakberaden van het IPO. Het PBL heeft geen zitting in deze overleg-
organen maar kan via overkoepelende overlegorganen, zoals de Stuurgroep en de Werkgroep
Monitoring, wel wensen indienen. Voor het Landelijk Meetnet Flora loopt er, via de Werk-
groep Natuurkwaliteit waar het PBL ook in vertegenwoordigd is, al een initiatief vanuit het
IPO om de afstemming te verbeteren. Er zijn in het verleden door het IPO in het kader van de
jaarlijkse IPO MWLN Monitoring (Milieu, Water, Landbouw en Natuur), substantiële afstem-
mingslagen gemaakt. Deze zijn echter weer verwaterd na de stopzetting van deze rapportage
door het IPO in 2003.
- Een tweede belangrijk knelpunt bij provinciale gegevens, is het ontbreken van een centrale
organisatie die de provinciale bestanden en kaarten verzamelt en op basis daarvan een lands-
dekkend beeld opstelt en beheert. Ook hier is een rol weggelegd voor het IPO. Vanuit het PBL
geldt hier dezelfde route als eerder omschreven.
- Het PBL kan mogelijk ook een bijdrage leveren door bestaande initiatieven van IOG-GEO op
dit gebied te steunen en te stimuleren. IPO heeft besloten om in 2008 geo-informatie tot één
van de speerpunten van e-overheid te maken, en stuurt aan op interprovinciale samenwerking
om dit tot een succes te maken binnen GIDEON, de nationale ontwikkeling op dit gebied, die
ook door het PBL actief gesteund wordt.

Niet afgestemde en niet samengevoegde oppervlaktewatergegevens

Voor wat betreft oppervlaktewaterkwaliteit zijn er drie grote Nederlandse databases, namelijk de
Limnodata Neerlandica, de CIW-database en het DONAR systeem. De Limnodata database is eigen-
dom van de STOWA en wordt in opdracht van de STOWA beheerd door Royal Haskoning. In principe
wordt de database elk jaar aangevuld met nieuwe gegevens, waarbij de kosten voor de acquisitie
gedeeld worden door de STOWA, Waterdienst en het PBL. De CIW-database bevat monitoringgege-
vens afkomstig van de waterschappen en werd beheerd door RIZA (straks Waterdienst/Deltares/
DID). De MWTL (Monitoring van de Waterstaatkundige Toestand des Lands) gegevens voor zoet en
zout oppervlaktewater werden tot nu toe verzameld door RIZA en RIKZ en worden opgeslagen in het
DONAR systeem van Rijkswaterstaat. De ecologische gegevens uit deze databases worden samenge-
bracht in de Limnodata Neerlandica. Voor de chemische waterkwaliteitsgegevens geldt dit slechts
ten dele, namelijk alleen voor zover deze gemeten zijn bij meetstations waar ook ecologische
gegevens worden verzameld. Verdere integratie van de 3 genoemde systemen zou een belangrijk
winstpunt opleveren voor het PBL. Nu zijn bijvoorbeeld in het kader van de Ex Ante evaluatie KRW,
wat betreft nutriënten, alleen de gegevens uit de LimnoData database gebruikt, terwijl vooral de
gegevens uit de CIW-database een belangrijke aanvulling hadden kunnen opleveren.

- Het PBL zou, in overleg met de Waterdienst, de waterschappen en STOWA/Haskoning, na
moeten gaan in hoeverre betere afstemming tussen, of zelfs integratie van, de Limnodata
Neerlandica, de CIW-database en DONAR mogelijk is.

Onduidelijke afspraken met ministeries

Sommige gegevens, in beheer bij ministeries, zijn in principe wel beschikbaar voor het PBL,
maar het kost veel moeite om ze ook daadwerkelijk te verkrijgen. Als voorbeeld worden in de
knelpuntenlijst de plankaarten van de Agenda Vitaal Platteland genoemd, maar het gaat eigen-
lijk om alle plankaarten, begrenzings- en zoekgebieden uit ministeriële nota's en daarnaast
om monitoringgegevens die door de ministeries verzameld worden. Het probleem wordt deels
veroorzaakt doordat de hiervoor benodigde capaciteit bij de ministeries niet gereserveerd is voor
het PBL, maar het heeft vaak ook te maken met onduidelijkheid over de autorisatie van kaarten

en gegevens. Belangrijk is in elk geval om hiervoor beperkte capaciteit gereserveerd te krijgen bij de ministeries, zoals tot voor kort bij DLG het geval was.

- Om hier verbetering in te brengen, is het nodig afspraken te maken met de afzonderlijke ministeries over de levering van hun monitoringgegevens en de onderliggende gegevens en over de wijze waarop autorisatie van dergelijke bestanden op een meer efficiënte wijze geregeld kan worden. Wensen van het PBL op dit gebied kunnen neergelegd worden bij overkoepelende overlegorganen, zoals het 3DG overleg of kunnen in direct overleg met de afzonderlijke ministeries naar voren worden gebracht.
- Daarnaast kan het PBL een rol spelen als initiator en aanjager van initiatieven om dit soort overheidsinformatie breder beschikbaar te maken. Een voorbeeld hiervan is het VROM-brede dataportaal waarin het PBL actief deelneemt. Een ander voorbeeld is het monitoringportaal waarin het PBL eveneens participeert.

5.3 Kwaliteitsknelpunten

Gegevens hebben onvoldoende kwaliteit

Bij een aantal gegevensstromen zijn de gegevens kwalitatief onvoldoende voor het gebruik door het PBL. Dat kan verschillende oorzaken hebben. Het PBL gebruikt gegevens van andere organisaties die met een bepaald doel door die organisaties verzameld worden. De methoden en specificaties voor het verzamelen zijn geoptimaliseerd voor dat doel en niet noodzakelijkerwijs op het PBL-doel. Hierdoor kunnen verzamelde gegevens suboptimaal zijn voor het doel waarvoor het PBL ze gebruikt. Bijvoorbeeld de Top10 (Top10Vector van de Topografische Dienst Kadaster, binnenkort opgevolgd door Top10NL) is een GIS bestand en vormt de basis voor de papieren en digitale cartografische producten van de Topografische Dienst Kadaster. Het bestand wordt binnen het PBL onder andere gebruikt voor monitoring van ruimtelijke ontwikkelingen van landschap en natuur. De Top10 heeft een militaire oorsprong en is bedoeld voor oriëntatie in het veld. Bij het verzamelen van de gegevens worden locaties van objecten niet altijd waarheidsgetrouw ingetekend omdat dat voor het eigenlijke doel van het bestand niet nodig is. Bijvoorbeeld groepen bomen, wegen en bebouwing worden veralgemeniseerd weergegeven. Voor monitoringdoeleinden is er bij de gebruikers binnen het PBL behoefte aan een Top10 als waarheidsgetrouw GIS bestand, met de exacte ligging, vorm en aantal van de landschappelijke elementen. Er is dus een conflict tussen de uitgangspunten bij de verzameling en de wensen van het PBL voor het gebruik voor landschap- en natuurmonitoring. Een ander punt dat het gebruik voor monitoringdoeleinden bemoeilijkt, is dat wijzigingen in het bestand niet worden onderscheiden in correcties op fouten in het bestand en wijzigingen op basis van werkelijke veranderingen in het landschap. Daarnaast heeft het updaten van de landschappelijke elementen ook nog eens een lage prioriteit bij de gegevensinwinning.

Het komt verder regelmatig voor dat het detailniveau van de gegevens onvoldoende is. Het PBL wenst veelal een aanzienlijke mate van detail en/of een dichte geografische spreiding van de informatie. In veel gevallen is die echter niet beschikbaar, ook niet bij de bronhouder. Een van de redenen is dat de kosten van informatie groter worden naarmate het detailniveau of de geografische dichtheid toenemen. Soms ook worden gegevens door de bronhouder bewust geaggregeerd omdat de meer gedetailleerde gegevens te weinig betrouwbaar zijn en/of gaten vertonen.

Een voorbeeld van beperkingen aan het detailniveau vormen de woning- en populatiebestanden. Het woning- en populatiebestand dat door het PBL zelf gemaakt wordt, is onder andere gebaseerd op het ACN bestand (Adres Coördinaten Nederland), dat geografische coördinaten per huis of bedrijf bevat,

en Geomarktprofiel, dat sociaal-economische gegevens over huishoudens en woningen per 6-cijferige postcode bevat. Op grond van de postcode in Geomarktprofiel wordt een koppeling gemaakt met ACN waarbij elke adrescoördinaat de attributen van het 6-cijferige postcodegebied toegewezen krijgt. Binnen een 6-cijferig postcodegebied heeft elke woning dus dezelfde attributen. Voor berekeningen van bijvoorbeeld geluidshinder per huishouden is deze resolutie dus te laag.

- Oplossingen voor kwalitatieve knelpunten zijn over het algemeen specifiek en vergen veelal een aanvullende inspanning van de gegevensleverancier.
- Het PBL dient zijn wensen goed te communiceren met dataleveranciers en goede banden met hen te onderhouden, om zodoende verbetering te bereiken.
- Daarnaast is een realistische oplossing veelal om de gegevensleverancier te betalen voor het leveren van de door het PBL gewenste kwaliteitsverbetering van de informatie.
- Tegelijkertijd dient het PBL in bilaterale en overkoepelende overlegorganen de kwaliteitsknelpunten en kwaliteitswensen van het PBL duidelijk kenbaar te maken en op de agenda te krijgen.

Onvoldoende controleerbaarheid van gegevens

Het PBL heeft, om gegevens verantwoord te kunnen gebruiken, behoefte aan goede informatie over de specificaties van de gegevens, over de gebruikte verzamelmethode en over de onzekerheden in de gegevens. Deze meta-informatie wordt zelden bevredigend (en soms zelfs helemaal niet) meegeleverd bij de gegevens, waardoor de kwaliteit en de toepassingsmogelijkheden van de gegevens onvoldoende kunnen worden beoordeeld. Het LML (Landelijk Meetnet Luchtkwaliteit) is hier één van de vele voorbeelden van. Er worden door het RIVM niet op regelmatige basis gegevens over meetstations, gebruikte apparatuur, meetmethode, moment van calibratie van de apparatuur en dergelijke geleverd. RIVM beschouwt deze informatie als bedrijfsgegevens.

- Het PBL dient structureel meer eisen te stellen op kwaliteitsgebied en consequent aan te dringen op het meeleveren van goede meta-informatie op basis van een heldere standaard hiervoor.
- Het PBL dient actief deel te nemen aan initiatieven bij INSPIRE, SEIS en GeoNovum die de levering en het gebruik van goede metadata bevorderen.
- Het PBL dient ook intern het gebruik van metadata te bevorderen.

Gegevens niet consistent in tijd en ruimte

Het PBL heeft voor het volgen van trends in de tijd en het evalueren van de effecten van beleid, tijdreeksen nodig die consistent zijn over de jaren voor wat betreft wijze van verzamelen, indeling in klassen, legenda, enzovoort. In een aantal gegevensstromen is deze consistentie onvoldoende en blijken hierdoor problemen op te treden, zoals interpretatieproblemen, trendbreuken en gaten in tijdreeksen. Een voorbeeld is het Bestand Bodemgebruik (BBG, voorheen Bodemstatistiek) dat in het verleden een aantal malen wijzigingen heeft ondergaan in de klassenindeling. De bestanden voor opeenvolgende jaren zijn daardoor onderling niet goed te vergelijken waardoor het detecteren van trends moeilijker wordt.

Daarnaast voert het PBL landelijke analyses uit, waarvoor landsdekkend consistente gegevens nodig zijn. Deze gegevens worden veelal verzameld op regionaal of lokaal niveau. Hiervan probeert het PBL een landsdekkend beeld te maken, maar door verschillen in methoden van verzamelen, uitwerken en vastleggen en door het ontbreken van gegevens in bepaalde gebieden is dit beeld veelal incompleet en onevenwichtig. Deze situatie wordt eerder slechter dan beter doordat veel landelijk beleid aan de uitvoerende, lagere overheden toenemende interpretatieruimte en verantwoordelijkheden biedt voor wat betreft monitoring. Het creëren van landsdekkende beelden vergt daarom van het PBL een toenemende inhoudelijke kennis en capaciteit en veel afstemming met de uitvoerende overheden. Een voorbeeld is de poging die het PBL ondernomen heeft om een landsdekkend GIS bestand te maken van de door de provincies ontwikkelde

deelstroomgebiedsvisionen. De voorgestelde maatregelen bleken dusdanig te verschillen tussen provincies dat er geen landsdekkend beeld van te maken was. Een ander voorbeeld is de CIW database die gegevens over de chemische eigenschappen van het oppervlaktewater bevat. De gegevens worden door de waterschappen verzameld en door RIZA samengebracht in de CIW-database. Doordat dit onvoldoende gestructureerd gebeurt, is de consistentie van de database slecht.

- Twee oplossingen voor dit soort knelpunten zijn: een centrale aansturing van monitoringactiviteiten die landsdekkend van belang zijn en standaardisering van meetmethoden waardoor gegevens van verschillende organisaties makkelijker koppelbaar worden. Het PBL heeft hier niet direct invloed op, maar kan hier wel op aandringen bij monitoringactiviteiten gefinancierd door zijn opdrachtgevers en in overlegorganen als de werkgroep en stuurgroep Monitoring Milieu, Natuur en Water.

Monitoringgegevens voldoen niet voor gebruik door het PBL

Een andere vorm van kwaliteitsknelpunten wordt veroorzaakt doordat de informatiebehoefte van het PBL voor het monitoren en evalueren van beleid niet altijd tijdig wordt onderkend. In de praktijk leidt dit regelmatig tot onvoldoende of inadequate informatie in de fase waarin de uitvoering van dat beleid wordt gevolgd. Omdat de vorm van monitoring en rapportage op dat moment in veel gevallen al vastligt in uitvoeringscontracten is het vaak niet eenvoudig meer om de situatie te verbeteren. Een voorbeeld is de voortgang van de aankoop van de EHS. De aankoop wordt gerapporteerd in tabellen met aantallen hectares, terwijl het PBL de ruimtelijke spreiding nodig heeft. Dus naast de tabellen is ook een kaart nodig.

- Dit soort kwaliteitsknelpunten kan worden voorkomen door deze op tijd te signaleren, bijvoorbeeld wanneer er een ex-ante evaluatie wordt uitgevoerd. Het PBL voert dit soort evaluaties regelmatig uit en kan de informatiebehoefte voor monitoring en evaluatie daarin rapporteren en daardoor eventueel op tijd proberen bij te sturen. In de eerste 'Monitor Nota Ruimte' is bijvoorbeeld een dergelijke paragraaf over ontbrekende gegevens opgenomen.

5.4 Continuïteitsknelpunten

Afhankelijkheid van andere organisaties

In het algemeen geldt dat het PBL voor de continuïteit van gegevensleveranties sterk afhankelijk is van de buitenwereld. De maatschappelijke ontwikkelingen, zoals de doorvoering van het gebiedsgericht beleid en de decentralisatie, zorgen ervoor dat het probleem veeleer groter dan kleiner wordt. Verder zijn verbeteringen die het PBL zou willen aanbrengen in de continuïteitsknelpunten niet altijd het primaire belang van de externe gegevensleveranciers. Dat maakt het in de regel niet eenvoudig om continuïteitsknelpunten in de gegevensvoorziening aan te pakken.

Gegevens komen structureel te laat

Gegevensleveringen van een aantal overheidsinstellingen komen te laat om ze te verwerken in wettelijke PBL-producten die aan opleverdata zijn gebonden. Een voorbeeld is de gegevensvoorziening rond de uitvoering van het ILG waarvan de inleverdatum is verschoven om de gegevensaanleverende uitvoeringpartners meer tijd te geven. Met de nieuwe inleverdatum komen de gegevens voor het PBL te laat beschikbaar om ze nog te kunnen verwerken in de Milieubalans van dat jaar. Een ander voorbeeld is dat voor de natuurplanbureaufunctie van het PBL gegevens nodig zijn over de beleidsprestaties van het ministerie van LNV. De benodigde informatie wordt geleverd door de LNV beleidsdirecties, de DLG, en de Dienst Regelingen. Deze gegevens komen in de regel te laat of helemaal niet beschikbaar. Het wordt extra moeilijk als er gegevens worden gevraagd met een politieke lading, zoals beleidsprestaties, zeker als er ook nog aanvullende

informatie of een nadere analyse over de beleidsprestaties aan LNV wordt gevraagd. Ook hier is het een belangrijk probleem dat de DLG, die hier eigenlijk voor zou moeten zorgen, geen budget en capaciteit beschikbaar heeft.

- Een oplossing is om capaciteit van een organisatie als DLG hiervoor beschikbaar te houden, ofwel middels afspraken met LNV hierover, ofwel door DLG direct voor dit soort werkzaamheden te betalen.
- In het overkoepelend overleg met de ministeries, het 3DG overleg, kan mogelijk afgesproken worden de gegevensleverantie naar het PBL toe structureel te vervroegen. Schuiven met de opleverdatum van PBL-producten als Natuurbalans en Milieubalans is niet goed mogelijk wegens de koppeling met VBTB-rapportage en Prinsjesdag.

Onregelmatige gegevensaanlevering

Door verschillende partijen waar het PBL gegevens van betreft, worden de gegevens onregelmatig aangeleverd. Dit leidt in praktijk tot discontinuïteiten in tijdreeksen en tot het gebruik van verouderde data. Decentralisatie van de beleidsuitvoering werkt dit soort discontinuïteiten verder in de hand. Vooral provincies, maar ook waterschappen en andere decentrale overheden krijgen meer taken en bevoegdheden, ook wat betreft gegevensverzameling. Voor het PBL betekent dit een verdere versnippering van gegevensleveranciers, waardoor de kans op discontinuïteiten in de gegevensvoorziening groter wordt. Dit probleem zal in de komende jaren waarschijnlijk toenemen, gezien de doorgaande trend van decentralisatie van de uitvoering van het overheidsbeleid. Overigens zijn er vanuit VROM ook initiatieven die de andere kant uitwerken, bijvoorbeeld het initiatief om de verplichte monitoring die nu door de provincies wordt uitgevoerd in de toekomst door het RIVM te laten uitvoeren met financiering door VROM.

- Mogelijk kan een bundeling van de wensen van de gebruikers van deze discontinue gegevensstromen dit knelpunt helpen oplossen.
- Het PBL kan in het netwerk van de decentrale overheden zelf ook een grotere rol gaan spelen en daarmee afspraken maken over hoe de discontinuïteit in de levering verkleind kan worden. Tot nu toe stelt het PBL zich hierin terughoudend op vanwege zijn primaire rol ten aanzien van de nationale overheid.
- Verder kan het PBL in betreffende overlegorganen aangeven welke eisen zij stelt aan de gegevensleverantie. Als bijvoorbeeld in het kader van de ILG leveringseisen worden gesteld aan gegevens, dan dienen daarin ook de wensen van het PBL te worden meegenomen.

Interne gegevensbehandeling niet adequaat

Een aantal continuïteitsproblemen heeft te maken met de manier waarop het PBL intern de verzameling van decentrale gegevens heeft geregeld. Dit gebeurt soms niet structureel maar op projectbasis. Gegevens worden dan voor een specifiek project verzameld, waarbij na afloop van het project de kennis over de gegevens en de gebruiksmogelijkheden daarvan niet meer toegankelijk is of volledig verloren gaat. Een centrale database waarin de gegevens samenkomen, is niet beschikbaar.

- Een oplossing kan zijn om de verzameling van decentraal beschikbare gegevens intern PBL (nog) meer structureel te regelen. Bij gegevens die voor meer PBL-producten en voor meer projecten een rol spelen zou dit op een centrale plaats binnen het PBL moeten gebeuren, zoals voor de meeste gegevens gelukkig al gebeurt. Hiermee wordt vermeden dat de focus op het eindresultaat van een project ten koste gaat van de latere beschikbaarheid van de verzamelde gegevens.

5.5 Geheimhoudingsknelpunten

Bescherming privacy en concurrentiepositie

De geheimhoudingsknelpunten komen vaak voort uit de wens van het PBL om in sommige gevallen te werken met zeer gedetailleerde basisdata. Gegevens op een hoger abstractieniveau geven over het algemeen geen knelpunten. Wanneer echter zeer gedetailleerde gegevens nodig zijn, ontstaan knelpunten vanuit de privacywetgeving of door bescherming van de concurrentiepositie van de leverancier of door een combinatie van beide. De privacywetgeving is duidelijk. Er mogen geen gegevens herleidbaar zijn tot een persoon. De bescherming van de concurrentiepositie komt erop neer dat de verzamelende instantie een vertrouwensrelatie heeft met de dataleveranciers. Op basis van de waarborgen die daarbinnen gelden, zijn de dataleveranciers bereid hun gegevens af te staan. Die waarborgen houden in dat er geen concurrentiegevoelige informatie uit de gegevensbasis mag worden ontleend. Dat betekent in praktijk dat er alleen geaggregeerde gegevens beschikbaar worden gesteld. De gegevensverzamelende instantie zal geen gedetailleerde informatie verstrekken omdat daarmee de vertrouwensrelatie met de dataleveranciers ondermijnd wordt. Dat leidt tot een slechtere respons en uiteindelijk tot een slechtere gegevensverzameling. Gegevens waarbij dit soort knelpunten optreedt, worden soms op twee manieren aan het PBL geleverd; als indicatoren die kant-en-klaar geleverd worden door de leverancier of als basisdata. Het verschil ontstaat door de wijze van gebruik van de gegevens. In het ene geval gebruikt het PBL de basisgegevens om zelf mee te modelleren en modellen te valideren en te calibreren en ondervindt dan problemen bij de toegang tot en kwaliteitscontrole van de basisgegevens. Als kant-en-klaar geleverde indicatoren voldoen de gegevens aan de voorwaarden van de gegevensleverancier en zijn er geen leveringsbeperkingen. Gezien deze achtergronden zijn er de volgende oplossingsrichtingen.

- Het PBL dient de gegevensleverancier alleen om de basisdata te vragen wanneer er geen alternatieven zijn. Het PBL moet daartoe in eerste instantie zelf vaststellen wanneer het gebruik van gedetailleerde basisgegevens essentieel is voor de uitvoering van de taken en in welke gevallen eventueel ook alternatieven, zoals kant-en-klare indicatoren, kunnen voldoen aan de PBL-eisen.
- Als het gebruik van basisgegevens noodzakelijk is, kan nagegaan worden of de gewenste bewerkingen van de basisgegevens door de leverancier zelf uitgevoerd kunnen worden tegen vergoeding vanuit het PBL. Daarbij is per gegevensstroom een zorgvuldige afweging van de meerwaarde ten opzichte van de benodigde investering nodig.
- In het geval van leveringsbeperkingen om geheimhoudingsredenen, is het extra belangrijk dat gebruiksbeperkingen van de leverancier gerespecteerd worden en gevoelige informatie beveiligd bewaard wordt.

5.6 Financiële knelpunten

De oplossing voor de financiële knelpunten is in de meeste gevallen evident; namelijk het reserveren van financiële middelen hiervoor. Bovendien zijn er slechts weinig financiële knelpunten. Een uitzondering vormen de gegevens over grondeigendom en grondeigenaren die beheerd worden door het Kadaster en die nodig zijn voor het onderzoek naar de werking (actoren, rechten, regels) en de uitkomsten (eigendom, prijzen, locatie) van de grondmarkt. Hiermee zijn zulke grote bedragen gemoeid dat aanschaf niet haalbaar is voor onderzoeksdoeleinden. De oplossing zal hier dan ook eerder moeten komen van nieuwe afspraken over het gebruik van gegevens uitsluitend voor het doen van onderzoek. In feite is het daarmee dus ook een organisatorisch knelpunt geworden.

Het Kadaster beheert de gegevens over grondeigendom en over grondtransacties en levert deze tegen betaling. Het probleem is dat dit te duur wordt wanneer veel gegevens nodig zijn, bijvoorbeeld voor een hele regio of zelfs landsdekkend. Voor een landsdekkende eigendomskaart van het buitengebied gaat het om enkele miljoenen euro.

Het Kadaster levert een deel van de relevante data wel aan LNV, via de Dienst Landelijk Gebied. Maar DLG geeft aan dat de huidige (inmiddels verlopen) gebruiksovereenkomst vooral gericht is op het gebruik van Kadasterdata binnen landinrichtingsprojecten en slechts zeer beperkt ruimte biedt voor gebruik binnen onderzoek van LNV, waaronder ook het PBL-onderzoek valt; dit betekent dat LNV slechts van zeer beperkt aantal percelen gegevens mag gebruiken voor onderzoeksdoeleinden.

De gegevens van het Kadaster over grondtransacties worden door DLG opgenomen in hun grondmarkt informatiesysteem (InfoGroma). Vervolgens worden deze gegevens door DLG verrijkt met informatie over de herkomst en bestemming van het perceel en de bedrijfscategorie van koper en verkoper. Na het verrijken van het bestand kan het doorgeleverd worden aan het LEI ten behoeve van grondmarktonderzoek voor het PBL. Dit betekent dat het PBL slechts indirect kan beschikken over gedateerde gegevens (meer dan 1 jaar oud) die bovendien niet optimaal zijn voor het doel waarvoor het PBL ze wil gebruiken.

- De enige oplossing voor dit knelpunt lijkt te zijn om levering van de gegevens tegen kostprijs mogelijk te maken voor onderzoeksdoeleinden door planbureaus of andere overheidsinstellingen, onder de strikte voorwaarde van niet-verspreiden en slechts publiceren van geaggregeerde resultaten. De inkomsten van het kadaster door de verkoop van gegevens worden daardoor niet aangetast.

5.7 Interne knelpunten

Oppervlaktewatergegevens

De expertise met betrekking tot oppervlaktewater en de oppervlaktewatergegevens is bij het PBL verdeeld over drie teams, met elk eigen inzichten over bruikbaarheid en nut van die gegevens, en met beperkt zicht op wat er bij de andere teams wordt verzameld. In feite wordt voor dit knelpunt al gewerkt aan een oplossing; voor het verbeteren van de afstemming tussen de teams wat betreft oppervlaktewater is een regulier wateroverleg binnen PBL georganiseerd. Binnen dit overleg wordt onder andere ook informatie over de beschikbare gegevens en lopende activiteiten uitgewisseld.

- Vanuit het wateroverleg dient een gemeenschappelijk data-acquisitieplan voor oppervlaktewater te worden opgesteld, waardoor een meer samenhangende gegevensverzameling kan worden verkregen waarin zoveel mogelijk aan de verschillende behoeften wordt voldaan. IMP zou hier, indien gewenst, in kunnen faciliteren.

PBL-enquêtes

De coördinatie tussen de door, of in opdracht van het PBL uitgevoerde enquêtes is momenteel binnen het PBL niet afdoende geregeld. Een betere coördinatie kan leiden tot kostenbesparing, het voorkomen van doublures, de combinatie van enquêteresultaten, een betere kwaliteitsborging en een beter gebruik van enquêteteknieken. Ook wordt momenteel niet structureel bijgehouden wat er aan enquêtes, ook binnen Europa, al beschikbaar is, waardoor de noodzaak voor aanvullende enquêtes onduidelijk is.

- Het PBL dient een centraal aanspreek- en coördinatiepunt voor enquêtes in te stellen binnen het PBL, waardoor het hergebruik van expertise en de afstemming van de enquêtes worden verbeterd. Hiertoe is al eerder door het managementteam van het PBL besloten, maar het besluit is tot nu toe slechts ten dele geëffectueerd.

Afstemming schematisaties modellen

Tijdens de inventarisatie bleek dat niet duidelijk is of dezelfde of vergelijkbare gegevens gebruikt worden voor de schematisatie van verschillende door het PBL gehanteerde rekenmodellen. Dit geldt in ieder geval voor de modellen STONE, PEARL en NHI en voor de afstemming van de hydrologische invoer van de ecologische modellen met het NHI. Aangezien niemand toeziet op afstemming van de voor de schematisaties gebruikte basisgegevens verschillen deze waarschijnlijk per model. Door de ontwikkeling van de laatste jaren, waarbij steeds meer modellen samen met andere partijen als ‘consensusmodellen’ worden ontwikkeld, is de verantwoordelijkheid hiervoor ook diffuser geworden. Eventuele afstemming wordt door dezelfde ontwikkeling ook lastiger, omdat het PBL slechts beperkte invloed heeft in hoe de schematisaties van deze modellen tot stand komen. Onduidelijk is of en in hoeverre deze situatie bij (het combineren van) modelberekeningen ook daadwerkelijk tot onjuiste conclusies leidt of kan leiden.

- Aanbevolen wordt om een analyse uit te voeren voor de genoemde drie modellen, daarmee te onderzoeken hoe groot het probleem is en vervolgens zonodig verbeteringsopties uit te werken.

Onduidelijkheid over laatste of juiste versie van gegevens

Dit is een regelmatig voorkomende situatie binnen het PBL. Een voorbeeld is de permanente discussie over woningpopulatiebestanden. Voor het uitvoeren van de taken van het PBL is het belangrijk om te weten waar mensen wonen en werken. Hiervoor heeft het PBL populatiebestanden (woningpopulatie of W&P bestanden) ontwikkeld. Vergelijkbare populatiebestanden worden door het RIVM, de provincies, de gemeenten en onder andere de ministeries van BZK, VenW, VWS gebruikt om de impact van rampen, beleid en dergelijke op de bevolking te kunnen schatten. Elke organisatie heeft hiervoor zijn eigen populatiebestand. Deze bestanden zijn gemaakt op basis van verschillende criteria, hebben een verschillende opbouw en zijn verkregen uit verschillende bronnen. Er bestaat momenteel geen uniform (landelijk) populatiebestand. Een uniform (landelijk) populatiebestand is echter van belang omdat het verschil in basisgegevens het vergelijken van studies erg lastig maakt.

Er zijn momenteel verschillende landelijke initiatieven om een dergelijk basis populatiebestand te maken. Onder andere vanuit VROM EV en het IOG (interprovinciaal overleg). De landelijke Werkgroep Monitoring heeft om deze reden voorlopig besloten geen nieuwe initiatieven te ontwikkelen. Lastig bij dergelijke bestanden is dat elke organisatie er een ander doel mee heeft en dus dat het optimale bestand per organisatie verschilt. Binnen het PBL worden mede hierdoor voor verschillende studies, verschillende W&P bestanden gebruikt. Het team Leefomgevingskwaliteit (LOK) van het PBL maakt gebruik van een door RIVM aangepaste versie van het W&P 2002. De rest van het PBL maakt gebruik van verschillende jaargangen van het W&P bestand. IMP gaat ervan uit dat voor de meeste projecten het meest recente bestand wordt gebruikt, maar er zijn hierover geen afspraken of richtlijnen. LOK heeft voor Externe Veiligheid en de impact van geluid en fijn stof een nauwkeurigheid op een groter ruimtelijk (en temporeel) detail niveau nodig dan andere teams. Tijdens de Schiphol evaluatie heeft LOK zoveel afwijkingen t.o.v. de ‘werkelijkheid’ gevonden in het gebruikte populatiebestand (W&P 2002) dat RIVM opdracht heeft gekregen om het bestand te verbeteren. LOK is zo tevreden over het resultaat dat dit ‘Schiphol’ populatiebestand nog steeds de standaard is. Helaas zijn de controles en verbeteringen die

RIVM heeft uitgevoerd niet (voldoende) gedocumenteerd. Het verbeteren van een recenter W&P bestand door RIVM, eveneens op verzoek van LOK, is niet gelukt.

- Aanbevolen wordt om PBL breed dezelfde W&P bestanden te gaan gebruiken voor vergelijkbare studies. Afwijkingen hiervan moeten worden gemotiveerd en gedocumenteerd. Mogelijk is het verstandig als alle medewerkers die met deze bestanden gaan werken een toelichting over het gebruik van W&P bestanden krijgen.
- Het PBL dient verder de vorming van een Nationaal Woningpopulatie bestand te volgen en te proberen de verschillende lopende initiatieven zoveel mogelijk op elkaar af te stemmen.

Bijlage I Vragenlijst voor de interviews

Algemene vragen:

- Zijn er projecten waarvoor externe gegevens worden aangeschaft of vervaardigd?
- Welke bedragen geeft het team uit aan gegevens van externe partijen?
- Zitten daar ook gegevens bij die door andere teams gebruikt (kunnen) worden?
- Zijn er beperkingen op het delen van (externe) gegevens met andere projecten/teams?
- Welke partijen bevinden zich in het teamnetwerk en wat voor soort gegevens worden van die partijen betrokken?
- Welke contactpersonen bij monitoring- en dataleverende instanties heeft de teamvertegenwoordiger en zijn collega's?
- In welke overlegorganen met betrekking tot monitoring en gegevensverzameling zijn leden van het team vertegenwoordigd en welke invloed kunnen zij hierin uitoefenen?
- Zijn er eventueel initiatieven in het teamnetwerk die mogelijk PBL-breed interessant zijn?
- Wat is de gegevensbehoefte c.q. het gebruik aan landsdekkende provinciale gegevens binnen het team?
- Is het mogelijk om een overzicht van gegevensstromen voor het team te geven?
- Wordt er binnen het team/project aan databeheer gedaan en zo ja hoe?

Vragen per gegevensstroom

- Naam gegevensstroom/-behoefte.
- Omschrijving gegevensstroom/-behoefte.
- Contactpersoon PBL.
- Leverancier.
- Contactpersoon leverancier.
- Rapportage(s) en/of indicatoren waarvoor de gegevensstroom/-behoefte gebruikt wordt.
- Kosten per levering.
- Aantal leveringen per jaar.
- Financier.
- Knelpunten.
- Formele kwaliteitscheck [ja/nee].
- Aanwezig [ja/nee] (is het een bestaande stroom of een behoefte waarin nog niet voorzien is?).
- Monitoring [ja/nee] (worden de gegevens verzameld ten behoeve van monitoring?).

Vragen over de toekomst

- Is voor 2008 duidelijk welke projecten voortgezet/opgezet worden en of daarin knelpunten (beschikbaarheid/kosten/beperking gebruiksvoorwaarden) met betrekking tot gegevens worden gezien?
- Welke ontwikkelingsrichtingen ziet de teamvertegenwoordiger voor het team en is daaraan een bepaalde gegevensbehoefte te koppelen? (Bijv. bij RIM actormodellen met een specifieke informatiebehoefte (inhoud en schaal), bij LOK leefomgeving, etc.).

Bijlage 2 Overzicht gegevensstromen

Het onderstaande overzicht geeft de geïnventariseerde gegevensstromen weer. De gegevensstromen zijn beknopt weergegeven in alfabetische volgorde. Daarbij zijn tevens de betrokken team(s) en de gegevensleverancier vermeld. Soms is er in het overzicht geen gegevensleverancier aangegeven, de reden is dan veelal dat het om een gewenste maar nog niet beschikbare datastroom gaat. Gedetailleerde informatie is opgenomen in de digitale spreadsheet van de 'Inventarisatie gegevensvoorziening PBL' dat te raadplegen is op www.monitoringportaal.nl.

Naam gegevensstroom	Team	Leverancier
Aanvoer buitenlandse rivieren	IMP	RIZA
Administratieve grenzen	LOK, IMP	MNP Dataportaal
Afspoeling bestrijdingsmiddelen naar riool	IMP	CBS
Afwateringseenheden en waterkwaliteitsbeheerders	IMP	RIZA
AHN (Actueel Hoogtebestand Nederland)	LOK	RWS
Ammoniakemissiegegevens (uit landbouw)	LDL, IMP	LEI
Ammoniakemissiegegevens België en Duitsland	LDL	(Nog) niet beschikbaar
ASWIN (Akoestisch Spoorboekje voor WINDOWS)	LOK, IMP	Deltarail
Agenda vitaal platteland: plankaarten	LDL, NLB	LNV
Basiskaart aquatische natuur	NLB	WOT
Basiskaart terrestrische natuur	NLB	WOT
Basiskaart water	NLB	PBL
BBG (Bestand Bodem Gebruik)	LOK, WOT, RIM	CBS
Bebouwd gebied	LOK	DG Ruimte, PBL
Begrenzing stiltegebieden	LOK	Provincies
Begrenzing VHR gebieden	NLB, RIM, LDL	LNV
Beleidsprestaties LNV	NLB, WOT	LNV
Bestrijdingsmiddelen in voedsel	LDL	VWA (via RIKILT)
Bestrijdingsmiddelenatlas	LDL	RIZA
Bezoeken van schepen aan Nederlandse havens	IMP	CBS, AVV
Bijzetting wateremissies industrie	IMP	CBS
Binnenvaartschepen op Nederlandse vaarwegen	IMP	CBS
Biodiversiteitsgraadmeter zout water	NLB	WOT
Biomassa-gebruik	NMD	(Nog) niet beschikbaar
BKG verbranding afval AVI's (BroeiKasGasemissies door AfvalVerbrandingsInstallaties)	IMP	SenterNovem
Bodemsanering	LDL	RIVM
CBS privacygevoelige gegevens	NMD, IMP	CBS
CBS dieraantallen	LDL	CBS
CBS MNC indicatoren	IMP	CBS
CBS RWZI (RioolWaterZuiveringsInstallaties)	LDL, IMP	CBS
CBS Statline	LDL, NMD, IMP	CBS
CBS woningtellingen	LDL, RIM	CBS
Civiele vliegvelden LTO's (Landing- and TakeOff) individueel	IMP	TNO
CIW enquête (Commissie Integraal Waterbeheer)	LDL	RIZA
Depositie op oppervlaktewater	IMP	RIZA
Diffuse bronnen scheepvaart naar water	IMP	RIZA
Diffuse bronnen water	IMP	RIZA
Diffuse emissie consumenten, HDO en producten	IMP	TNO
DONAR (Data Opslag NAtte Rijkswaterstaat)	NLB	IMARES, DELTARES
Effecten besparingsmaatregelen	RIM	ECN

Naam gegevensstroom	Team	Leverancier
Effluënten RWZI's, overstorten, regenwaterriolen	IMP	RIZA
EHS begrenzing en voortgang	LDL, LOK, NLB, RIM	DLG
EHS wensbeeld	NLB	VRM
Eigendomsbestanden natuurbeschermingsorganisaties	WOT (geen PBL-team)	PGO's
Eigendomsbestanden rijksoverheid	WOT (geen PBL-team)	DLG
Emissiefactoren pensfermentatie melkkoeien	LDL	Alterra-ASG
Emissiefactoren verkeer	RIM, LOK	DVS
Emissieroutes glastuinbouw	LDL	(Nog) niet beschikbaar
Emissies afvalwaterbehandeling	IMP	CBS
Emissies mobiele bronnen volgens IPCC	IMP	CBS
Emissies op zout water	IMP	RIZA
Emissies uit landbouw naar water	IMP	CBS
Emissies uit stortplaatsen	IMP	SenterNovem
eMJV (Elektronisch MilieuJaarVerslag)	IMP, NMD	FO Industrie
ER oppervlaktewater	LDL	ER
Externe veiligheid data	LOK, RIM	CEV
Fluorhoudende gassen	IMP, NMD	PWC
Florbase	NLB	Floron
Gezamenlijke overeenkomsten	NLB	Faunafonds
GCN (Grootschalige Concentratiekaarten Nederland)	LOK, RIM	LED
Gebouwhoogtes rond Noord- en Waddenzee	NLB	V en W
Gebruiksgegevens bestrijdingsmiddelen	LDL	CBS
Geluidbelasting door weg, rail en luchtverkeer	LOK, RIM	LOK
Geluidcontouren	RIM	LOK
Geluidmeetnet	LOK	RIVM -LVM
Geregionaliseerde neerslag en verdampingscijfers	RIM	KNMI
Geurhinder agrarische sector	LOK	Alterra
Geurhinder industrie	LOK	OAG
Gewas analyse ruwvoer (methaan)	LDL	ASG
GIAB (Geografische Informatie Agrarische Bedrijven)	WOT, RIM, LDL	Alterra
Groen in de leefomgeving	LOK	NLB
Groen in de stad	RIM	(Nog) niet beschikbaar
Grondeigenaren	RIM	TD Kadaster
Grondprijzen/grondeigendom/eigendom landschapselement	RIM	LEI
Grondwateronttrekkingen	LDL	Provincies
Hinder door licht	LOK	(Nog) niet beschikbaar
Hinder door straling	LOK	(Nog) niet beschikbaar
Hinder door trillingen	LOK	(Nog) niet beschikbaar
Hinder enquête	LOK	MEV
Historische bevolkingsbestanden	LOK	(Nog) niet beschikbaar
Historische verkeersintensiteiten	LOK	(Nog) niet beschikbaar
Houtkachels	IMP	TNO
Huisvesting vee	LDL	LEI
ILG monitoring	NLB	LNV
Industriële emissies	IMP	CBS
InfoGroma (Grondprijzenstatistiek)	WOT (geen PBL-team)	DLG
Integrale kaart deelstroomgebiedsvisies	RIM, LDL	Waterschappen
Intensiteiten wegverkeer	IMP	PBL/LOK
ISBEST (InformatieSysteem BESTrijdingsmiddelen.)	LDL	Alterra
Kaarten HR Habitatrichtlijn gebieden	NLB	WOT
KELK (Kennismodel Effecten Landschaps Kwaliteit) uitkomsten	NLB	WOT
Kosten en baten waterbeleid	RIM	Triple E
Kosten en effecten biologische gewasbeschermingsmiddelen	LDL	(Nog) niet beschikbaar
Kosten en effecten emissiereducerende technieken	LDL	(Nog) niet beschikbaar
Kosten en effecten substitutie gewasbeschermingsmiddelen	LDL	(Nog) niet beschikbaar

Naam gegevensstroom	Team	Leverancier
Kustfundament	RIM	RIM
Kwaliteit zoete wateren	RIM, NLB, LDL	RIZA, Waterschappen
Landbouw import en export	NMD	(Nog) niet beschikbaar
Landschapsmonitoring	RIM	WOT
Landbouwtelling	IMP	CBS
LEI dieraantallen	LDL	LEI
LEI MNC indicatoren	IMP	LEI
LEI-BIN (Bedrijven-InformatieNet)	LDL, IMP, NMD	LEI
LGN (Landelijk Grondgebruik Nederland)	LOK, IMP, RIM, WOT, NLB	Alterra
Limnodata	LDL	Haskoning
LISA (Landelijk Informatie Systeem van Arbeidsplaatsen en vestigingen)	LOK, RIM	LISA (via Bridgis)
LMB (Landelijk Meetnet Bodemkwaliteit)	LDL	RIVM
LMF (Landelijk Meetnet Flora)	NLB	CBS
LMG (Landelijk Meetnet Grondwater)	LDL	TNO-NITG
LML (Landelijk Meetnet Luchtkwaliteit)	LED	RIVM-MEV
LMM (Landelijk Meetnet effecten Mestbeleid)	LDL	RIVM
LMS (Landelijk Model Systeem mobiliteit)	RIM	RWS-DVS
Luchtemissies individueel geregistreerde bedrijven	IMP	TNO
Luchtfoto's	RIM	Aerosense
Luchtkwaliteit in bebouwde kom	LED	Gemeenten
LULUCF (Land Use and Land Use Change and Forestry)	IMP	Alterra
Maatregelen database KRW (Kaderrichtlijn Water)	RIM	Royal Haskoning
M-AVP (Monitoring Agenda Vitaal Platteland)	WOT, NLB	WOT
Maximum snelheden wegnent	LOK	RWS-DID
Meetprogramma depositiesnelheid ammoniak	LDL	MEV-LVM
Melkproductie	LDL	WUM of website
Mest en ammoniakberekening	LDL	LEI
Mest export	LDL	Dienst Regelingen
Mesttoedeling	LDL	WUR
Mesttransporten	LDL	LNVD/DR via LEI
Metingen gewasbeschermingsmiddelen stedelijk gebied	LDL	(Nog) niet beschikbaar
Militaire vliegvelden LTO's	IMP	CBS
Mineralenbalans landbouw	IMP	CBS
Nationale grondwaterkaart	RIM, NLB	Alterra
Nationale landschappen	RIM	VROM/DGR, Alterra
Natuurlijke bodems	IMP	TNO
NEM (Netwerk Ecologische Monitoring)	NLB	CBS
NEM MNC indicatoren	IMP	NEM
NHI (Nationaal Hydrologisch Instrumentarium)	LDL	(Nog) niet beschikbaar
Nieuwe kaart van Nederland	RIM	NIROV
NMI (Nationale MilieuIndicator gewasbeschermingsmiddelen)	IMP	Alterra, RIZA
Noordzee loket	NLB	RWS Noordzee
Nulmeting ILG	NLB	VROM
NWB spoorwegen (Nationaal Wegenbestand)	LOK, IMP	RWS AVV
NWB vaarwegen (Nationaal Wegenbestand)	IMP	RWS AVV
NWB wegen (Nationaal Wegenbestand)	LOK, IMP	RWS AVV
OLGA-SUN (On Line Grondwater Archief)	NLB	TNO
Onderzoeksbudgetten duurzame energie, landbouw en mobiliteit.	NMD	(Nog) niet beschikbaar
Oppervlakte ruwheid	LOK	(Nog) niet beschikbaar
Output Natuurplanner	NLB	Alterra
Overige mobiele bronnen	IMP	CBS
PAWN (Policy Analysis of Watermanagement for the Netherlands)	LDL	RIZA
PEARL (Pesticide Emission At Regional and Local scales)	LDL	Alterra
Piscaria	NLB	Sportvisserij Nederland
Postcodegebieden	LOK	Geodan

Naam gegevensstroom	Team	Leverancier
Productstromen	NMD	(Nog) niet beschikbaar
Provinciale plankaarten	RIM, NLB	Provincies
Provinciale verdrogingskaarten	NLB	Provincies
Reconstructiegebieden	RIM	DLG
Regionale fijn stof data	LDL	Provincies en gem.
Rijksbufferzones	RIM	VROM/DGR
RIKZ MNC indicatoren	IMP	RIKZ
RIVM MNC indicatoren	IMP	RIVM
RIZA MNC indicatoren	IMP	RIZA
Ruggengraatbestand CBS	RIM	CBS
Ruimte voor de rivier	RIM	RWS Projectbureau RvR
Samenstelling voerantsoenen	LDL	Productsch. Diervoeder
Scheepvaartbewegingen	IMP, NMD	Lloyds
Schiphol data	LOK	NLR
Senternovem MNC indicatoren	IMP	Senternovem
Stofeigenschappen bestrijdingsmiddelen	LDL	CTGB
Stofstromen in oppervlaktewateren	LDL	RIZA
Subsidie regelingen natuurbeheer	NLB	LNVD/DR
SWAP hydrology (Simulation of WAter flow and Plant growth)	LDL	Alterra
Technologische ontwikkelingen	NMD	(Nog) niet beschikbaar
TMV (Trend Meetnet Verzuring)	LDL	RIVM
Toekomstige gebiedsindelingen	RIM	(Nog) niet beschikbaar
Toepassing duurzame energie	NMD	(Nog) niet beschikbaar
Top10NL	LOK, WOT, RIM	TD Kadaster
Top10Vector	LOK, RIM, WOT	TD Kadaster
Topografische gebiedsindelingen	RIM	(Nog) niet beschikbaar
Toxiciteit bestrijdingsmiddelen	LDL	CTGB
UNESCO gebieden	RIM	UNESCO
Verkeersemisies	RIM	DVS
Verkoopgegevens bestrijdingsmiddelen	LDL	PD
Verspreiding soorten	NLB, WOT	PGO's via GAN
Verwijdering zuiveringslib	IMP	CBS
VIRIS (Visueel Ruimtelijk Informatie Systeem)	RIM	Alterra
Visserijgegevens	RIM	RIVO
Visserijopbrengsten	NMD, NLB	(Nog) niet beschikbaar
Voer-jaaroverzichten	LDL	LNVD/DR
Vogels en vlinders	NLB	Sovon/Vlinderstichting
Waddenzee monitoring	NLB	(Nog) niet beschikbaar
Wateremissies individueel geregistreerde bedrijven	IMP	RIZA
WBR (Kerncijfers wijken en buurten, voorheen Wijk- en Buurtregister)	LOK	CBS
Weggegevens	LOK	RWS AVV, Prov. Gem.
Wegverkeer	IMP	CBS
Windmolens indicator	IMP	Provincies
Windturbines	NLB, RIM, IMP	HWS, Provincies
WIS (Waterstaatkundig Informatie Systeem)	LDL, RIM, NLB	PBL, RWS, RIZA, Alterra
WMT (Woon Milieu Typologie)	LOK	ABF research
Woning- en populatiebestanden (W&P)	LOK, IMP	PBL
WOON enquête	RIM, LOK	VROM/DGW
WUM (Wergroep Uniformering Mestcijfers)	LDL	CBS
WUR MNC indicatoren	IMP	WUR
Zeescheepvaart	IMP	CBS
Zeescheepvaart op Nederlands Continentaal Plat	IMP	MARIN, TNO
Zoutwater ecologie	NLB	Verschillende lev.

Bijlage 3 Overzicht knelpunten

Het onderstaande overzicht geeft de geïnventariseerde knelpunten weer, onderscheiden naar soort knelpunt en daarbinnen gerangschikt naar gegevensstroom. Elk knelpunt is beknopt omschreven. Gedetailleerde informatie is opgenomen in het digitale spreadsheet van de 'Inventarisatie gegevensvoorziening PBL' dat te raadplegen is op www.monitoringportaal.nl.

Organisatorische knelpunten	
Gegevensstroom	Knelpunt
Agenda vitaal platteland plankaarten	De plankaarten zijn basismateriaal voor veel PBL-producten. De kaarten worden regelmatig geactualiseerd. Het PBL moet er dan zelf achteraan om de juiste bestanden te krijgen. Bij AVP is de toestemming van drie ministeries nodig voor levering. Dit vergt een doorlooptijd van 6 maanden.
Begrenzing VHR gebieden	De actuele begrenzing van de gebieden is continu ter discussie. Er ontbreekt een landelijk punt waar de laatste versie van de begrenzingen beschikbaar is. Er heerst daardoor structureel onduidelijkheid over versies van de kaarten, dit is een landelijk probleem. Daarnaast is er een fout in de GIS bestanden bij de Waddeneilanden waarbij 'gaten' tevens als polygoon zijn gedefinieerd.
Externe veiligheid data	Er gaan veel dataleveranties van CEV naar het PBL buiten de bestaande contracten om. Er is een convenant, maar dat is nog niet ondertekend.
Geluidmeetnet	PBL-wensen worden niet altijd gehonoreerd.
Gewas analyse ruwvoer (methaan)	Tijd voor inhoudelijke controle is nagenoeg afwezig door late levering. Er is geld nodig voor bewerking van ASG. Er is geen regeling omtrent levering, analyses vinden periodiek plaats en worden dan gepubliceerd op de website.
Grondwateronttrekkingen	Er is geen landelijk beheer van de informatie, de provincies beheren deze gegevens afzonderlijk. Er is daardoor geen landsdekkend beeld beschikbaar. Verder wisselt de kwaliteit van de gegevens sterk per provincie.
Huisvesting vee	LEI zou als werkveldtrekker de gegevens moeten harmoniseren en coördineren, maar doet dit nauwelijks. Mogelijk dat in de toekomst de huisvesting onder privacy valt.
ILG monitoring	De levering van de gegevens voor de ILG monitor geschiedt door verschillende partijen. Daardoor is het niet eenvoudig om de wensen ten aanzien van het soort gegevens gehonoreerd te krijgen.
Kwaliteit zoete wateren	Probleem is dat er een grote hoeveelheid ongestructureerde data wordt geleverd, waaruit het PBL zelf de bruikbare informatie moet halen. De data komen van de waterschappen en van RIZA. Gegevens worden door meerdere organisaties verzameld, zonder gezamenlijke strategie en beheerplan. Gegevens worden tevens verschillend aangeleverd en zijn daardoor lastig compleet te krijgen.
LISA	Koppeling met BIK (BedrijfsIndeling Kamers van Koophandel) code loopt niet goed door verschil in SBI codering. Specifiek voor milieu aanpassingen gedaan aan SBI die in BIK gebruikt wordt. Bijv. grootteklasse per bedrijf of bijv. onderverdeling sportterrein: verschil tussen hockeybaan en schietbaan komt er nu niet uit terwijl dit wel van groot belang is vanuit geluidshinder oogpunt. Nu ontbreken ook de LISA nummers bij het PBL en dezelfde bedrijven hebben per jaar een ander ID gekregen waardoor ze in de tijd moeilijk te volgen zijn.
LMF	De bijdragen van de provincies zijn op basis van vrijwilligheid en niet alle provincies doen mee. Daardoor is er een onvolledig beeld.
Nationale Landschappen	Provincies stellen deze begrenzingen vast aan de hand van de contouren van de Nota Ruimte. Er bestaan onduidelijkheden over wat de laatste versie van de begrenzingen van de verschillende Nationale Landschappen is.
NHI	Het beheer en onderhoud van het modelsysteem moet nog worden geregeld. Verder zijn er nog geen contracten voor het verwerven van de basisbestanden.
OLGA-SUN	OLGA-SUN is online te benaderen via DINO. Via convenanten met TNO en SSB heeft het PBL toegang tot deze gegevens, gegevens kunnen alleen per meetpunt worden opgevraagd, terwijl het PBL een landelijk beeld nodig heeft. Dat moet nu via opdrachten aan TNO. Alterra heeft dezelfde knelpunten. Daarnaast biedt DINO weinig inzicht in de betrouwbaarheid en accuraatheid van de gegevens
Piscaria	Niet alle beheerders van visserijgegevens leveren dit aan Piscaria. Het PBL moet er zelf voor zorgen dat allerlei versnipperde gegevens aan Sportvisserij Nederland worden aangeleverd. Basis wordt goed beheerd, maar gegevens van andere leveranciers zijn lastig. Ravon en Alterra voor de sloten en beken, Witteveen & Bos voor de boezemwateren, Rijkswaterstaat voor de Rijkswateren en Sportvisserij Nederland voor Piscaria.
Provinciale plankaarten	Vaak lastig te krijgen, kost veel tijd om te verzamelen. Sterke verschillen per provincie. Detectering wanneer er een nieuw provinciaal plan uitkomt, is eveneens lastig.
Provinciale verdrogingskaarten	De provincies maken elk hun eigen verdrogingskaart. De methodiek is afgestemd in IPO verband, maar schrijft niet bindend de methode en het schaalniveau voor. NLB maakt een landelijke verdrogingskaart via een eigen systematiek. Het landelijke beeld dat het PBL maakt, kan afwijken van wat de provincies maken.
Rijksbufferzones	Er bestaan structurele onduidelijkheden over wat de laatste versie van de kaart is.
Ruimte voor de Rivier	Bestand wordt periodiek geactualiseerd. Het PBL moet er steeds zelf achteraan in de chaos van het projectbureau. Er is geen centraal punt waar de meest actuele gegevens beschikbaar zijn.
TMV	Geen grip op door het PBL.
Toxiciteit bestrijdingsmiddelen	De normen fluctueren nogal en er zouden betere afspraken kunnen zijn over hoe hiermee om te gaan.
Zoutwater ecologie	Centrale database voor ecologische zoutwatergegevens bestaat niet. Gegevens worden verzameld door verschillende organisaties en zijn sterk versnipperd. Landelijk ontbreekt het aan een centrale organisatie/regie voor het beheren en verzamelen van gegevens van zoutwater (ecologie).

Kwaliteitsknelpunten	
Gegevensstroom	Knelpunt
ASWIN	De gegevens zijn niet actueel genoeg, data lopen altijd 2 jaar achter. Tevens is de combinatie met NWB moeilijk door het ontbreken van koppelvelden, maar dit is een NWB probleem.
BBG	Classificaties en resoluties wisselen soms in verschillende jaren en bemoeilijken daarmee tijdreeksanalyses. Verder sluit het BBG van CBS minder goed aan op het LGN van Alterra. De twee bestanden worden door het PBL gecombineerd voor gebruik in de Ruimtescanner. Verder zijn recentere data wenselijk, nu is de laatste versie 2003.
Bebouwd gebied	Gegevens ontbreken voor bepaalde jaren en verder zijn ze niet consistent over de jaren. De definitie van bebouwd gebied is niet eenduidig.
Bestrijdingsmiddelenatlas	De gegevens geven geen betrouwbaar beeld want lang niet alle MTR overschrijdingen van bestrijdingsmiddelen worden gemeten omdat de norm vaak onder de detectielimiet zit.
Bezoeken van schepen aan Nederlandse havens	Er bestaat (nog) geen goed beeld van de ruimtelijke verdeling voor de grote havens en aanlooproutes (Rotterdam, Amsterdam, Westerschelde).
CBS dieraantallen	Een deel van de gegevens is niet beschikbaar via Statline. Daarnaast zijn de gegevens niet altijd eenduidig en inhoudelijk lastig te begrijpen. De gegevens veranderen, de informatie is niet altijd stabiel over jaren heen. Gegevens over dieraantallen van LEI en CBS zijn niet altijd hetzelfde.
CIW	Ontbreken van permanente organisatie t.b.v. gestructureerd beheer en onderhoud. Doordat de door de waterschappen verzamelde gegevens niet gestructureerd worden in de CIW-database, is de betekenis en consistentie van de gegevens niet optimaal (zoals exacte locatie en daarmee koppeling aan waterlopen). Beperkte afstemming met DONAR en Limnodata.
DONAR	Opname gegevens in DONAR gaat langzaam en er zijn alleen geaggregeerde gegevens toegankelijk. Het PBL heeft ook behoefte aan de basisgegevens. Onduidelijk of DONAR de basisgegevens bevat of alleen de afgeleide indicatoren. Beperkte afstemming met CIW-database en Limnodata.
eMJV	Door het verhogen van de emissiedrempel waarboven bedrijven verplicht zijn te rapporteren, zullen berekeningen minder betrouwbaar worden. Bedrijven leveren tegenwoordig gegevens als totaal per bedrijf aan, niet per vestiging of schoorsteen. Hierdoor ontbreekt detailinformatie die nodig is voor analyses.
Florbase	De aangeleverde informatie is voor NLB gebruik vaak te grof, planten en dieren leven op kleinere oppervlakten dan de aangeleverde informatie en NLB gebruikt allerlei neerschalingmethoden om de gegevens naar het juiste schaalniveau te krijgen. Dit geldt ook voor andere verspreidingsgegevens (vogels, vlinders). Een tweede knelpunt is dat de vulling van het systeem dermate langzaam gaat dat het PBL vaak andere wegen bewandelt om tijdig aan de gegevens te komen.
Gebruiksgegevens bestrijdingsmiddelen	Er zit een groot gat tussen verkoopgegevens en gebruiksgegevens van bestrijdingsmiddelen.
Groen in en om de stad	Er is behoefte aan goede gedetailleerde landelijke informatie over groen in en om de stad. Er zijn geen landelijke gegevens die dit weergeven. Nu wordt gewerkt met diverse bestanden, zoals VIRIS, doch deze hebben nadelen voor dit doel.
Grondprijzen/grondeigendom/eigendom landschapselementen	Er zitten veel witte vlekken in de huidige eigendomskaart. Wellicht zijn er nog andere problemen, maar dit is niet duidelijk.
Hinder enquête	Vraagstelling zou wat specifiekere moeten om de gegevens beter op de problematiek te laten passen. Nu globale vraagstelling: Heeft u hinder? Dan keuze uit een aantal vaste groepen die niet passen op de monitoringgegevens. Bijv. Geluid: hinder door verkeer en dan geen onderscheid in weg en rail.
Integrale kaart deelstroomgebiedsvisies	De beschikbare integrale kaart is alleen een plaatje, er kan niet mee gerekend worden. De oorzaak hiervan is dat de maatregelen niet op elkaar af te stemmen bleken te zijn, waardoor een landsdekkende kaart niet gemaakt kon worden. Zo hebben Friesland en Zeeland bijvoorbeeld geen maatregelenkaarten gemaakt.
ISBEST	Er zit een groot gat tussen verkoopgegevens en gebruiksgegevens van bestrijdingsmiddelen.
Landschapsmonitoring	De gegevens zijn niet optimaal. Er lijkt meer mogelijk dan Wageningen nu levert, bijvoorbeeld op basis van foto- en filmmateriaal.
LEI dieraantallen	De gegevens over dieraantallen van het LEI en het CBS zijn niet altijd hetzelfde.
LGN	Het LGN dekt primair het landelijk gebied. Gegevens zijn niet nauwkeurig genoeg om voor analyses in het stedelijk gebied te gebruiken. Stedelijk gebied is in het LGN te weinig gedifferentieerd in open of dichte bebouwing. Het BBG kan hierop een aanvulling zijn. Verder zou water moeten worden opgenomen in het LGN. LGN zou voor natuur meer moeten gaan aansluiten bij doeltypen van het beleid.
LML	Metadata over meetstations, gebruikte apparatuur, meetmethode, moment van calibratie van de apparatuur en dergelijke worden niet geleverd, waardoor de kwaliteit van de gegevens ter discussie staat. Oorzaak is dat RIVM deze als bedrijfsgegevens beschouwt en niet meer aan het PBL levert na de fijn stof perikelen.
Mestexport	Het was in het verleden onduidelijk door wie dit geleverd werd. Inhoudelijke kwaliteit kon beter, er loopt een verbeteringstraject bij DR. LEI zou eigenlijk de inhoudelijke controle moeten doen.
Nationale grondwaterkaart	De huidige kaart is verouderd, voldoet kwalitatief niet meer, is ruimtelijk niet gedetailleerd genoeg en slaat een stuk van Nederland (het kleigebied) over.
Nieuwe kaart van Nederland	Er is geen eenduidigheid in het gebruik van symbolen. Verder bestaan er vragen over de kwaliteit van de data, soms zijn plannen aangegeven in bestaand bebouwd gebied.
Nulmeting ILG	NLB heeft behoefte aan de basisresultaatkaarten (met ruwe gegevens) en de doelstellingskaarten van ILG, maar krijgt de geaggregeerde kaarten in JPEG formaat. Er is geen instantie die de kaarten samenbrengt, op een manier dat het PBL ermee kan werken. Het gaat hier om de abiotische condities van de EHS.

Gegevensstroom	Knelpunt
NWB spoorwegen	Koppelvelden ontbreken, veel spoorverkeersgegevens maken gebruik van de proraailnummering voor spoorwegvakken, maar deze ontbreken in NWB Spoor.
NWB wegen	Wegvak ID's worden door AVV op een onlogische manier gewijzigd waardoor koppelingen steeds opnieuw gemaakt moeten worden.
Top10NL	RIM: Wijzigingen in kaart en in werkelijkheid worden niet apart bijgehouden. Daardoor is het onduidelijk of een wijziging een correctie is of een echte wijziging. WOT: Het bestand is ongeschikt om er bijvoorbeeld verrommeling van het landschap mee te monitoren. De opname van gegevens in het veld is nog teveel op cartografie gericht en te weinig op GIS.
UNESCO gebieden	De gegevens over de UNESCO gebieden zijn niet actueel, een regelmatigere update is nodig omdat de gebieden aan verandering onderhevig zijn.
Verkoopgegevens bestrijdingsmiddelen	Er zit een groot gat tussen verkoopgegevens en gebruiksgegevens van bestrijdingsmiddelen.
Verspreiding soorten	Het gaat om gegevens die verzameld zijn door vrijwilligers. De PGO's zijn niet allemaal professioneel georganiseerd. Daardoor is de frequentie van actualisering van de gegevens vaak te laag. Verder loopt de levering van de gegevens niet goed, omdat bewerking en analyse op verschillende plaatsen geschieden. Verder zouden er meer soorten dan alleen VHR soorten gemonitord moeten worden, bij voorkeur alle beleidsrelevante soorten.
Woning- en Populatiebestanden	De woning- en populatiebestanden hebben een aantal knelpunten. Gebruikers weten niet welke bestanden te gebruiken voor welk doel. Er zijn binnen het PBL meer jaargangen beschikbaar. Verder zijn de W&P bestanden te onnauwkeurig voor LOK doeleinden. MEV heeft voor LOK een gecorrigeerde versie van W&P 2002 gemaakt. Deze is opvraagbaar bij MEV, maar dit is niet algemeen bekend. Daarnaast gebruikt LOK altijd 2002, dit geldt niet voor andere teams waarmee LOK resultaten weer gecombineerd kunnen worden. Ook de ER heeft problemen met de nauwkeurigheid van de bestanden in verband met dubbelleningen en mogelijk ook gaten in het bestand. ER gebruikt echter niet de LOK versie. IMP-ER: Na 2007 wordt het bestand op een andere manier vervaardigd (combinatie met CBS gegevens) waardoor – voor de ER – essentiële informatie over woningtype en bouwjaar niet meer beschikbaar is. Deze moet dan zelfstandig worden betrokken uit het – nog wel beschikbare – Geomarktprofiel. Het huidige bestand is erg groot, hetgeen be- en verwerking binnen ArcGIS sterk bemoeilijkt (nu moet er worden 'opgeknipt').

Continuïteitsknelpunten

Gegevensstroom	Knelpunt
Beleidsprestaties LNV	In het verleden kwamen de gegevens via voortgangsrapportages gemaakt door DLG. In 2003 kregen deze voortgangsrapportage geen prioriteit meer van LNV. Sindsdien komen de gegevens rechtstreeks van LNV. Dat ging nooit probleemloos, maar de afgelopen jaren (2006/2007) krijgt het PBL de cijfers veel te laat om nog een analyse op te doen voor de Natuurbalans en bovendien is de informatie incompleet. De uitvoering van taken en daarmee de gegevensvoorziening is gedecentraliseerd naar de provincies toe. De jaarlijkse cijfers komen pas beschikbaar op 15 juli. Dit is te laat voor de NB. Dit is een besluit van BZK, waardoor de provincies al hun jaarlijkse prestatiecijfers pas op 15 juli hoeven in te leveren. WOT heeft geprobeerd om dit op de agenda van het 3DG overleg van oktober te krijgen. Ook de midterm review van de ILG in 2010 komt hierdoor in gevaar.
Binnenvaartschepen op Nederlandse vaarwegen	Het bestand wordt sinds 2004 niet goed meer bijgehouden. Er is alleen informatie van telpunten, er is geen informatie per vaarwegvak.
CBS Statline	Er zijn regelmatig veranderingen in vorm en definitie van de gegevens. Gegevens van voorbije jaargangen moeten door het PBL worden opgeslagen om in producten te kunnen herproduceren.
LMB	Actualisatie van gegevens loopt achter. Daardoor is de indicator in het MNC sterk verouderd. Sturing en regie lopen via RIVM en het RIVM geeft geen prioriteit aan het Milieucompodium.
LMG	Actualisatie van gegevens loopt achter omdat er problemen zijn met de nieuwe analysemethode van TNO. Sturing en regie lopen via RIVM en het RIVM geeft geen prioriteit aan het Milieucompodium.
LULUCF	De nieuwe gegevenssets worden onregelmatig aangeleverd. Het aanpassen van de bestaande sets voor het PBL-gebruik is lastig en de kwaliteitscontrole behoeft verbetering.
Maatregelen database KRW	Het is onduidelijk of het PBL deze gegevens kan gebruiken. Periodiciteit en financiering zijn onduidelijk, vermoedelijk is het eenmalig.
Mest- en ammoniakberekening	Komt laat in traject binnen waardoor N2O- en PM10 berekeningen vertraging oplopen. Eerder zou beter zijn voor het PBL. Verder is er voor controle weinig tijd en is de totstandkoming van de cijfers niet transparant.
Mesttoedeling	Gegevens komen van wisselende leveranciers waardoor er een continuïteitsprobleem is. Wordt tevens voor zowel WUM als MAMBO gebruikt, maar dit is niet onderling afgestemd. Tevens knelpunten in de kwaliteitscontrole.
Output Natuurplanner	De output van de Natuurplanner is niet snel genoeg beschikbaar. Daardoor is de bruikbaarheid minder goed en wordt er dus minder gebruik van gemaakt. Ook zijn de resultaten niet optimaal omdat Alterra op Europees schaalniveau werkt.
Samenstelling voerantsoenen	Het productschap is in 2006 opgehouden met de enquêtes. Wil hier tegen betaling wel weer mee beginnen.
Voer-jaaroverzichten	De levering voor graasdieren stopt. Geen gegevens meer over de nutriëntensamenstelling van het voer.
WUM	Een deel van de levering stopt, maar er is niets geregeld voor vervolg om dit op te lossen. Daarnaast komen gegevens laat in het traject binnen, vaak te laat om tijdig berekeningen met MAMBO te maken voor de MB. De transparantie van invoergegevens bij de leverancier moet beter.

Geheimhoudingsknelpunten

Gegevensstroom	Knelpunt
Ammoniakemissiegegevens (uit landbouw)	De ammoniakemissiegegevens komen per gemeente bij het PBL binnen. De gegevens zijn afkomstig van het GIAB & de metelling. Om privacyredenen worden de gegevens geaggregeerd aangeleverd. De gegevens worden door LED naar 5x5 km blokken omgevormd aan de hand van de ligging van de boerderijen. Vervolgens gaat NLB deze gegevens weer verfijnen voor het bepalen van het effect van ammoniakdepositie op natuur. De verfijning wordt uitgevoerd door NLB. De betrouwbaarheid van de verfijning is onduidelijk. Eigenlijk wordt geprobeerd om de gegevens uit het GIAB te herproduceren. Visie Monitoring LDL: Het is niet mogelijk om uit te rekenen wat de depositie op natuurgebieden is. Daarvoor is de locatie van de boerderijen nodig. Alterra kan dit wel uitrekenen.
CBS privacygevoelige gegevens	Privacygevoelige gegevens worden alleen geleverd doordat er een goede vertrouwensbasis is. Mogelijk knelpunt bij uitplaatsen ER.
GIAB	WOT: Gebruik is ook binnen Alterra niet goed geregeld. RIM: gegevens komen binnen op een hoger abstractieniveau, werkzame oplossing, maar geen kwaliteitscontrole mogelijk. LDL: De gegevens zijn nodig op een lager abstractieniveau. LDL 2: er zijn 2 versies: (1) kaal (landbouwtelling postcodeniveau) en (2) dieren per bedrijf op een exacte locatie op basis van bewerking door Alterra op basis van gegevens van Gezondheidsdienst voor dieren (zoals I&R registratie runderen, schapen, geiten en tellingen varkens). Het PBL kan niet direct over data beschikken: controle hierdoor lastig (black box probleem). LEI doet berekeningen met een eigen 'kaal' GIAB o.b.v. landbouwtelling (postcodeniveau) en ziet weinig meerwaarde in GIAB van Alterra; er is in praktijk te weinig sturing van het PBL op LEI.
LEI-BIN	Knelpunt geldt alleen als privacygevoelige basisgegevens nodig zijn, bijvoorbeeld in geval van validatie van STONE en MAMBO. In andere gevallen worden geaggregeerde gegevens gebruikt, hier worden geen problemen mee ervaren. Kwaliteitscontrole wordt door het LEI uitgevoerd, maar niet naar tevredenheid. Het overdoen van de kwaliteitscontrole wordt als knelpunt ervaren door het PBL. De privacygevoelige basisgegevens worden alleen aan de ER geleverd doordat er een goede vertrouwensbasis is. Mogelijk knelpunt bij uitplaatsen ER.
LMM	Vergelijkbare problemen als LEI-BIN. Het RIVM hanteert dezelfde voorwaarden als LEI-BIN en het bestand wordt gekoppeld aan LEI-BIN. Vooral een probleem bij de validatie van modellen. Sturing loopt via MEV (Stuurgroep). Actualisatie van gegevens loopt achter omdat er problemen zijn met de nieuwe analysemethode van TNO. Verder loopt de sturing via RIVM en het RIVM geeft geen prioriteit.
Ruggengraatbestand CBS	De combinatie van woning met bewoners, inkomens etc. is privacygevoelige informatie. Het CBS kan/durft het basisbestand niet aan het PBL te leveren. De indruk is dat het CBS welwillend is in de basishouding, maar garanties nodig heeft over de omgang met het bestand en de check voor publicatie (geen privacygevoelige informatie opnemen in publicatie). Aanlevering geschiedt nu op basis van totalen in gebiedsindelingen i.p.v. de exacte geografische locatie. Het PBL levert nu contouren aan en krijgt van CBS het aantal woningen en inwoners binnen de contour terug. Werkzame oplossing, maar geen kwaliteitscontrole mogelijk.
Stofeigenschappen bestrijdingsmiddelen	De gegevens zijn geheim om redenen van concurrentie. Daardoor moet voor elke toepassing opnieuw toestemming gevraagd worden. Verder zijn de gegevens kwalitatief minder goed, er zitten grote onzekerheden in.
Subsidie regelingen natuurbeheer	Dienst Regelingen (DR) bestanden zijn altijd op tijd en in orde. DR gegevens: subsidieregeling Natuurbeheer + kaarten. Het gaat om subsidieregeling natuurbeheer 2000. De bijbehorende kaarten krijgt het PBL ook, maar ze zijn vertrouwelijk. Dienst Landelijk Gebied (DLG) gegevens van de Regeling Beheersovereenkomsten en Natuurontwikkeling (RBON). Het PBL moet bijvoorbeeld de gegevens van de subsidieregeling combineren met SOVON gegevens (bijv. subsidie regeling Weidevogels: getelde vogels in gebieden waar de subsidie geldt). Lastig omdat SOVON de gegevens niet uit handen wilde geven en het PBL de subsidiegegevens niet aan SOVON mocht en wilde geven. Het is uiteindelijk gelukt.
Vogels en vlinders	De database staat bij Sovon en NLB koopt de antwoorden op vragen, na eerst de methode (het onderzoek) te hebben betaald. NLB: krijgt geaggregeerde gegevens over bijvoorbeeld planten, deze moeten naar een kleiner schaalniveau worden omgevormd en daarna weer getoetst worden aan Florbase door Floron gegevens om te kijken of omvorming correct is. Kortom het PBL krijgt geaggregeerde gegevens en desaggregeert deze weer en laat dat weer toetsen aan de basisgegevens. Direct de basisgegevens gebruiken zou veel eenvoudiger zijn, maar is niet mogelijk. De basisbestanden van Florbase zijn van afzonderlijke mensen en die mogen niet buiten Floron gebruikt worden. Het probleem is vergelijkbaar met GIAB.
WOON enquête	Informeel toegang tot gegevens berust op vertrouwen bij DGW dat de gegevens niet op een privacygevoelig detailniveau zullen worden gebruikt. Vertrouwen is in het verleden geschonden door onzorgvuldig gebruik binnen het PBL. Interne afspraken werden geschonden, het gevolg was dat de gegevens intern niet meer gedeeld werden. Voor de nieuwe versie geldt dat er formele toegang is, maar met gebruiksvoorwaarden. Voor het gebruik is akkoord gegaan met gebruiksvoorwaarden en aangegeven voor welke producten het gebruikt wordt.

Financiële knelpunten

Gegevensstroom	Knelpunt
Biodiversiteitsgraadmeter zout water	Structurele financiering is stopgezet, problemen worden verwacht na 2008. Programma Commissie Natuur, PCN heeft besloten geen onderbouwend onderzoek naar zout water meer te doen.
Gebouwhoogtes rond Noord- en Waddenzee	Gebouwhoogtes kunnen aan het AHN ontleend worden maar dit kost veel geld, het ongefilterde AHN is duur. Alternatieve mogelijkheden om de gegevens te verkrijgen, leveren geen goed beeld op.
Grondeigenaren	Het Kadaster levert tegen betaling data over grondeigendom en van grondtransacties. Dit is echter duur wanneer het om een hele regio gaat en bij een landsdekkende eigendomskaart van het buitengebied voor het PBL onbetaalbaar (enkele miljoenen). Via DLG kunnen op basis van een (inmiddels verlopen) gebruiksovereenkomst slechts beperkt gegevens gebruikt worden voor onderzoeksdoeleinden. Het LEI kan voor het PBL grondmarktonderzoek uitvoeren op basis van de voorbereikte en gedateerde gegevens uit het InfoGromabestand.
NEM	Omdat de bijdrage van het PBL regelmatig wordt heroverwogen bestaat er gevaar voor de continuïteit. De bijdrage van het PBL is 100k. Het NEM convenant moet in 2008 vernieuwd worden.
WIS	WIS1 is verouderd omdat er wel fondsen waren voor de productie, maar geen voor het beheer. Het systeem heeft een update nodig (WIS2). Deze update is gewenst door het PBL, Alterra, RIZA en RWS. Er wordt echter geen geld voor vrijgemaakt. Naast de kosten, is ook het beleggen van beheer een probleem.

Beschikbaarheidsknelpunten

Gegevensstroom	Knelpunt
Ammoniakemissiegegevens België en Duitsland	Nog onduidelijk is of deze gegevens te verkrijgen zijn. Dit moet nog geïnformeerd worden bij de buurlanden.
Biomassagebruik	Gegevens ontbreken. Informatie wordt nu ad hoc verzameld, maar zou eigenlijk regulier gemonitord moeten worden bij het PBL.
EHS begrenzing en voortgang	Begrenzing van de Ecologische Hoofd Structuur en de voortgang van de aankoop van gebieden en prestatieafspraken binnen de begrenzing.
EHS wensbeeld	Ecologische Hoofd Structuur uit de Nota Ruimte met errata: landelijke wenskaarten/provinciale invulling.
Emissieroutes glastuinbouw	Goede gegevens zijn voor zover bekend niet beschikbaar.
Geregionaliseerde neerslag en verdampingcijfers	Het KNMI is bezig met de regionalisering maar het PBL heeft de gegevens nog niet.
Geurhinder agrarische sector	Er zijn geen gestructureerde landelijke gegevens over geurhinder beschikbaar. Tot nu toe wordt gewerkt met ad hoc oplossingen door middel van inschakeling van Alterra.
Geurhinder industrie	Er zijn geen gestructureerde landelijke gegevens over geurhinder door industrie. Tot nu toe wordt gewerkt met ad hoc oplossingen door middel van inschakeling van bureaus.
Hinder door licht	Goede gegevens zijn voor zover bekend niet beschikbaar.
Hinder door straling	Goede gegevens zijn voor zover bekend niet beschikbaar.
Hinder door trillingen	Goede gegevens zijn voor zover bekend niet beschikbaar.
Historische bevolkingsbestanden	Goede gegevens zijn voor zover bekend niet beschikbaar.
Historische verkeersintensiteiten	Goede gegevens zijn voor zover bekend niet beschikbaar.
Kosten en effecten biologische gewasbeschermingsmiddelen	Goede gegevens zijn voor zover bekend niet beschikbaar.
Kosten en effecten emissiereducerende technieken	Goede gegevens zijn voor zover bekend niet beschikbaar.
Kosten en effecten substitutie gewasbeschermingsmiddelen	Goede gegevens zijn voor zover bekend niet beschikbaar.
Landbouw import en export	Goede gegevens zijn voor zover bekend niet beschikbaar. Gegevens worden nu ad hoc uit diverse bronnen verzameld.
Metingen aan gewasbeschermingsmiddelen in stedelijk gebied	Goede gegevens zijn voor zover bekend niet beschikbaar.
Onderzoeksbudgetten duurzame energie, landbouw, mobiliteit	Goede gegevens zijn voor zover bekend niet beschikbaar.
Oppervlakte ruwheid	Goede gegevens zijn voor zover bekend niet beschikbaar. Gegevens worden nu ad hoc uit diverse bronnen verzameld.
Productstromen	Goede gegevens zijn voor zover bekend niet beschikbaar. Gegevens worden nu ad hoc uit diverse bronnen verzameld.
Regionale fijn stof data	De beschikbaarheid en combineerbaarheid van de data worden onderzocht. Waarschijnlijk nog niet volledig landsdekkend.
Schiphol data	Historische gegevens zijn moeilijk te krijgen en/of erg duur, benadering is ad hoc.
Technologische ontwikkelingen	Het PBL krijgt nu wat kennis daarover binnen via Senternovem, maar dat is niet goed georganiseerd. Dit zou op regelmatige basis verzameld moeten worden.
Toepassing duurzame energie	Informatie wordt nu ad hoc verzameld, maar zou eigenlijk regulier gemonitord moeten worden bij het PBL.
Visserijopbrengsten	Goede gegevens zijn voor zover bekend niet beschikbaar.

Bijlage 4 Overzicht overlegorganen

Het onderstaande overzicht geeft de geïnventariseerde overlegorganen weer voor de verschillende gegevensstromen. De gegevensstromen zijn weergegeven op alfabetische volgorde. Wanneer er meer overlegorganen voor een gegevensstroom zijn, dan zijn deze onder elkaar vermeld. Gedetailleerde informatie is opgenomen in de digitale spreadsheet van de 'Inventarisatie gegevensvoorziening PBL' dat te raadplegen is op www.monitoringportaal.nl.

Gegevensstroom	Naam betrokken overlegorgaan
Aanvoer buitenlandse rivieren	ER Taakgroep MEWAT
Afspoeling bestrijdingsmiddelen naar riool	ER Taakgroep MEWAT
AHN	Stuurgroep AHN
Algemeen monitoring	Stuurgroep Monitoring
Algemeen monitoring	Werkgroep Monitoring
Algemeen monitoring	Monitoringgroep DGM
Algemeen monitoring	Begeleidingsgroep DGM bod provinciale monitoringactiviteiten
Algemeen monitoring	IVM Interprovinciaal Vakberaad Monitoring
Algemeen monitoring	Procomo overleg
Ammoniakemissiegegevens	Ontwikkelgroep Harmonisatie ammoniakprotocol
Ammoniakemissiegegevens	ER Werkgroep Landbouw en Landgebruik
AVP-plankaarten	Projectgroep M-AVP
Basiskaart aquatische natuur	Projectgroep ontwikkeling basiskaart water
Basiskaart terrestrische natuur	Projectgroepen ontwikkeling basiskaart terrestrische natuur
Basiskaart water	Projectgroep ontwikkeling basiskaart aquatische natuur
Begrenzing stiltegebieden	BOAG Milieu
Bestrijdingsmiddelen in voedsel	Overleggroep van VWA
Bestrijdingsmiddelenatlas	Overleggroep Bestrijdingsmiddelenatlas
Bijschatting wateremissies industrie	ER Taakgroep MEWAT
Binnenvaartschepen op Ned. vaarwegen	ER Taakgroep MEWAT
BKG verbranding afval AVI's	ER Taakgroep ENINA
Bodemsanering	Stuurgroep Bodem STUBO
Bodemsanering	Bodem Ontwikkel Groep
CBS algemeen	ER Taakgroep ENINA
CBS-MNC-indicatoren	Stuurgroep MNC
CBS-MNC-indicatoren	Projectteam MNC
CBS RWZI	ER Taakgroep MEWAT
Civiele vliegvelden LTO's individueel	ER Taakgroep Verkeer
Depositie op oppervlaktewater	ER Taakgroep MEWAT
Diffuse bronnen scheepvaart naar water	ER Taakgroep MEWAT
Diffuse bronnen water	ER Taakgroep MEWAT
Diffuse emissie consumenten, HDO en producten	ER Taakgroep WESP
DINO	DINO Gebruikersoverleg
DUIN-catalogus	Stuurgroep DUIN
DUIN-catalogus	Projectgroep DUIN
Effluënten RWZI's, overstorten en regenwaterriolen	ER Taakgroep MEWAT
EHS-wensbeeld	Overleggroep Kwaliteitsborging EHS
Eigendomsbestanden rijksoverheid	Raad voor Vastgoed Rijksoverheid
Emissiefactoren pensfermentatie melkkoeien	Werkgroep Uniformering mest en mineralencijfers
Emissiefactoren verkeer	ER Taakgroep Verkeer
Emissieroutes glastuinbouw	Subwerkgroep Glastuinbouw
Emissies afvalwaterbehandeling	ER Taakgroep MEWAT
Emissies mobiele bronnen volgens IPCC	ER Taakgroep Verkeer
Emissies op zout water	ER Taakgroep MEWAT
Emissies uit landbouw naar water	ER Werkgroep Landbouw en Landgebruik
Emissies uit stortplaatsen	ER Taakgroep ENINA
eMJV	Beheeroverleg eMJV

Gegevensstroom	Naam betrokken overlegorgaan
eMJV	Longlistoverleg eMJV
eMJV	Landbouwoverleg eMJV
ER oppervlaktewater	ER Taakgroep MEWAT
ETC-LUSI	Werkgroep ETC-LUSI
Externe veiligheid data	LOK-CEV overleg
F-gassen	Begeleidingscommissie F-gassen
Florbase	Programmaraad GAN
GCN	ER Taakgroep Verkeer
Gebruiksgegevens bestrijdingsmiddelen	Overleg enquête stoffeigenschappen bestrijdingsmiddelen
Grondeigenaren	Gebruikersraad Kadaster
Houtkachels	ER Taakgroep WESP
Huisvesting vee	Werkgroep Vraagstelling Landbouwtellingen
IDsW	Stuurgroep IDsW
IDsW	Regiegroep IDsW
ILG	Stuurgroep ILG
ILG	Projectgroep ILG
ILG	Projectgroep PEIL
ILG	Ontwikkelgroep MEAPV
ILG	IPO Werkgroep Natuurkwaliteit
INSPIRE	Expert Group Inspire
INSPIRE	Thematic Working Groups Inspire (diverse)
INSPIRE	Klankbordgroep Inspire
Industriële emissies	ER Taakgroep ENINA
Kosten en effecten biologische gewasbeschermingsmiddelen	Platform Biologica
Kosten en effecten emissiereducerende technieken	Projectgroep Kosten en Effectiviteit Maatregelen
Kosten en effecten substitutie gewasbeschermingsmiddelen	Projectgroep Kosten en Effectiviteit Maatregelen
Kwaliteit zoete wateren	STOWA overleg
LEI-BIN	ER Werkgroep Landbouw en Landgebruik
LEI-BIN	Stuurgroep Mambo
LEI-BIN	Stuurgroep Stone
LGN	Productieoverleg LGN (cyclisch)
Limnodata	Begeleidingscommissie Limnodata
LISA	LISA Werkgroep Kwaliteit
LMB	Oprichtgever-opdrachtnemer overleg LMB
LMB	Inhoudelijk overleg LMB
LMB	IPO platform meetnet beheerders bodem- en grondwaterkwaliteit
LMF	Stuurgroep Landelijk Meetnet Flora
LMG	Oprichtgever-opdrachtnemer overleg LMG
LMG	Inhoudelijk overleg LMG
LMG	IPO platform meetnet beheerders bodem- en grondwaterkwaliteit
LML	OLM Overleg Lucht Metingen
LML	Platform rapportage Besluit Luchtkwaliteit
LML	IPO Werkgroep Lucht
LML	IPO Vakberaad SGM
LML	IPO BOAG M
LML	IPO Adviescommissie Milieu
LMM	LMM Begeleidingscommissie
LMM	IPO platform meetnet beheerders bodem- en grondwaterkwaliteit
LMM	Werkoverleg LMM
INSPIRE	Overleggroep INSPIRE
Luchtemissies individueel geregistreerde bedrijven	ER Taakgroep ENINA
Luchtkwaliteit in bebouwde kom	Platformrapportage Besluit Luchtkwaliteit
Luchtkwaliteit in bebouwde kom	Werkgroepmodellen
Luchtkwaliteit in bebouwde kom	Beheercommissie nieuw nationaal model
LULUCF	ER Werkgroep Landbouw en Landgebruik
LULUCF	Werkgroep SINKS
Maatregelen database KRW	Commissie Stroomgebieden Nederland
M-AVP	Projectgroep M-AVP
Meetprogramma depositie snelheid ammoniak	ER Werkgroep Landbouw en Landgebruik
Melkproductie	Werkgroep Uniformering mest en mineralencijfers
Mest en ammoniakberekening	ER Trendanalysedag

Gegevensstroom	Naam betrokken overlegorgaan
Mest opslag capaciteit	Werkgroep vraagstelling landbouwtellingen
Militaire vliegvelden LTO's	ER Taakgroep Verkeer
Mineralenbalans landbouw	ER Werkgroep Landbouw en Landgebruik
Natuurlijke bodems	ER Werkgroep Landbouw en Landgebruik
NEM	Stuurgroep NEM
NEM	Kernteam NEM
NEM	Programmaraad GAN
NEM-MNC-indicatoren	Stuurgroep NEM
NEM-MNC-indicatoren	Kernteam NEM
NHI	Werkgroep NHI
NHI	Klankbordgroep NHI
NHI	OWO Onderwater Overleg
NHI	Directeurenoverleg Water
NMI-ISBEST	Overleggroep NMI
Nulmeting ILG	Projectgroep Nulmeting ILG
NWB spoorwegen	NWB Gebruikersgroep
NWB vaarwegen	NWB Gebruikersgroep
NWB wegen	NWB Gebruikersgroep
Onderzoeksbudgetten duurzame energie, landbouw en mobiliteit.	Ontwikkelgroep monitoring nieuwe technologie
Overige mobiele bronnen	ER Taakgroep Verkeer
PEARL	Projectgroep PEARL
Piscaria	Piscaria overleg
Prestatiebestanden ILG	Stuurgroep ILG
Prestatiebestanden ILG	Projectgroep ILG
Prestatiebestanden ILG	Projectgroep PEIL
Productstromen	Ontwikkelgroep monitoring nieuwe technologie
Provinciale plankaarten	Brede Overleg en Adviesgroep Milieu
Provinciale plankaarten	Brede Overleg en Adviesgroep Landelijk Gebied
Provinciale plankaarten	Brede Overleg en Adviesgroep Water
Provinciale verdrogingskaarten	Brede Overleg en Adviesgroep Landelijk Gebied
RIKZ-MNC-indicatoren	ER Taakgroep MEWAT
RIZA-MNC-indicatoren	ER Taakgroep MEWAT
Scanning en scouting ammoniak	Werkgroep Ammoniak
Scanning en scouting ammoniak	Begeleidingsgroep Populatiekaart
Scheepvaartbewegingen	ER Taakgroep Verkeer
Stofeigenschappen bestrijdingsmiddelen	Projectgroep evaluatie Nota Duurzame Gewasbescherming
Technologische ontwikkelingen	Ontwikkelgroep monitoring nieuwe technologie
TMV	Overleg TMV relatiebeheerders
TMV	Inhoudelijk overleg TMV
TMV	IPO platform meetnet beheerders bodem- en grondwaterkwaliteit
Top10Vector	Gebruikersraad Kadaster
Top10NL	Gebruikersraad Kadaster
Verspreiding soorten	Programmaraad GAN
Verwijdering zuiveringsslib	ER Taakgroep MEWAT
Visserijgegevens	Visserij overleg
Voer-jaaroverzichten	Werkgroep Uniformering mest- en mineralencijfers
Vogels en vlinders	Stuurgroep NEM
Vogels en vlinders	Kernteam NEM
Vogels en vlinders	Programmaraad GAN
Wateremissies individueel geregistreerde bedrijven	ER Taakgroep MEWAT
Wegverkeer	ER Taakgroep Verkeer
WIS	Stuurgroep ID'sW
WIS	Regiegroep ID'sW
Woning- en populatiebestanden	Werkgroep Monitoring
WUM	Werkgroep Uniformering mest en mineralencijfers
WUR-MNC-indicatoren	Stuurgroep MNC
WUR-MNC-indicatoren	Projectteam MNC
Zee in zicht	Overleggroep Zee in Zicht
Zeescheepvaart	ER Taakgroep Verkeer
Zoutwaterecologie	Begeleidingsgroep Mariene EHS

Bijlage 5 Afkortingen en begrippen

3DG-overleg	Overleg van de drie opdrachtgevende directeuren-generaal van het PBL	LULUCF	Land Use and Land Use Change and Forestry
ACN	Adres Coördinaten Nederland	M-AVP	Monitor Agenda Vitaal Platteland
AHN	Actueel Hoogtebestand Nederland	MEAVP	Monitoring en Evaluatie Agenda Vitaal Platteland
AVP	Agenda Vitaal Platteland	MEWAT	Methodebepaling Water
BBG	Bestand Bodemgebruik voorheen Bodemstatistiek	MNC	Milieu- en Natuurcompendium
BIK	Bedrijfsindeling Kamers van Koophandel	MNP	Milieu- en Natuurplanbureau (één van de voorlopers van het PBL)
BIN	Bedrijven Informatie Netwerk	MTO	Managementteamoverleg van het PBL
BOAG	Brede Overleg en Adviesgroepen (onderdeel van de IPO-organisatiestructuur)	MWLN Monitoring	Milieu, Water, Landbouw en Natuur Monitoring (project van IPO)
CEV	Centrum voor Externe Veiligheid	MWTL	Monitoring van de Waterstaatskundige Toestand des Lands
CIW	Commissie Integraal Waterbeheer	NEM	Netwerk Ecologische Monitoring
DGM	Directoraat-generaal Milieu	NHI	Nationaal Hydrologisch Instrumentarium
DGR	Directoraat-generaal Ruimte	NLB	Natuur, Landschap en Biodiversiteit (team van het PBL)
DID	Data-ICT Dienst	NMD	Nationale Milieubeleidsvaluatie en Duurzaamheid (team van het PBL)
DLG.	Dienst Landelijk Gebied	NMI	Nationaal MilieuIndicator gewasbeschermingsmiddelen
DN	Directie Natuur	NWB	Nationaal Wegen Bestand
DNKVN	De Nieuwe Kaart van Nederland	OLGA	On Line Grondwater Archief
DONAR	Data Opslag Natte Rijkswaterstaat	OPS	Operationeel Prioritaire Stoffen (model)
DP	Directie Platteland	PAWN	Policy Analysis of Watermanagement for the Netherlands
DPSIR-model	Driving forces, Pressures, States, Impacts, Responses-model	PBL	Planbureau voor de Leefomgeving (samenvoeging van MNP en RPB)
DR	Dienst Regelingen	PEARL	Pesticide Emission At Regional and Local scales (model)
DUIN	Duurzame Informatievoorziening Milieu- en Natuurplanbureau (project)	PEIL	Prestaties en Effecten in het Investeringsbudget Landelijk Gebied (project)
EHS	Ecologische Hoofdstructuur	PGO's	Particuliere Gegevensbeherende Organisaties
eMJV	Elektronisch milieujaarverslag	PKB4	Planologische Kernbeslissing 4
ENINA	Energie, Industrie, Afval	ProCoMo	Provinciale Commissie Monitoring
ER	Emissieregistratie	RIZA	Rijksinstituut voor Integraal Zoetwaterbeheer en Afvalwaterbehandeling
ETC-LUSI	European Topic Centre Land Use and Spatial Information	RBON	Regeling Beheersovereenkomsten en Natuurontwikkeling
EV	Directie Externe Veiligheid	RIKZ	Rijksinstituut voor Kust en Zee
GAN	Gegevensautoriteit Natuur	RIVM-MEV	Milieu en Veiligheid (onderdeel van het RIVM)
GCN	Grootschalige Concentratiekaarten Nederland	RPB	Ruimtelijk Planbureau (één van de voorlopers van het PBL)
GIAB	Geografische Informatie Agrarische bedrijven (bestand)	RWSR	Regionale Watersysteemrapportage
GIDEON	Geo Informatie en Diensten voor de Elektronische Overheid in Nederland	RWZI	Rioolwaterzuiveringsinstallatie
HDO	Handel, Diensten en Overheid	SCA	Stafbureau Coördinatie en Advisering (organisatieonderdeel van het PBL)
IDsW	Informatiedesk standaarden Water	STONE	Samen te Ontwikkelen Nutriëntenemissiemodel
ILG	Investeringsbudget Landelijk Gebied	STUBO	Stuurgroep Bodem
IMP	Informatievoorziening en Methodologie Planbureau (team van het PBL)	TDK	Topografische Dienst Kadaster
INSPIRE	Infrastructure for Spatial Information in Europe	TMV	Trendmeetnet Verzuring
IOG-GEO	Interprovinciale Overleggroep Geo-informatie	VIRIS	Visueel Ruimtelijk Informatie Systeem
IPO	Interprovinciaal Overleg	VHR	Vogel- en Habitatrichtlijn
ISBEST	InformatieSysteem BESTrijdingsmiddelen	VWA	Voedsel en Waren Autoriteit
KEFM	Kosteneffectieve Monitoring (IPO-project)	WBR	Wijk- en Buurtregister (nu: kerncijfers wijken en buurten)
KELK	Knowledge Model on effects of Landscap Quality	W&P-bestanden	Woning- en Populatiebestanden
KRW	Kaderrichtlijn Water	wg DPL	Werkgroep Data- en Productielogistiek (PBL-werkgroep)
LDL	Landbouw en Duurzaamheid Landelijk gebied (team van het PBL)	WIS	Waterstaatkundig Informatiesysteem
LED	Luchtkwaliteit en Europese Duurzaamheid (team van het PBL)	WMT	Woon Milieu Typologie
LEI	Landbouw Economisch Instituut	WOB	Wet openbaarheid van bestuur
LGN	Landelijk Grondgebruiksbestand Nederland	WOT-IN	Wettelijke Onderzoekstaken
LISA	Landelijk Informatie Systeem Arbeidsplaatsen	WOT-N&M	Informatievoorziening Natuur
LMB	Landelijk Meetnet Bodemkwaliteit	WUM	Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu
LMF	Landelijk Meetnet Flora		Werkgroep Uniformering Natuercijfers
LMG	Landelijk Meetnet Grondwater		
LML	Landelijk Meetnet Luchtkwaliteit		
LMM	Landelijk Meetnet effecten Mestbeleid		
LMS	Landelijk Model Systeem mobiliteit		
LOK	Leefomgevingskwaliteit (team van het PBL)		
LTO	Landing- and TakeOff cycli		

Inventarisatie gegevensvoorziening PBL-vestiging Bilthoven

Het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) heeft als kernfunctie het verwerken en bundelen van relevante wetenschappelijke kennis en inzichten ten behoeve van beleid op het gebied van de leefomgeving van mens, plant en dier. Om deze functie te kunnen verrichten is doorlopend een grote hoeveelheid informatie uit diverse bronnen nodig.

In dit rapport worden de resultaten beschreven van een onderzoek naar de gegevensvoorziening van het PBL op het gebied van milieu, natuur, water en ruimte. Het onderzoek richt zich op de belangrijkste nationale gegevens, de knelpunten die daarbij optreden en mogelijke oplossingen voor die knelpunten.

Het blijkt dat bij circa de helft van de nationale gegevens die het PBL gebruikt problemen van enigerlei aard optreden. Deze problemen zijn vanuit het PBL-perspectief benoemd, maar gelden voor de beschikbaarheid van gegevens over milieu, natuur, water en ruimte in Nederland, en dus ook voor andere organisaties.

Er worden voorstellen voor verbetering gedaan die erop gericht zijn de verzameling, de afstemming, het beheer en de beschikbaarstelling van gegevens beter te regelen. Het doel is de beschikbaarheid te vergroten van landsdekkende gegevensverzamelingen op het gebied van milieu, natuur, water en ruimte, en deze verzamelingen consistent te maken in ruimte en tijd.